

Markó - Keveházi: Emberi Himnusz

ÉVSZÁKOK

2008. december 30., 19.30
Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Bartók-trilógia II. rész: Labirintus

2009. január 31., 19.00
Fesztivál Színház

TÁNC művészet DANCEART

A magyarországi
táncszervezetek közéleti,
kritikai, táncelméleti
és táncművészeti folyóirata
XXXIX. évfolyam
2008. 6. szám

Főszerkesztő:
Kaán Zsuzsa
Védnökök:

Markó Iván, Seregi László
Védnökség és szerkesztőbizottság:
Esztergályos Cecília,
Harangó Gyula,
Keveházi Gábor,
Kricskovics Antal,
Kún Zsuzsa, Nádas Myrtil,
Szakály György,
Zsuráfszky Zoltán
Angol szöveg: Kálmán Tamás
Munkatárs: Forró Ildikó

A szerkesztőség címe:
1300 Budapest 3, Pf. 142
Tel./fax: (36-1) 368-5470
www.danceart.hu
www.tancmuveszet.hu
e-mail: danceart@t-online.hu

Művészeti tervező: Kaán Zsuzsa
Nyomdai előkészítő: Kató András
Olvasószerkesztő: Kaán Zsuzsa
Lapmenedzser: TRIONFO Stúdió

Kiadó:
Nemzetközi Tánc- és Kultúra
Alapítvány

E szám támogatói:
NKA, OKM, NCA

Nemzetközi Tánc- és Kultúra
Alapítvány

TRIONFO Stúdió

Terjeszti a Magyar Posta Rt.,
a LAPKER Rt.,
a regionális részvénytársaságok
és alternatív terjesztők.

Előfizethető Budapesten
a Magyar Posta Zrt. Hírlap Üzlet-
ágánál (levélcím: 1008 Budapest,
Orczy tér 1.), valamennyi postán,
kézbesítőknél, e-mailen:
hirlapelofizetes@posta.hu, faxon:
303-3440. További információ:
(06-80) 444-444

Belföldre előfizethető még
a szerkesztőségben közvetle-
nül, vagy csekkbefizetéssel.
(Előfizetői csekk a szerkesztő-
ség e-mail címén, illetve tele-
fonon igényelhető.)

Külföldön terjeszti a
Batthyány Kultur-Press Kft.
1014 Budapest,
Szentháromság tér 6. Tel.:
489-0042

Évi hat szám ára:
3210,- Ft+ postaköltség
HU-ISSN: 0134-1421

A 2008. 6. szám
a 2008. december 31-ig megtartott
táncesemények között válogat.

4 KIÁLLÍTÁSKALAUZ

**Eifert János: Tekintetek –
Karmesterek és szólisták – Vass
Dániel kiállítása a Nemzeti Tánc-
színházban**

5 A Kultúrpoint Iroda táncbírei

BÚCSÚZÓUL

6 **Téri Tibor (1914-2008) – Kővágó
Zsuzsa** megemlékezése
7 **Olga Lepesinszkaja (1916 – 2008)
– Kálmán Tamás** megemlékezése

MŰSORAJÁNLAT

8 A Honvéd Táncszínház januári
és februári műsora

KÖSZÖNTJÜK A SZÜLETÉSNAJÁN

10 **Arany-Horváth Zsuzsa:**
Orsovsky István 75 éves

11 **TÁNCPALETTA® 2008**
– XVIII. Magyar Sztárgála
az Operában® – Védnökök és
szponzorok

KRITIKA

12 • **Klasszikus balett**
Kaán Zsuzsa: A bajadér
– Az évad balettpremierje a Magyar
Állami Operaházban

16 • **Kortárs néptánc**
M. Nagy Emese: Ballada

18 • **Kortárs tánc**
**Cserje Zsuzsa: Don Quijote mau-
zóleum – avagy egy mobil kiállítás
képei Artus-módra**

PEDAGÓGIA

20 **dr. Manherz Károly: 25 éves a
Magyar Táncművészeti Főiskola**

22 **TÁNCPALETTA® 2008**
– XVIII. Magyar Sztárgála
az Operában®

22 • **Katherine Thiry: Táncpaletta®**
– Gondoskodás a magyar
tánc tájképéről

I. rész: Magyar és külföldi
színpadi néptánc
II. rész: Klasszikus, modern
és kortárs balett
III. rész: Verseny tánc és showtánc

26 **Kanyó Béla: Fogadás a Magyar
Állami Operaházban (Képriport)**

A CÍMLAPON:
28 **Nübi Tamara: Pillanatkép a Pécsi
balettről a Bolero tükrében**

JUBILEUM
30 **M. Nagy Emese:**
50 éves a Bartók Néptáncgyűttes

JEGYZET
32 **Lőrinc Katalin: Őszi trendek –
kortárs táncról**

TÁNC TÖRTÉNET
– A RENESZÁNSZ ÉVE

34 **Kaán Zsuzsa:**
Színpadi táncéletünk a reneszánsz-
tól az operaház megnyitásáig
– III. rész: Színpadi tánc
a vándorszínház korában
(Folytatjuk)

VILÁGTÜKÖR
39 **Kovács Henrik:**
Az unokák táncolják nagyapák
táncát – Szucsági Születési Bál, 2008

HAZAI TÜKÖR
40 **Tokaji Csenge: Új együttes szüle-
tett: a Presidance Company**

CRITICISM

DANCE PALETTE® 2008
18th Hungarian Star Gala
at the Opera

42 **Katherine Thiry: Dance Palette®**
– Providing for the Hungarian
Dance Landscape

45 TARTALOM (2007-2008)

50 CONTENTS

A *-gal jelölt írás vagy részlete angolul is olvasható.

KIÁLLÍTÁSKALAUZ TEKINTETEK – KARMESTEREK ÉS SZÓLISTÁK

NEMZETI TÁNC SZÍNHÁZ,
2008. NOVEMBER-DECEMBER

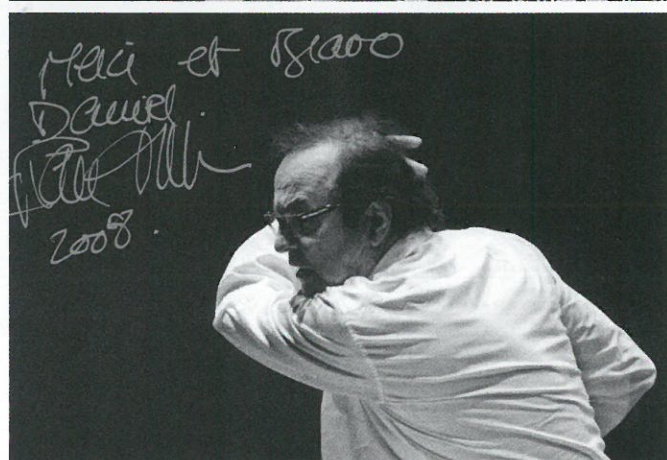
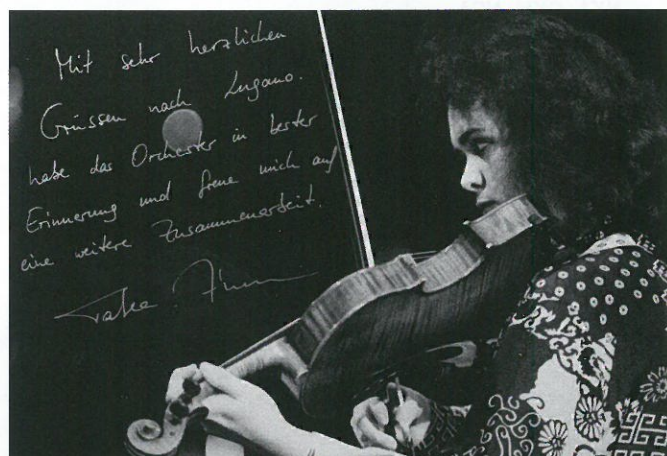
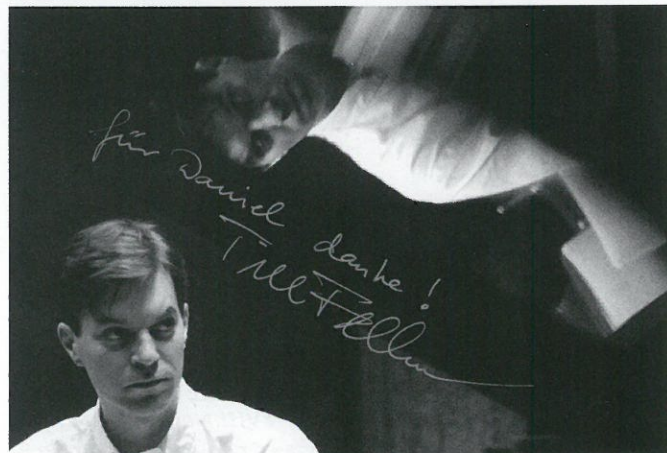
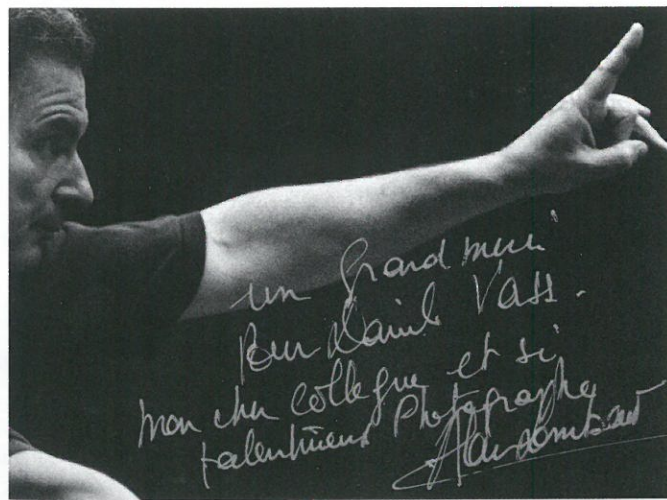
A Nemzeti Táncszínház és a ZOOM-Magazin közös kiállításán, a színház Kerengő Galériájában *Martha Argerich, Charles Dutoit, Till Fellner, Sol Gabetta, Ivry Gitlis, Heinz Holliger, Shlomo Mintz, Mihail Pletnev, Alain Lombard, Menachem Pressler, Gennagyij Rozsgyesztvenszkij, Tabea Zimmermann* és más világhírű karmesterek és szólisták dedikált portréi bűvölnek el bennünket. Ki az a fotográfus, aki a Kerengő Galéria immár 64. kiállítására idevarázsolta nekünk ezeket a fantasztikus arcokat? *Vass Dániel*.

Budapesten művészcsaládban látta meg a napvilágot 1953-ban. Már korai éveit alatti ígéretesen fest és rajzol, több díjat is nyer. A Hunyadi János Zenei Általános Iskola után mégis a Bartók Béla Zenei Gimnáziumba nyer felvételt, klarinét szakra, majd 1974-ben a főiskolai diploma megszerzése után Svájcban telepszik le. Zürichben egy újabb képezést nyerve 1976-ban kerül Lugánóba, az ottani zenekarhoz (ma: Orchestra della Svizzera Italiana).

Másfél évtizede immár, hogy a korábban örömmel forgatott ecset és ceruza helyett a fényképezőgépet választotta. Grafikus szemmel rögzített tájképeit több kiállításon mutatta be, igazi területe azonban a zenekari muzikusok portréfotózása lett. Immár 15 éve gyarapodik a zenekar archívuma: kb. másfélszáz nagytábla, amelyeket a karmesterek és szólisták zömében anyanyelvükön dedikáltak *Vass Dániel* társulatának.

Eifert János

A fotókat *Vass Dániel* bocsátotta szerkesztőségünk rendelkezésére.

A Kultúrpoint Iroda táncbírái: A tánc szerepe Európa Kulturális Fővárosaiban 2009-ben

LINZ AZ OSZTRÁKOK LÁTVÁNYOSAN FEJLŐDŐ DUNA-PARTI VÁROSA ÉS VILNIUS, A LITVÁN FŐVÁROS LESZ EURÓPA KULTURÁLIS FŐVÁROSA 2009-BEN. MINDKÉT VÁROSBAN SERÉNYEN KÉSZÜLÖDNEK, A SZERVEZŐK SZÍNES PROGRAMOKAT ÍGÉRNEK, ÍGY JOBBNÁL JOBB ELŐADÁSOK KÖZÜL VÁLOGATHATNAK MAJD A TÁNC SZERELMESEI IS.

LINZ

egy éven át tartó, izgalmas utazás lehetőségét kínálja az érdeklődőknek a tánc, a színház és a bábszínház világába, melyhez helyi és nemzetközi művészek is hozzájárulnak. Az utazás első állomása a Theaterlust1: Schneesturm (Színházmánia 1: Hóvihar) című nemzetközi színház- és táncfesztivál, melynek keretében több táncos előadást is műsorra tűznek.

• **2009. január 19–20:** A CanDoCo-társulat mutatkozik be két darabban. Címük: The Perfect Human (A tökéletes ember) és a Still (Csend), melyekben két nemzetközileg elismert brit koreográfussal működnek együtt.

• **2009. január 22–23:** Linyekula kongói táncos és koreográfus kreációja az országában zajló erőszakról és brutalitásról egy kivételes, megkapó előadást. A helyszín egy buli: étellel, itallal, zenével, táncsal, történetekkel. De mivel a valóság sokszor fájdalmas, így minden történet egy hazugság. Az előadás egy verseny is egyben, ahol a nézők döntenek el, ki tudta a legnagyobb hazugságot „elmesélni”.

• **2009. január 24–25:** Hell on Earth (Pokol a Földön) – egy energikus show, mozgalmas és gyakran komikus előadás egy csapat berlini fiatallal, akik Berlin azon városrészében élnek, melynek lakói 160 különböző országból érkeztek. Hogyan birkózik meg egy migráns kamasz az idegenség érzésével? Costanza Marcas, a koreográfus a fiatalok nézőpontjából mutatja be a megpróbáltatásokat és a diszkriminációt, amelyekkel a bevándorló fiatalok szembesülnek, mesél a beilleszkedés iránti vágyról és nehézségeikről.

• **2009. január 26:** Escala Tria Colore – egy háromrészes táncmű egy szenegáli rendezőpáros koreográfiájával, akik a valóság megjelenítésére törekedtek, s mindhárom táncdarabban más-más izgalmas témát dolgoztak fel.

• **2009. január 29:** Debut – in Memory of Comming (Debut – Emlékezés a jövőre) – a szlovén Mala Kline legújabb darabja

• **2009. február 2-től 4-ig:** Jérôme Bel francia rendező The Show must go on (Az élet megy tovább) című előadása a botrányos indulás ellenére mára odáig jutott, hogy a XXI. század első klasszikusaként emlegetik.

• **2009. február 18–19:** Raimund Hoghe rendező ekkor mutatja be 36, Avenue Georges Mandel (Georges Mandel sugárút 36.) című darabját. Az előadás különlegesen személyesnek ígérkezik: a szépségről és a bátorságról szól, és egyben közeledik a 20. század titokzatos-briliáns színpadi ikonjához, Maria Callas-hoz.

• **2009. április 25:** ekkor kerül színpadra a Second Breath (Második lélegzet) című táncprojekt, amelyben 50-60 idős ember táncol, énekel és zenél együtt. Az előadók improvizációkat és etűdöket alkotnak az aktuális témákhoz, melyek tökéletesen egymásba fonódnak, és betöltik az egész színpadot.

A város további programokat is tartogat a nyári fesztivál során odalátogatóknak, amelyekben szintén nagy szerepet kap a tánc, azonban ezek még a tervezés fázisában vannak.

VILNIUS

Kristian Smeds finn rendező sajátosan képzelettel el az Európai Unió jövőjét legújabb darabjában, melynek a The real ... lives in Finland (A valódi ... Finnországban él) címet adta. 2009-et írunk, amikor már egész Európa az Unió része. Ebben a látszólagos harmóniában már csak egy nép van, a finn, amely még ellenáll az uralkodó hatalomnak. Ők egészen eddig egy titkos mikrouniverzumot alkotva konténerben éltek, de csak felszínre kerülésükkel veszi kezdetét az igazi utazás a kulturális ellentétek és hasonlóságok eredete felé...

A híres olasz rendező, Romeo Castellucci: Inferno (Pokol) című előadása már az egész világot bejárta, és 2009-ben végre a vilniusi nézőket is elkápráztatja. Ezt a színpadi művet Dante Isteni színjátéka ihlette, melyben Castellucci ezúttal a fájdalomnak szentelte a főszerepet.

Az Art in unusual places (Művészet szokatlan helyeken) című esemény alkalmával szórakoztató kalandban vehet részt, aki elindul felkutatni az elrejtett helyszíneket. A rendhagyó programozatban operettek és táncos műsorok felvételét vetítik épületek eldugott falaira – a vetítések garantáltan feldobják majd a vilniusi nézőközönség csendes estéit.

Tóth Nikolett

Bővebb információ: www.kulturpont.hu/tancmuveszet

Magyarország első és egyetlen önálló táncfolyóirata

Olvassa Ön is!

A kiadványban megjelent cikkek, fotók, grafikák a kiadó tulajdonát képezik. Átvételük, másolásuk, egyéb felhasználásuk egészében vagy részleteiben a kiadó írásos engedélye nélkül nem lehetséges. A lap logója, szerkezete és kialakítási koncepciója szerzői jogvédelem alatt áll.

Állandó munkatársak:

Cserje Zsuzsa, Falvy Károly, Jálics Kinga, Kaán Zsuzsa, Kálmán Tamás, dr. Körtvélyes Géza, László Zsuzsa, Lőrinc Katalin, Máta Györgyi, M. Nagy Emese, dr. Pór Anna, Truppel Mariann, Wagner István

Külföldi tudósítók:

Forrai Éva (Anglia), Hegedős Györgyi (Kanada), Nádasi Myrtil (Anglia), Téry Evelyn (Ausztria), Zalán Magda (USA, Olaszország)

Állandó fotósok:

Kanyó Béla, Mezey Béla, Rollinger Károly

Grafikus: Bottyán Marianna

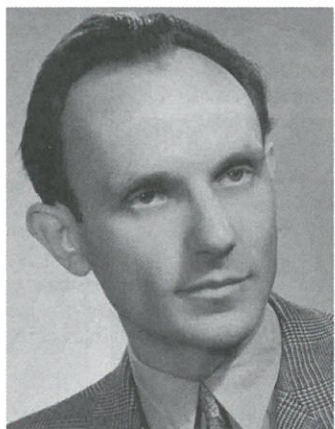
Kedves Olvasók!

Aktuális lapszámunk részleteivel a www.tancelet.hu webcímen is találkozhatnak.

Téri Tibor (1914-2008)

AZ IFJABB TÁNCOS NEMZEDÉK JOBBÁRA CSAK A TÁNCLEXIKONOKBÓL ISMERHETI TÉRI TIBOR NEVÉT, ÉS EGYRE KEVESEBB AZOKNAK A SZÁMA IS, AKIK EGYÜTT DOLGOZHATTAK VAGY SZEMÉLYES KAPCSOLATBA KERÜLTEK VELE – ALKOTÓ, KUTATÓ, TÁNCÉLETSZERVEZŐ MUNKÁSSÁGA SORÁN.

Téri Tibor táncos képzettségét korának legjelesebb hazai mozdulatművészeti-, balett-, és moderntánc művészeitől kapta. Szentpál Olgánál (1930), Trojanoff mesternél (1937) és Milloss Aurél budapesti stúdiójában (1937-38) nemcsak az eltérő táncstílusok mozgásvilágának ismeretét sajátította el, hanem e mesterek művészi attitűdjéből - a saját habitusához igazítva a művészi munkához szükséges megközelítéseket – szuverén, újat kereső táncszakemberré vált. Mestereit tisztelte, s élete alkonya felé épp úgy emlegette Olga asszony tanításait, mint Trojanoff improvizációs gyakorlatait, vagy Milloss szigorúan precíz próbavezetéseit. Részes volt a három mester növendékeivel színre vitt – „Németh Antal-féle” – *Velencei kalmár* című előadás híres táncképe (1937). A Milloss-féle *Babatündér* szólistája (1938), a *Magyar Csupajáték* előadások szereplője (1938-39). Tagja annak a staggionának, amely először táncolt élő televíziós közvetítésen – 2 alkalommal is – Londonban az Adelphi Színházban (1939). A Maggio Musicale Fiorentino balettagyűttesében, valamint a Római Operaház társulatában is táncolt (Milloss meghívására, 1939-41). A háborút, mint filmgyári táncművész élte túl. A világegést követően a művészeti élet újraindításában vállalt feladatokat, s közben Trojanoff művészképzőseivel gyakorolt, akikkel Göteborgba ment turnéra (1948). A társulat kint maradt, ő hazajött. Könnyedén bekapcsolódott a kibontakozó néptáncmozgalomba, hamar lehetett oktató is, hisz a Szentpál Iskolában találkozott a folklórral; dolgozott Szabó Ivánnal, Molnár Istvánnal, Muharay Elemérral, ismerte a háború előtti kezdeményezéseket, s a „bokrétságok” hagyományait. Széles táncos-irodalmi-zenei műveltsége, szervező munkája révén lett egyik legelső amatőr „nagygyűttes”, az OKISz Erkel Ferenc Művészgyűttes megalapítója (1948), s vezetője is (1955-ig). Az újonnan megalakult *Magyar Táncművészek Szövetsége* (1948) pedig őt választotta meg első főtáncosnak. Tagja a Magyar Állami Operaház balettagyűttesének is

(1950-52), közben kritikákat írt, előadásokat tart, és a B. Egey Klára vezette tánc történeti munkaközösségben részt vállalt a magyar tánc történet sajtódokumentumainak összegyűjtésében. A magyar balett történetéből című kötet VII. fejezete, amely a két világháború közötti magyar balett történetét tárgyalja, az ő munkája. Téri Tibor 1956-ban balettagyűttest alapít az ország legrégibb kőszínházában, Miskolcon. A bemutatkozó műsor a korábbi mesterek hatását tükrözi (*Babatündér*, *A rózsza lelke*, *Bolero*). De a színház tatarozási kényszere miatt csak a diósgyőri kultúrházban dolgozhattak, s a Gyöngyhúrú citera című háromfelvonásos táncjáték csak terv maradt. Ezért 1959-ben feleségével: Téri Pírral, Mohay Lászlóval és másokkal Pécsre kezdte újabb kísérletét. A színház akkori táncosai mellé végzős balettnövendékeket szerződtet: Csifó Ferencet, Fodor Antalt, Medveczky Ilonát, Rónai Mártát, Stimáczy Gabriellát, és az akkori hazai gyakorlattól eltérve, egyfelvonásosokat állít színpadra (*Seherezádé*, *Bolero*, *Kádár Kata*). A következő bemutatóra társalkotókat is hív: Lőrinc Györgyöt (*Egy faun délutánja*) és Eck Imrét (*Komédiások*), míg ő Cassella: *Korsó* című táncjátékát koreografálja meg. Zene- és műsorválasztása is jelzi társulatvezetői törekvéseit. Munkálkodásával ő készíti elő az utat az akkori avantgard kísérletek s a Pécsi Balett számára. Nyugdíjbavonulásáig (1974) rendezőasszisztens (Pécs, Egerben, Miskolcon), ügyelő a Tháliában és a Vidám Színpadon, de 1975-87 között visszatért a Táncszövetséghez. Könyvtáros és dokumentátor volt, és nem is akármilyen! Olvasószolgálati munkásságával tanította a betévedő, vagy tudatosan kutakodó táncost, művészt, pedagógust, netán jövődöntő kutatót. A rigorózus álarc mögött bölcs derű, megújulásra kész szellem, a táncért minden áldozatra kész ember rejtőzött. Röpké szöszetetekkel, táncos anekdotákkal egy távolinak tűnő korszakot, eltávozott társakat, művészeket hozott közénk. Október 2-án ő is elment. Isten veled, Tibor.

Kővágó Zsuzsa

Olga Lepesinszkaja (1916-2008)

2008. DECEMBER 27-ÉN ELHUNYT OLGA LEPESINSZKAJA, A VILÁGHÍRÚ BOLSOJ, AZAZ A MOSZKVAI AKADÉMIAI NAGY SZÍNHÁZ LEGENDÁS TÁNCOSNŐJE – KÖZÖLTE AZ OROSZ KULTURÁLIS MINISZTERIUM. A BALERINA 92 ÉVES KORÁBAN, MOSZKVAI OTTHONÁBAN HUNYT EL.

Olga Lepesinszkaja 1916-ban született Kijevben. Miután befejezte a moszkvai balettiskolát, a tehetséges művésznőre hamar felfigyeltek, és 1933-tól három év-tizeden át vezető balerinaként táncolt a Bolsoj színpadán.

Korának egyik legvirtuózabb táncosnője volt, aki pályáját rögtön parádés szerepekkel kezdte: eltáncolhatta Aurórárt a *Csipkerózsika*, és Mását a *Diótörő* című Csajkovszkij-balettekben.

Repertoárján számtalan mű szerepelt a Sevillai borbélytól a Zoljuskáig, Jeanne-től Swanildáig. Sok klasszikus balett-feladat mellett a *Don Quijote*-ban is kiemelkedő sikert aratott. Ez utóbbiért kapta meg 1941-ben a Sztálin-díjat. Ugyanebből a kitüntetésből a következő években még hármat vehetett át. Nem csoda, hiszen Sztálin legnagyobb kedvence volt: a kedvéért még saját színpadot is építtetett a Kremlben. Férjét ugyanakkor Berija titkosrendőrsége letartóztatta.

Visszavonulása után (1963) balettpedagógusként dolgozott tovább. De nemcsak a Szovjetunióban tanított klasszikus balettet, hanem Franciaországban, az NDK-ban, Olaszországban, Svédországban, Kínában és Magyarországon is.

A budapesti Operaházban először fantasztikus táncosnőként ismerték meg, de később több alkalommal, hosszabb ideig gyakorlatvezető balettmesterként is működött. „Kevés olyan kitüntetést ért meg magyar

balerinát – írja Vályi Rózsa *A táncművészet története* című könyvében –, mint amikor 1965-ben Olga Lepesinszkaja, visszavonulása után, a *Párizs lángjai* Jeanne szerepének eltáncolására Lakatos Gabriellát kérte fel, és a következő szavakkal mutatta be a moszkvai Nagyszínházban: *‘Én olyan táncosnőt hoztam most önöknek Magyarországról, akinek Jeanne alakítása után nem lesz hiányérzetük.’* Az előadás után a kritikusok Lakatos Gabriella előadása módját egyhangúan

Olga Lepesinszkaja alakításához hasonlították, akinek pedagógiai munkásságát Budapesten magyar kitüntetéssel is elismerték...

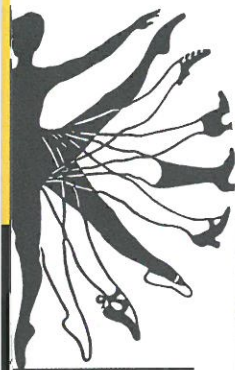
Olga Lepesinszkaja földi maradványait december 30-án a Bolsoj Színházban ravatalozták fel, s még aznap eltemették.

Emlékét balettművészek és rajongók ezrei őrzik – Oroszországban és világszerte egyaránt.

Kálmán Tamás

Petipa-Minkusz: Don Quijote • Kítr: Olga Lepesinszkaja • Fotó: a Szerkesztőség tulajdona

Műsorajánlat

Hearts

HONVÉD EGYÜTTES

Művészeti Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság
1087 Budapest Kerepesi út 29/b.

Postacím: 1581 Budapest Pf.: 28 • Telefon: 314-06-63 • Fax: 334-37-72 • www.honvedart.hu

A HONVÉD EGYÜTTES JANUÁRI PROGRAMJA

01.10. 20:00 PAPP LÁSZLÓ SPORTARÉNA – BUDAPEST

Ghymes – 25 éves jubileumi és lemezbemutató koncert

• Közreműködik a Honvéd Táncszínház • Koreográfus: Zsuráfszky Zoltán

01.13. 15:00, 19:00 MŰVÉSZETEK PALOTÁJA, FESZTIVÁLSZÍNHÁZ

Várkonyi Mátyás-Béres Attila: Egri csillagok

Történelmi musical

A Nemzeti Táncszínház és a Honvéd Együttes közös produkciója • Közreműködik: Honvéd Táncszínház, Honvéd Színház, Vasas Művészegyüttes, Bihar aprók • A koreográfus munkatársa: Vincze Zsuzsa • Koreográfus: Zsuráfszky Zoltán
A rendező munkatársa: Novák Péter • Rendező-koreográfus: Novák Ferenc

01.15. 11:00, 14:00 VÁROSI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT – DUNAFÖLDVÁR

Lúdas Matyi

Énekes táncjáték Fazekas Mihály „Eredeti Magyar Regéje” nyomán

A Honvéd Táncszínház előadása • Koreográfus-rendező: Novák Ferenc

01.18. 19:30 MŰVÉSZETEK PALOTÁJA, NEMZETI HANGVERSENYTEREM

Vox Fortissima – A monumentális oratorikus művek sorozata

Sztravinszkij: Oedipus Rex

Martyn Hill – tenor, Honvéd Férfikar

Muszorgszkij: Borisz Godunov – Proológ, IV. felvonás

Evert Sooster – basszus, Budapesti Akadémiai Kórustársaság, Honvéd Férfikar, MR Énekkar és Gyermekkórus
Vezényel: Dian Tchobanov

01.19/01.20/01.21. 19:00 MERLIN NEMZETKÖZI SZÍNHÁZ – BUDAPEST

Kárpáti Péter: Mi a szerelem? (Bemutató)

Zene: Ágoston Béla • Zenél a Zuboly zenekar • A rendező munkatársa: Buzássy Adrienne • Rendező: Simon Balázs

01.20. 10:30, 15:00 NEMZETI TÁNCSZÍNHÁZ – BUDAPEST

Zene-Bona, Szana-Szét

A Honvéd Táncszínház előadása

Zene: Kiss Ferenc, Lázár Zsigmond • Koreográfusok: Ertl Péter, Horváth Zsófia, Lengyel Szabolcs, Makovinyi Tibor, Foltin Jolán • Közreműködik: M. Simon Andrea, Chován Gábor és a Hegedős együttes • Szerkesztő-rendező: Foltin Jolán, Novák Eszter

01.21. 19:00 MŰVÉSZETEK PALOTÁJA, FESZTIVÁLSZÍNHÁZ

Monarchia – Népek tánczai

A Honvéd Táncszínház és zenekara előadása

Közreműködik: Ökrös Tibor primás és zenekara • Zenei szerkesztő: Árendás Péter • Zene: Rossa László • Művészeti munkatárs: Vincze Zsuzsa • Rendező-koreográfus: Zsuráfszky Zoltán
Az előadás a soknemzetiségű Osztrák-Magyar Monarchia népeinek szokásait, virtuóz táncait, folklórkincsét mutatja be, a főúri bál élet egyes pillanatait is felvillantva.

01.23. 19:00 GYÖNGYÖSI KULTURÁLIS ÉS KÖZGYŰJTEMÉNYI KÖZPONT – GYÖNGYÖS

Ki népei vagytok?

Zene: Kiss Ferenc • Szerkesztő-rendező: Foltin Jolán

Elegancia, virtuozitás, költészet és drámaiság jellemzi nemzeti táncainkat, amelyek egyediek és változatosak, csakúgy, mint az ezerszínű magyar muzsika, vagy a festői viselet.

A helység kalapácsa – avagy botrány a faluban

A Honvéd Táncszínház és zenekara előadása

Rendező-koreográfus: Novák Ferenc

Petőfi Sándor „hóskölteménye”, az 1844-ben íródott eposzparódia valóságos néptánc-bohózatként születik újjá az együttes és a táncos szólisták parádés színészi játéka során.

Műsorajánlat

Hearts

HONVÉD EGYÜTTES

Művészeti Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság
1087 Budapest Kerepesi út 29/b.

Postacím: 1581 Budapest Pf.: 28 • Telefon: 314-06-63 • Fax: 334-37-72 • www.honvedart.hu

A HONVÉD EGYÜTTES JANUÁRI PROGRAMJA

01.27. 10:30, 15:00 NEMZETI TÁNCSZÍNHÁZ – BUDAPEST

Zene-Bona, Szana-Szét

A Honvéd Táncszínház előadása

Közreműködik M. Simon Andrea, Chován Gábor és a Hegedős együttes • Szerkesztő-rendező: Foltin Jolán, Novák Eszter

A HONVÉD EGYÜTTES FEBRUÁRI PROGRAMJA

02.08. 16:00 ERZSÉBETLIGETI SZÍNHÁZ – BUDAPEST

A világot őrző férfi

A Honvéd Színház előadása

Rendező: Molnár-Keresztyén Gabriella

Az előadás finnugor történetekből, mítoszokból összeállított zenés mesefűzér, amely bepillantást nyújt a finnugor rokon népek sajátosságos, mégis ismerős világába.

02.10. 15:00 MŰVÉSZETEK PALOTÁJA, FESZTIVÁLSZÍNHÁZ
02.13. 10:30 MŰVÉSZETEK PALOTÁJA, FESZTIVÁLSZÍNHÁZ

János vitéz (Felújítás)

A Honvéd Táncszínház előadása

Rendező: Novák Ferenc

02.10./02.11./02.12. 19:00 MERLIN NEMZETKÖZI SZÍNHÁZ – BUDAPEST

Federico García Lorca: Várnász

A Honvéd Színház előadása

Rendező: Ruzsnyák Gábor

02.21. 19:00 NEMZETI TÁNCSZÍNHÁZ – BUDAPEST

Fekete gyöngyök

A Kárpát-medence cigánytáncai

A Honvéd Táncszínház és a Hegedős együttes előadása

Közreműködik: Künstler Ágnes – ének, Balog József – gitár • Rendező: Novák Eszter

02.22. 10:30, 15:00 NEMZETI TÁNCSZÍNHÁZ – BUDAPEST

Lúdas Matyi

A Honvéd Táncszínház előadása

Rendező-koreográfus: Novák Ferenc

02.24./02.25. 19:00 SZKÉNÉ SZÍNHÁZ – BUDAPEST

Bozgorok

A Honvéd Színház előadása

Rendező: Ruzsnyák Gábor

02.26. 10:30, 15:00 NEMZETI TÁNCSZÍNHÁZ – BUDAPEST

Országalma, avagy Mátyás és a cigánylány

Kárpáti Péter azonos darabja és eredeti cigány mese alapján készült táncjáték

A Honvéd Táncszínház előadása

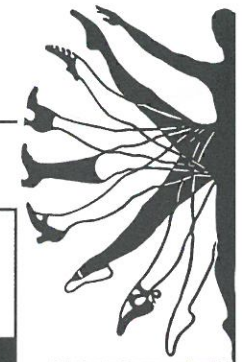
Koreográfusok: Orza Calin, Horváth Zsófia • Rendező: Novák Ferenc

02.26. 19:00 SZKÉNÉ SZÍNHÁZ – BUDAPEST

„Szikölök”

A Honvéd Színház előadása • Rendező: Ruzsnyák Gábor

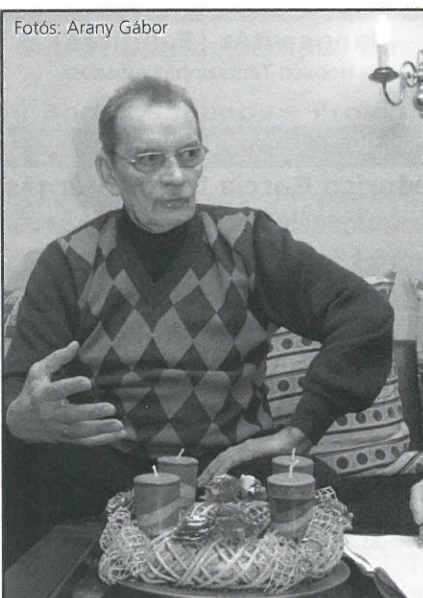
A műsorváltoztatás jogát fenntartjuk!

Orsovsky István 75 éves

A HAZAI SZÍNPADI NÉPTÁNCNAK, A TÁNCFOLKLÓR MŰVÉSZETTÉ ADAPTÁLÁSÁNAK, A TÁNC SZÍNHÁZI MŰFAJ MEGTEREMTÉSÉNEK EGYIK MEGHATÁROZÓ EGYÉNISÉGE, ORSOVSKY ISTVÁN A KÖZELMŰLTBAN ÜNNEPELTE 75. SZÜLETÉS-NAPJÁT. „50 ÉV TERPSZIKHORÉ SZOLGÁLATÁBAN” – LEHETNE A MOTTÓJA A TÖBB ORSZÁGOS ÉS ZALAI ALKOTÓI DÍJVAL ELISMERT MŰVÉSZ EGÉSZ EDDIGI ÉLETMŰVÉNEK, AMELYET OLYAN EMLÉKEZETES TÁNC SZÍNHÁZI PRODUKCIÓK SZEGÉLYEZNEK, MINT A KONTRASZTOK-SOROZAT, A MAGYAR KÉPEK CÍMŰ HÉT-TÉTELES TÖRTÉNELMI TÁNCMŰ (AMELYBE 1959-BEN, 26 ÉVESEN BEÉPÍTETTE AZ '56-OS FORRADALOMMAL KAPCSOLATOS ÉLMÉNYEIT), TOVÁBBÁ AZ AVE MARIA, AZ ALLEGRO BARBARO, A BARTÓK BÉLA C-DÚR, F-DÚR, D-DÚR RONDÓJÁRA KÉSZÍTETT KOREOGRÁFIA, A MIKROKOZMOSZ, VAGY A HALÁLTÁNC.

Az 1959 óta Zalaiban élő-működő Orsovsky szakmai pályafutását szülővárosában, Pécsen kezdte, ahol a Mecsek Táncgyűttesben már 1952-ben címszerepet táncolt a Csizmás Jankóban. Hivatásos táncos pályafutása a Duna Művészgyűttesben indult. Táncpedagógusként 1957-ben végzett, s később koreográfusi képzést is szerzett. Mesterei között Molnár István koreográfust tartja a legfontosabbnak.

Fotós: Arany Gábor

Zalaegerszegre az akkori Népművészeti Intézet javaslatára került, ahol 1959-ben kezdte immár fél-százados munkáját. 1965-ben ő hozta létre a *Zalai Táncgyűttest*, amely vezetése alatt nemzetközi elismertségre tett szert, s együttműködésük évtizedekig adott maradandó élményt az értő zalai közönségnek. Ugyanekkor alapította meg, s vezette 1986-ig az ország legjobb néptáncosai számára kétfévente rangos seregszemléül szolgáló *Kamaratánc Fesztivált*, amely egyedülálló és hiánypótló vállalkozásnak bizonyult a hazai színpadi néptánc és táncszínház műfajában. Közben Lipcsében tanított a színművészeti főiskolán, valamint állandó tagja volt az olaszországi goriziai néptáncversenyek zsűrijének. Fővárosi konferenciákon zajlottak értékelő viták a produkcióiról, amelyek mindig eseményszámba mentek mind a szakmai nézők, mind a nagyközönség számára.

A zalaegerszegi *Hevesi Sándor Színházban* 1983-1998 közt mozgástanár; 1994-ben megalapítja a zalaegerszegi Főiskolai Táncszínházat, '99-ben a Zala megyei Lentiben épít együtttest Lenti Gyermektáncszínház

néven, majd Nagykanizsán a piarista iskolában oktat táncot és drámát. Több esztendeig vezeti a zalaszentgróti és a siófoki táncgyűttest, de mindezek mellett két fővárosi hivatásos néptáncgyűttesnek is több koreográfiát készít: a *Néphadsereg Művészgyűttesének* (a mai Honvéddnak) és a *Duna Művészgyűttesnek*.

Orsovsky István művészi ars poetica-jának alapköve az eredeti néptánc színpadi művészetté emelése. Miközben számos együttesével mindvégig nagy hangsúlyt fektetett az autentikus néptánc tanítására, bemutatására, továbbadására, addig táncszínházi alkotásainak legfontosabb zenei ihletője Bartók Béla és Liszt Ferenc muzikája. A kiváló zeneművek táncszínpadi tolmácsolása közben legfőbb ambíciója a tánc mozgásművészeti stilizációjának tökéletesítése. Klasszikus műveltsége révén legújabb műveiben a letisztult táncot, a XX. századi progresszív magyar zenét, sőt, az irodalmat is ötvözi: a 90-es években Márai-idézetek kötik össze a táncételeket.

A ma is szellemi ereje teljében lévő koreográfust számtalan betegsége, súlyos műtétje sem törte meg. 2006-ban barátaival, tisztelőivel közösen jelentette meg a *Terpszikhore szolgálatában* című életrajzi könyvét.

Gratulálunk Orsovsky Istvánnak, akit a több táncos nemzedéken „jelet hagyó” maximalizmusa, a hagyományok iránti mély elkötelezettsége, félvszázados szakmai múltja még további elismerésre predesztinál.

Arany Horváth Zsuzsa

TÁNC PALETTE® 2008
DANCE PALETTE® 2008

2008. november 17.
hétfő este 18. 30.

A
TÁNC
MŰVÉSZET
DANCEART

című folyóirat rendezvénye

Díszvendég:
Antall Klára

Main Guest:
Dame Klára Antal

200人のダンサーが、年に一度のTÁNC PALETTE® 2008という舞踊の祭典に、出演します。

(この催しは年に一度、200人のバレリーナ、ダンサーが一堂に会して、繰り広げる舞踊の祭典です。)

Fővédnök
Main Patron

Dr. Hiller István
oktató és kulturális
miniszter
Minister of the Education
and Culture

Országos védnök
National Patron

Mandur László
az Országgyűlés
alelnöke
Vice President of the
Hungarian Parliament

Kulturális védnök
Cultural Patron

Vass Lajos
a Magyar Állami
Operaház
főigazgatója
Main director of the
Hungarian State Opera
House

Szakmai védnökök
Professional Patron

Keveházi Gábor
a Magyar Állami
Operaház
balletigazgatója
Ballet director of the
Hungarian State Opera
House

Seregi László,
a Magyar Állami
Operaház vezető
koreográfusa
Leading choreographer
of the Hungarian State
Opera House

Nemzetközi Tánc- és Kultúra Alapítvány
danceart@t-online.hu

A Kultúrpon
Iroda hírei:

A KULTÚRA
ÉS AZ EURÓPAI
UNIO

című tanfolyam
tavasszal

kedvező feltételekkel
elvégezhető.

A képzés során
a kulturális területen
tevékenykedő szervezetek
számára
hasznos elméleti ismeretek
sajátíthatók el,
amelyek tovább bővíthetők
az iroda speciális
pályázatiró kurzusán.

A tanfolyam időpontja:
2009. március 30. – április 1.
(hétfőtől szerdáig)

Jelentkezés
és további információ:

Muzsik Szilvia
Tel.: 413-7573

E-mail:

tovabbkepzes@kulturpont.hu

Link:

www.kulturpont.hu/eukepzes.php

A BAJADÉR

A Magyar Nemzeti Balett premierje

VILÁGSZÍNVONALÚ ELŐADÁST VARÁZSOLT A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ SZÍNPADÁRA AZ AZ ALKOTÓI TEAM, AMELY FELESKÜDÖTT A BAJADÉR (LA BAYADÈRE) BUDAPESTI SZÍNREVITELÉRE. NOVEMBER 15-ÉN, 16-ÁN ÉS 19-ÉN – NAPJAINK BALETTELENEK KULTÚRPOLITIKAI LÉGKÖRÉBEN, A GAZDASÁGI VILÁGVÁLSÁG „ELŐSZOBÁJÁBAN”, VITATHATATLAN HENDIKEP-HANGULATBAN – A KORTÁRS NEMZETKÖZI BALETTELET NÍVÓJÁVAL MÉRVE IS IMPOZÁNS ELŐADÁS SZÜLETETT! A FRANCIA SZÁRMAZÁSÚ OROSZ BALETTEFEJEDELEM, MARIUS PETIPA E POMPÁS „KELETI” BALETTJE EREDETILEG 4 FELVONÁSBÓL ÁLLT, ÁM A HARMADIKAT: AZ ÁRNYAK TÁNCÁT GYAKRAN ÖNÁLLÓAN IS ELŐADTÁK. 1976 ÓTA A KÖZÖNSÉG NÁLUNK IS EZT ISMERTE. EZÉRT IS JELENTŐS A 2008-AS BUDAPESTI BEMUTATÓ, AMELY – AZ OPERAHÁZI BALETT FÉNYKORÁT IS VISSZAHOZTA!

Fotók: Mezey Béla

Petipa/Mukhamedov–Minkusz: A bajadér • Árnyak tánca • A Magyar Nemzeti Balett balettkara

SZERELMI HÁROMSZÖG INDIAI MÓDRA

A *bajadér* portugál szó, hivatásos templomi táncosnőt jelent. Cimszereplője, Nikia – táncosnő-társaival együtt – a gazdag Dugamanta radzsa udvarában él, és az ország legnemesebb harcosát, a győztes Szolor-t szereti. Érthető, hogy nem viszonzja a főpap: a Nagy Bráhmín iránta táplált érzéseit, aki hiába is vall szerelmet: a lány őt az istenek szolgájának tekinti. A szokásos esti szertartás után, amelyben – Nikia vezetésével – templomi táncosnók köszöntik a szent tüzet, Szolor titkos találára várja Nikiát a templomtérben. (I. felv. I. kép). A találkozáshoz szüksége van a fakírok vezetője, Magdaveya segítségére. A fakír segít

is Szolornak, elküld a lányért, majd kezdetét veszi a híres *Bajadér-pas de deux*, amelyet szerelmi eskü követ. Az önfeledt, boldog pár nem sejt, hogy az esküt a Nagy Bráhmín is kileste. A szerelmesek nehezen válnak el egymástól. A fakír sietteti a búcsút, elrejtja a lányt, a féltékeny pap pedig tombolva esküszik bosszút Szolor ellen.

Az I. felvonás 2. képe a radzsa palotájában játszódik. A hatalmas uralkodó hivatja a lányát, Gamzattit, és megmutatja neki az általa kiválasztott jóvendőbelije portréját. A festmény a hős Szolor-t ábrázolja, akit Gamzatti a kép láttán azonnal a szívébe zár. Szolor érkezik, hódolattal fogadja a házassági ajánlatot, és Gamzatti szépsége is elkápráztatja. Az ismerkedés pillanatai udvarias sakkjátszmával folytatódhatnak. A szolgálólány jelenti a Bráhmín érkezését, aki heve-

Nikia: Popova Aleszja

A Nagy Bráhmín: Bajári Levente

Szolor: Arhangelski Vladimir
Gamzatti: Tsygankova Anna

Nikia: Kozmér Alexandra

Szolor: Oláh Zoltán

Gamzatti: Radinya Dace

Nikia: Popova Aleszja
Gamzatti: Tsygankova Anna

Nikia: Tsygankova Anna
Gamzatti: Radinya Dace

Nikia: Tsygankova Anna

Gamzatti: Radinya Dace • Szolor: Bakó Máté

Magdaveya, a fakír: Solti Csaba

sen számol be a radzsának Szolor és Nikia szerelméről. Ám az uralkodó másként reagál, mint ahogy várta: úgy tűnik, nem Szolorra haragszik. – Gamzatti kihallgatja beszélgetésüket, és magához kéri a bajadért, akit már a festmény látványa is rémületbe ejt. Ráadásul Gamzatti ékszert ajánl fel neki, hogy cserébe lemondjon a szerelméről. Nikia felháborodva és kétségbeesve tört ránt ifjú úrnőjére, s a gyilkosságtól csak a szolgálólány ébersége menti meg. Gamzatti elhatározza, hogy Nikiának meg kell halnia. A balett II. felvonása a pompás *eljegyzési ünnepség*. Gamzatti is, Szolor is élvezi a radzsa udvarának fényét. A koreográfia itt sorakoztatja fel a bravúros zárt táncszámok sorozatát. Szinte önálló *divertissement* az, amit látunk, a cselekmény mégis tökéletesen halad a maga végzetes útján. Hisz a bajadér is

megérkezik „hivatalból”, hogy szórakoztató táncát ellejtse. A bánatos Nikia csak akkor derül fel és táncol örömtelibb, gyors motívumokat, amikor egy virágkosarat kap. Ez a radzsa intésére történik, ám Nikia azt hiszi, Szolortól kap ajándékot. Ezért tánc közben boldogan magához szorítja. A kosár azonban Gamzatti és a radzsa bosszúja: benne mérgekgyógót rejtettek el, hogy marja meg a lányt. Villámgyorsan peregnek az események: Nikia már haldoklik, de a méregnek létezik ellenszere! A Bráhmín lélekszakadva hozza a lánynak, hisz szeretné megmenteni, de Nikia épp azt látja, hogy szerelme (akit a radzsa nem enged a haldoklóhoz), Gamzattival távozik. Nikia ezért elutasítja a Bráhmín segítségét, és hagyja, hogy a kígyóméreg megölje.

Gamzatti: Tsygankova Anna
Szolor: Arhangelski Vladimir
Dugamanta radzsa: Nagy Zoltán

Fotók: Mezey Béla

Gamzatti: Radinya Dace
Szolor: Bakó Máté
Dugamanta radzsa: Nagyszentpeteri Miklós

Az Arany Bálvány: Kerényi Miklós Dávid • Szegő András

ÁRNYAK TÁNCA

A mesés keletet a 19. század módján elképzelt és színpadra állított *indiai koloritban* pompázó két felvonás tökéletes ellenpontként követi a harmadik: a Petipa-ballett *fehér felvonása* – a balettromantika „kötelező” fehér-jelenete: az *Árnyak tánca* (*Árnyak birodalma, Árnyak királysága*), amely különbözik a darab egészétől. (Ezért is válhatott önálló táncképpé, sőt, *táncművé*, amelyet világszerte baletttestek egyik részeként játszottak-játszanak napjainkban is.) Az *Árnyak tánca* Petipa „egyik leggeometrikusabb és formailag legtökéletesebb koreográfiája.” – írta róla tömören Horst Koegler ismert Balettlexikonában. Elvont, formai szépségénél fogva már-már valódi „absztrakt balett” – a szó balanchine-i értelmében, mégha a cselekmény át is áramlik rajta: az ópiumpipára gyújtott Szolor látomást lát. Lelki szemei előtt árnyak tűnnek fel, köztük Nikia árnya is, akivel végre önfeledt, földöntúli boldogságban élhet az idők – s a kábítószerezés álom végezetéig. Ez a jelenet tehát nemcsak a cselekmény tragikus végű konfliktusának irreális, mégis idilli megoldását adja, de kitűnő balett-történeti „előtanulmány” is mindahhoz a muzikalitáshoz és költészethez (pl. *A hatyúk tava* fehér felvonásai, *A diótörő*-ben a *Hópelyhek tánca* stb.), amelyből majd az amerikai George Balanchine (vagyis a grúz Georgij Balancsivadze) 20. századi neoklasszicizmusa táplálkozik.

A BALETT ÁTÖRÖKÍTÉSE A MÁNAK

A *bajadér* esetében egy olyan, a 19. századi nagyromantikával átítatott klasszikus orosz balettművel van dolgunk, amit Szentpétervárott Marius Petipa 131 évvel ezelőtt álmódott balettszínpadra. A magyar származású Ludvig Minkusz dallamos, nagyívű és jól táncolható (esetleg olykor talán kissé monoton) zenéjére készített balettdráma az 1877-es orosz „world premiere” után hosszú évtizedekig Oroszországban maradt, és csak 1980-ban származott át végre a nyugati (amerikai, majd európai) balettszínpadokra – pl. Londonba (Makarova, 1989), Párizsba (Nurejev, 1992), Amszterdamba (Makarova, 2007), sőt, Rio de Janeiroba és Tokióba is. Elsőként az Amerikai Balett Színháznak (ABT) lett repertoárdarabja (1980), ahol még 2008 nyarán is nagy sikerrel és grandiózus szereplőgárdával játszották! Lapunkban erről a verzióról a 2000./4. számban számoltam be, *Paloma Herrera* és *Julio Bocca* főszereplésével. (A cselekmény fenti leírása is az akkori tudósítás alapján készült – *A szerző.*) De beszámoltunk az 1992-es párizsi premierről, *Rudolf Nurejev* verziójáról is. Nurejev a leningrádi Kirov Színház „eredeti” Petipa-átváltozatának Solor-alakítójaként a darab egyik leghitelesebb tanuja volt (ráadásul – és ez a tánc-történet csipetnyi sója [!] – épp az *Árnyak tánca* című felvonásban debütált a Kirov Balett 1961-es párizsi turnéján, mielőtt menedéjközpontot kért, és nyuga-

ton maradt (*Hézső István, Táncművészet, 1992/XI-XII.*). Nurejev volt az, aki elsőként tanította be az *Árnyak tánca* felvonását Londonban (benne ismét ő alakította Szolort, *Margot Fonteyn* partnereként), míg a másik híres disszidens: *Natalia Makarova* az USA-ban teremtette meg *A bajadér* kultuszát. Először ő is az *Árnyak táncát* tanította be az Amerikai Balett Színház (ABT) társulatának (1974), majd ezt követte a teljes balett említett színrevitele 1980-ban („*amit Stockholm és Milano is játszik*” /*Hézső*!).

A BAJADÉR BUDAPESTEN

A *bajadér* egy olyan „királyi” balett-társulat repertoárján – mint a *Magyar Nemzeti Balett* – igencsak fontos láncszem, egyenesen kihagyhatatlan állomás. Ezt ismerte fel a balettigazgató *Keveházi Gábor*, amikor hajdani leningrádi évfolyamtársát, a 2008/2009-es évadban itt balettmesterkedő *Slava Mukhamedovot* felkérte a darab betanítására. Az ihletet a korábban Rio de Janeiroban működő koreográfus számára az ottani Makarova-féle verzió adta, de Nurejev párizsi változata nyomán Mukhamedov elhagyta a 4. felvonást: a templom teljes megsemmisülését. A balett így nálunk az *Árnyak táncával* fejeződik be. Bár ezáltal látványos tánc- és pantomim-jelenetek, további szólók, pas de deux-k is elmaradtak (Gamzatti ismét lehetőséget kaphatott volna büszke „királylányi” mivoltát – és remek technikáját – bizonygatni, akárcsak Szolor a „rátermettségét”), ugyanakkor rengeteg pénzébe került volna a magyar társulatnak; a szcenikai megoldások hitelességének követelményéről (ahogyan összedől és mindenkit maga alá temet a templom) nem is beszélve.

Mukhamedov joggal érezte, hogy a rövidítéssel dramaturgiailag sem sérül a darab, mert a *bajadér* halála miatt érzett büntudatában ópiumot szívó Szolor akár túl is adagolhatta magát! Tehát – gondolhatjuk –, az *Árnyak birodalmában* már nemcsak Nikia, de Szolor is halott! Szerelmük ezáltal ugyanúgy csak a *halál után* teljesül be, mint másutt, a teljes darab végén, ahol a kövek az ifjút is maguk alá temetik, s csak „feltámadva”, a lelke találkozik Nikia lelkével. A koreográfus koncepciója tehát elfogadható, és a balett a negyedik felvonás nélkül sem rövid. Végül pedig vigasztaljon bennünket az a tény is, hogy bár ez a felvonás pl. Milanóban, vagy Londonban jelenleg is létezik, Párizsban – Nurejev változatában – szintén elmaradt!

A SZEREPPFORMÁLÁSOK

Popova Aleszja Nikiája búbajos. Tiszta, határozott karakter, mégis törékeny és sebezhető. Táncánál minden pillanata élmény: könnyed lebegése páratlan virtuozitást feltételez, csiszolt technikája érzelmileg árnyalt színészi játékkal párosul. Gamzatti – *Tsygankova Anna* tolmácsolásában – energikus, erős, szenvedélyes nőalak, aki tudatában van származásának, hatalmának és apja mindenhatóságának. – Érdekes módon épp *Tsygankova* kapta meg a balett 3. szereposztásában Nikia szerepét is, aki már

növendék korában táncolta a címszerepet az *Árnyak tánca* című felvonásban, a Novoszibirszki Balettintézet vizsgaelőadásán, majd a teljes művet az ottani Operaházban. (Erről a kettősségről *Kun Zsuzsa* jut eszembe, aki Mária-t és Zarámat is eltáncolhatta *A bahcsiszeráji szökőkút* című Zaharov-balettben.) Érthető hát, hogy a kecses balerína úgy táncolt, mintha egy orosz vendégművész érkezett volna a társulathoz. Meghatóan finom érzékenységgel sugározta be a színpadot, szereppformálásában pedig, az élő Nikia lényéből is az irrealitás áradt. Mintha a végzetét már előre érezte volna. Az *Árnyak tánca* Nirvánája lett számára az igazi diadal. Riválisa, *Radinya Dace* magabiztos, fölényes, bár látványra nagyon kedves Gamzattit formál. Ő az ellenfele a 2. szereposztásban táncoló *Kozmér Alexandrának* is, akivel szemben szintén „királyi tartással” viselkedik. Kozmér Nikia-alakításában a szerelme láttán eluralkodó öröm dominál; remek technikával és stílusérzékével minden feladatot megold. Mindhárom Szolor (*Arhangelski Vladimir, Oláh Zoltán, Bakó Máté*) kitűnő partner és technikailag bravúros táncos. Érzelmi skálájuk további érlelődése miatt különösen hasznos lenne a minél több színpadralépés lehetősége ebben a nehéz, összetett szerepben.

A többi szólót és a balettkar egészét illetően elmondhatjuk, hogy *A bajadér* premierje 8 estére visszaidézte az operaházi balett fénykorát! *Zeke Edit* díszletei, *Velich Rita* jelmezei a legfényesebb operaházi tradíció: *Forray Gábor* és *Márk Tivadar* nyomdokaiba léptek. Ugyanakkor míg a megkésett bemutató megvalósulásához a jelenlegi balettigazgató: *Keveházi Gábor* kellett, a színvonalhoz viszont – a szólótákon túl – egy fiatal, jól képzett és szinten tartott, remekül felkészíthető, továbbá a balettromantika esszenciáját és technikáját kitűnően ismerő és művészi empátiával közvetíteni is képes balettkar – nők és férfiak egyaránt. És megfordítva: *A bajadér* kellett ahhoz, hogy bebizonyosodjék: ezekkel a képességekkel jelenleg a *Magyar Nemzeti Balett társulata* hiánytalanul rendelkezik! Mindnyájan maximális dicséretet érdemelnek.

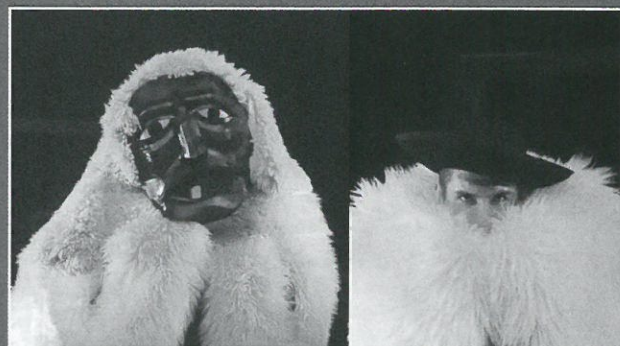
Csak az a kár, hogy mire ez a kritika megjelenik, adigra *A bajadér* – az évi műsorterv okán – már „pihenni” kényszerül, valamikor 2010-ig. Szomorú, mivel sokan szeretnék látni, s mert vétek a próba-időszak, s benne a fáradhatatlan betanító balettmesterek (*Natalia Szpicina, Pongor Ildikó, Volf Katalin, Castillo Dolores, Janács Evelyn*) test-és lélekpróbaló munkáját újrakezdeni, és vétek a babérokot – hosszútávon is – nem learatni.

Még szerencse, hogy 2009 január közepén a darabot ismét műsorára tűzi a londoni Royal Ballet a Királyi Operaházban: – *Tamara Rojoval, Carlos Acostával* és *Alexandra Ansanellivel* a három főszerepben. A Covent Garden majd nyáron is újrjátssza, akárcsak a Párizsi Operaház. Aki tehát 21. századi pompájában látni szeretné Petipa e remekművét: *A bajadér*t, az 2010-ig ne Budapestre jöjjön!

Kaán Zsuzsa

BALLADA

A Honvéd Táncszínház bemutatója
a Nemzeti Táncszínházban

MÁR A BEHARANGOZÓBÓL SEJTENI LEHETETT, NEM AKÁRMILYEN DARAB KÉSZÜLT A HONVÉD TÁNCSZÍNHÁZ MŰHELYÉBEN. NOVEMBER 8-ÁN, A NEMZETI TÁNCSZÍNHÁZBAN AZUTÁN BÁRKI MEGGYŐZŐDHESETT ERRŐL, AKI JEGYET KAPOTT A BALLADA BEMUTATÓJÁRA.

Zsuráfszky Zoltán a halálra táncoltatott lány balladáját feldolgozó táncjátéka az amerikai filmes szakember, Hules Endre ötlete alapján készült, egy játékfilm alapjaként. A forgatás a Cinema-Film felkérésére a jövő évben zajlik majd, kanadai-magyar-szlovén koprodukcióban.

A szinopszis szerint a rendszerváltás utáni években játszódó film főszereplője két testvér, akik – miután egyikük elhagyni kényszerült az országot –, húsz év után találkoznak újra. Az amerikai táncimpreszárióvá vált férfi hazatérésekor éppen annak a darabnak a próbái folynak, amelyet egykor együtt táncoltak testvérel. Följárnja segítségét a csoport számára, de a testvérek között egyre nő a magánéleti és szakmai feszültség. „Ahol a szavak erőtleneek, a testek folytatják a beszélgetést, a drámai helyzetek a táncban nyernek értelmet, olyan titkokat fedve fel, amit hőseink maguk sem vallottak volna be” – vallják a szerzők.

A rendező-koreográfus Zsuráfszky Zoltán, a forgatókönyvet író Vincze Zsuzsa és a szereplők többsége számára sem ismeretlen a játékfilmes terep, hiszen az együttes Szomjas György: Vagabond című alkotásában már jól használta a próbaterem és a magánélet közötti párhuzamokat. Az érzelmi háttér fókuszba helyezésére és árnyalására szép példákat mutattak, hiszen ott a Betyárok című darab próbája és előadása a film egyik cselekményszálának helyszíne.

A halálra táncoltatott lány története az egyik leginkább táncszínpadra kívánczó ballada, mindeddig mégsem született belőle számottevő alkotás. A homályos történet és az alig megrajzolt szereplők támpontot alig, alkotói szabadságot viszont annál inkább biztosítottak a szerzőknek. A Ballada a drámai végkifejletnél kezdődik (in medias res), adódott tehát az alkalom, hogy a felkínálkozó „rést” az alkotók fantáziája töltsse ki!

Az ismert, csupán a gyilkosságot megragadó ballada-

történet mögött kirajzolódik a háttér: a mű kiváló dramaturgiával bontja ki az előzményeket és a bekövetkező események érzelmi, indulati motivációját. Zsuráfszky koreográfiájában alakot ölt a csábító (az eredeti balladából hiányzik ez a figura; ott valójában nem derül fény arra, miért történik a halálra táncoltatás). Megelevenedik az egész érzelmi-társadalmi háló, amely a szereplőket meghatározza és mozgatja.

Lélektanilag kiszámított figurák, jól motivált, sűrű szövésű jelenetek sorjáznak a darabban. Balladához méltóan keveset tudunk a szereplőkről, a történet négy kulcsfigurája – a lány és szerelme, a kérés és az anya – mégis plasztikusan mintázott karakter.

A lány (Gömöri Éva) egyszerre pajkos és ártatlan, kedves és szálamra méltó, szerelmese (Zámbó István) a gyengédségtől a könyörtelenségig – fiatal kora ellenére is – hitelesen játssza végig az érzelmi skálát. Az anya (Kocsis Enikő) határozott és kemény. Képzőművészeti személyisége minden mozdulatán átüt, míg a kérés (Fitos Dezső) a fölényes férfiasságot képviseli a darabban. Jellemük valójában kamara jellegű táncokból rajzolódik ki. Morális ellentétek, bújtatott rivalizálás anya és lány között, és cseppet sem rejtett szembefeszülés a két férfi egyénisége és világa között. Az alkotók erőssége, hogy néhány esetvonással képesek fölvezetni a figurákat, s ütköztetéseikből szinte magától születik a dráma. Megőrzik a sűrített történetmondást – a folklór sohasem bőbeszédű!

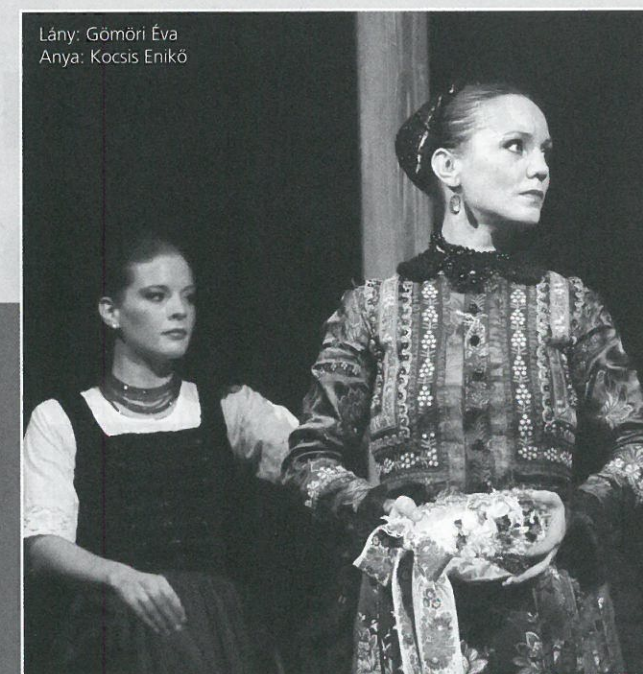
Nem magyarázzák, nem játsszák túl: elég egy odavetett pillantás, egy túlráztartott mozdulat és minden érthető.

Nagyon hatásos – mintegy előrevetíti a feszültséget – például az anya reggeli imája. Szépen kidolgozott a szerelmi kettős, de az anya-lány-kérés hármas tánca is rengeteg mögöttes információt rejt. A művet a kopjafát faragó férfi monoton kopácsolása foglalja keretbe: a

kalapálás az elején és végén egyformán vészjósló és gazdag asszociációs háttérrel von maga köré.

A produkció nagyobb létszámú jelenetei kevésbé kiérlelték. A főszereplők mellett halványabb maradt, pedig többre érdemes a tánckar. Jónéhány, már ismert fordulat megjelent az együttes korábbi darabjaiból. Természetesen a posztmodern művészet korában ez egyáltalán nem bűn, viszont nem is mindig hatásos. Ráadásul szeren-

Lány: Gömöri Éva
Anyja: Kocsis Enikő

csésén is alakult az önidézetek sorsa: egyes motívumok, táncfolyamatok új fénybe kerültek; ugyanakkor a jelenetek jó része népesebb csoportot igényelne.

A színpadképek szépek, alaposan átgondoltak, s mindaz, ami a tárgyi világból színre kerül, egytől-

egyig szemet gyönyörködtető alkotás; a viseletek is gondosan válogatott, szépséges darabok.

A Honvéd Táncszínház új alkotása méltó mag egy játékfilmhez, de színpadon is remekül megállja a helyét. Kíváncsian várjuk, mi sarjadzik belőle!

M. Nagy Emese

Fotók: Kanyó Béla

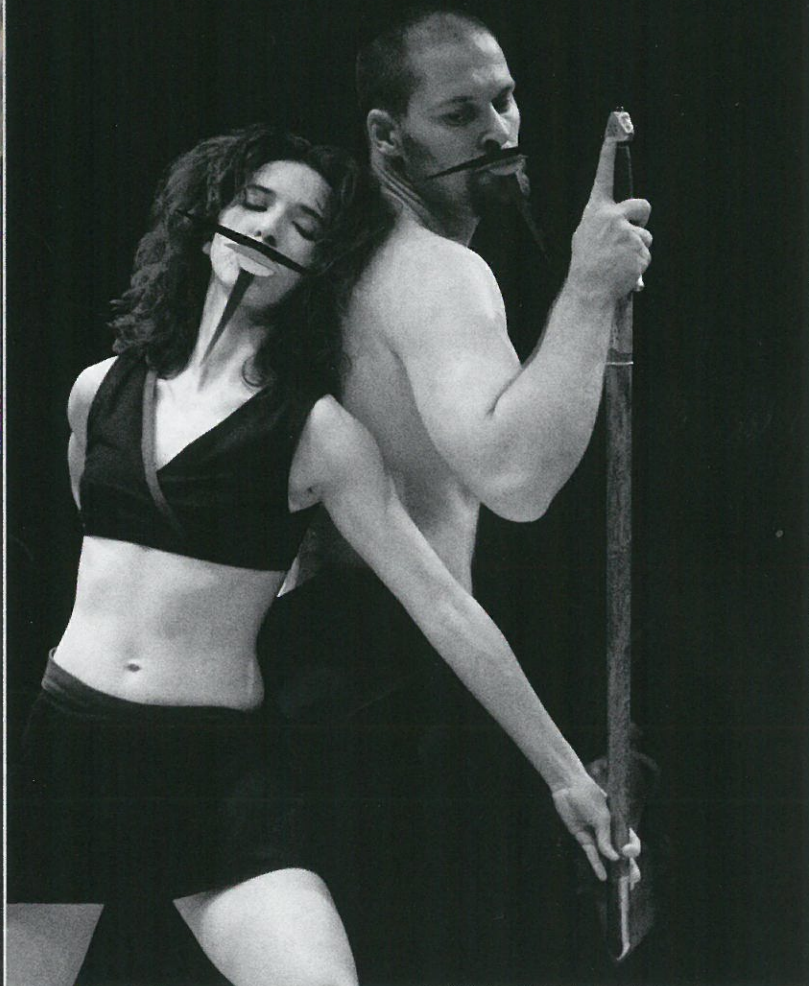

Don Quijote- mauzózeum

– avagy egy mobil kiállítás képei Artus-módra

KEZDJÜK AZZAL, HOGY AZ ARTUS TÁRSULATA ÖT ÉVE JÁTSSZA A DON QUIJOTE MAUZÓLEUMOT. SOKAN LÁTTÁK, ÍRTAK RÓLA, ELEMEZTÉK. ÉN CSAK MOST LÁTAM. EGY ÚJSZÜLÖTTNEK MINDEN VICC ÚJ! EZEN IDŐ ALATT MUZEÁLIS ÉRTÉKKÉ VÁLT AZ ELŐADÁS, SZINTE VALÓDI MAUZÓLEUMMÁ. A BEMUTATÓ IDEJÉN BIZONYÁRA MEGHÖKKENTŐBB VOLT, MINT MANAPSÁG, AMIKOR ÚTON ÚTFÉLEN TALÁLKOZHATUNK HASONLÓ HAPPENING-JELLEGŰ FURCSASÁGOKKAL.

Fotó: Schiller Kata

Mondhatni azonban, hogy a Goda Gábor-álmodta Don Quijote mégis szinte klasszikussá érett. Olyannyira, hogy a márványlépcsőházas, ünnepélyes várszínházi táncatrumba is eljutott, mintegy az alternatív mozgásszínház egyik klasszikusaként. Az általam látott előadás másnapján – mint mondták – fiataloknak szánták az opuszt, fölajánlva a széansz utáni beszélgetés, vita lehetőségét, szoktatandó az ifjú nézőket a kortárs színház formanyelvéhez.

Az persze ma is kérdés, hogy milyen műfajba is soroljuk a látottakat és hallottakat: hogy színház-e, amit látunk, vagy beállított performance vagy mozgásművészeti elemekkel dúsított happening, melyet filozofikus kijelentések tarkítanak. Vagy csupán interaktív öröm-játék, ahol a nézők jól érzik magukat? Egy biztos: Goda Gábor szerint kísérlet arra, hogy kiszabadítsák a Bolondság lovagjának sírját a Ráció nemeseinek hatalmából. Mert – mint írja – nálunk már a bolondságot sem értik!

Míg az Artus eredeti játszóhelyén, a XI. kerületi Sztrégova utcában fehérrel letakart színházi székek és mécsesek sorfala közt kerülünk be a játéktérbe, addig a Nemzeti Táncszínházban a fogadtatás sokkal ridegebb! Udvarias jegyszedők kísérnek jéghideg márványfolyosón az előadás, azaz „egy mobil kiállítás” helyszínére. Megilletődve lépünk be a terembe. Fölfigyelünk egy pizsamás gitáros fiúra, aki unatkozó arccal énekel, pengeti hozzá hangszerét, s meggyőz minket koncertje rendkívüliségéről. A tér másik oldalán óriási gumikorong, kurbival, réztölcsérrel, rajta gyönyörű, szőke fürtű lány. Kék csipkeruhában, bordó rózsákkal. Görgős túsarkú cipője a lemeztű. Édeni mosollyal énekel, ha felhúzzák, azaz ha „a tűt” valamely néző ráteszi a forgó korongra. És persze kell egy bátor jelentkező ahhoz is, hogy forgassa a kart, ami működteti az óriási gramofont. Búbajos, szelletes alkotmány. De sétáljunk tovább..

A kiállítótérben a másik megcsodálandó látványdoboz: az úrhajósno, hófehér szkafanderben. Ó Don Asztrona-uta, aki a súlytalanság állapotában lebeg az űrben, persze zsinórokkal rögzítve. Mellette lebeg egy szék, egy kabát, egy képkeret és egy könyv – körülötte a fekete űrben fénylő csillagok. Szín- és ötletgazdag, szurrealista iparművészeti alkotás.

Megint máshol egy kis emelvényen csíkos trikós biciklista teker motorosapkában - egyhelyben forog a kerék, a járműre furcsa szerkezet van ráerősítve, amely kis vetítővászonra gyors képeket vetít. Remekművi kompozíció. Nézői rácsodálkozásainkból leginkább a csuhás Prédikátor alakja zökkent ki, mert nem lehet érzéketlenül és figyelmetlenül elmennünk mellette, hiszen az élő műalkotás közvetlenül személyünkben szólít meg: *Mi is történik velünk manapság? Menjetek a sírhoz! Harcoljatok!!!* – néz a szemünkbe provokatívan, folyamatosan hozzánk és „a pusztába” kiáltja szavait, választ azonban nem vár. És itt már elérkeztünk Don Quijote-hoz. Ahhoz az alapeszményhez, hogy bármi történik is velünk, emberekkel, mindenképpen harcolnunk kell. Hogy miért és mi ellen, mikor és hogyan, ezt döntse el ki-ki magában. Addig azonban a csuhás ránk zudítja bölcsességeit, szemünkbe nézve fanatizál minket a világ dolgainak intenzív megélésére.

Játékok sora következik: a nagyhasú prédikátor hasából kizuhannak a diók, később fejével is összetör jónéhányat. Szétgurulnak a színpadon s a terem egyéb részein. Később a gramafonos lány egy nagy partvissal és piros lapáttal összesöpri őket. A civilruhás teremő (afféle Sancho Pansa) többször próbálja eltüntetni a maradékot, amely mindvégig ott gurul, recseg-ropog a sétáló nézők lábai alatt. Mindezt üvöltő zene közepette. Mert a gitárosfiú folyamatosan tartja az ő kis rock-koncertjét. Nem unatkozunk. Kapkodjuk a fejünket, hova is nézzünk.

A mobil kompozíciók szereplői fokozatosan levetik addigi jelmezeiket, és már fekete trikóban találkoznak össze egymással a vörös négyzetalakú színpadon. Szerzetartásosan ülnek, aztán felveszik a don quijoteség külső jegyeit (kecskeszakáll, bajusz). Kard is kerül mindjűnk kezébe, és megidézük az igaz ügyért harcoló lovag szellemét. Mindenki DQ-vá válik, mindenkiben ott a szenvedés, ott szunnyad a harc gondolata, csend is van, zaj is van, örvongve vonaglanak a piros színpadon, elsza- badul az örület. Kiderül: a résztvevők táncolni is tudnak, ha Goda varázslókeze éppen azt vezényli.

Máskor zenebohócként lábokkal zajonganak és zenélnék: „kaktusznak lenni jó!” – éneklük mosolyogva, és persze fölcsófoltanak, hogy „soha ne bízz a művészetben!” Mi azért bízunk, hiszen azért vagyunk itt...

A szemközti vetítővászon képzeletbeli közönség éljen a látottakat. Megsokasodott egyentömeg reagál, bólogat, tapsol. Ováció, vastaps és füttykoncert váltakozik. Hangzása már olyan, akár a sortűz. Don Quijote hajlong a sikerért, a tömeg elismeréséért. Máskor egy permetgéppel spriccelik le a szereplőket, hullák hevernek szerzetest, tönkremegy a világ, DQ belehal a szeretetért folytatott küzdelembe, a civilruhás „segédszemélyzet” koszorút helyez el síremlékére. Ormótlan zene hangjaira hülye és sablonos szövegekkel siratják a búsképű lovagot, aki végigküzdötte az egész életét.

A mi harcunk is reménytelen, ha az előadás minden játékát meg akarnánk fejteni. De talán nincs is rá szükség. Minden, ami történik, olyan, mint az életünk. Zavaros, reménytelen és küzdelmes. A játék mégis érdekes és vidám.

Az előadás vége felé egy óriási kelfeljancsi-gömbben visszajön a halott, gurul és mosolyog, búvkörébe von minket, kezét fog velünk. Mi nézők pedig szabadnak és könnyednek érezzük magunkat. Kapcsolatba kerülünk a színészekkel, a segítőkkel, a szőke lánnyal, az összes Don Quijotéval és a látogatókkal... Játék volt ez a javából. A szabad fantázia és játékosság terepe, némi keserűséggel elegyítve.

TÉTOVÁN MEGYÜNK KIFELE. DIÓK KÖZT LÉPKEDÜNK, TÖRÖTT DIÓHÉJ ROPOG A LÁBUNK ALATT. DE NINCS VÉGE SEMMINEK. A SZÍNPADI TÉR FÖLÖTT EGY PILLANGÓKKAL TÚZDELT LÁMPAFÚZÉR. FOROG KÖRBE-KÖRBE.

Cserje Zsuzsa

TÁNC
művészet
DANCEART

MEGRENDELŐ SZELVÉNY

Megrendelem a TÁNCMŰVÉSZET című folyóiratot a 2009.1. számtól kezdve **1 évre, kedvezményes áron**, postaköltséggel, 6 szám előfizetési ára: **3850 Ft.**
Ha Ön ezt a szelvényt* kitöltve beküldi a TÁNCMŰVÉSZET szerkesztőségébe (1300 Budapest 3, Pf. 142), akkor címére csekkeket küldünk. Az előfizetési díj beérkezésétől kezdve Ön postán kapja meg lapunk 6 számát!

Név: _____

Cím: _____

irányítószám város, község utca házszám

Telefon/fax: _____ Aláírás: _____

Kiadó: Nemzetközi Tánc- és Kultúra Alapítvány

Személyes adatait csak arra használjuk, hogy megrendelését teljesítsük. Nevének és címének felhasználását addig az időpontig tekintjük folyamatosnak, amíg Ön levélben nem kéri adatainak törlését nyilvántartásunkból.

*A szelvényt fénymásolás után kitöltve is elfogadjuk.

25 éves a Magyar Táncművészeti Főiskola

Dr. Manherz Károly szakállamtitkár köszöntője

JÓ ESTÉT KIVÁNOK HÖLGYEIM ÉS URAIM!
ENGEDJÉK MEG, HOGY AZ OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS MINISZTERIUM NEVÉBEN SOK SZERETETTEL KÖSZÖNTSEM A 25. ÉVES JUBILEUMÁT ÜNNEPLŐ TÁNCMŰVÉSZETI FŐISKOLÁT, ILLETVE ELŐDJÉT, AZ ÁLLAMI BALETT INTÉZETET.

Külön öröm számomra, hogy én köszönhetem az intézetet, hiszen számos olyan kötődésem van, amely személyesen is, de a szakmai pályafutásom során is kötött az intézethez. *Hiller* miniszter úr külön üdvözlését küldi, hiszen a jubileum alkalmából néhány sorral köszöntötte a főiskolát is.

A Táncművészeti Főiskola része a magyar művészeti felsőoktatásnak. A művészeti felsőoktatásnak komoly egyetemei és főiskolái vannak, és azt hiszem, hogy a magyar modell több szempontból egyedülálló. Egyedülálló azért, mert önálló művészeti intézmények alakultak, amelyek elméletet, gyakorlatot, tudományt próbálnak közvetíteni azok számára, akik ezt a pályát választották. Természetesen a képzés gyakorlati része ezeken a pályákon jelentős és fontos, és azt hiszem, hogy a Táncművészeti Főiskola, de akár a többi művészeti egyetemünk Európában magas színvonalon képez mű-

vészeket. Ilyen formájú, ilyen szerveződésű intézmény Európában kevés van, Amerikában vagy Angliában főként egy-egy egyetem vagy főiskola fakultásaként működik.

A jubileum mindig arra is jó, hogy megálljunk egy pillanatra; visszagondoljunk arra, hogy mik voltak az előzmények, hogyan alakult ki a főiskola 1983-ban. Magam is az intézmény dolgozójaként, oktatójaként benne voltam ebben a folyamatban. Az volt a célunk, és sokaknak akkor az volt akkor a célja, hogy a magyar művészek képzésében és végzettségében, a felsőfokú diploma kiadása legyen az elismerés. Akkor még nem beszéltünk az Európai Unióról, de európai mércével mérve, a főiskolai diploma megfelelő végzettséget tanúsított.

Az akkor alakult különböző tagozatok - közöttük a néptánc tagozat, a színházi tagozat, a balett tagozat, a művészképző - egy eléggé sokrétű, színes kép-

Foto: Kanyó Béla

Fodor Zoltán – Montage:
Out of Balance

A 2008-ban végzett évfolyam
vizsgakoncertjének III. része

zési palettát kínáltak, és nagy örömmel olvastam a tudományos ülészekről szóló híreket, híradásokat. Tudom azt, hogy komoly elméleti munka is folyik a főiskolán, de azt hiszem, hogy változatlanul az a fontos, amit a táncosok, a táncos jelöltek végeznek. Tisztelet azoknak a pedagógusoknak, azoknak az oktatóknak, azoknak a művészeknek, akik megpróbálják a legjobbat kihozni azokból a fiatalokból, akik föl vállalják ezt az igazán nem könnyű, nehéz pályát. Akik föl vállalják azt a sok nehézséget, ami a képzés ideje alatt éri őket, de felvállalják azt a szépséget is, amit a mozdulataikkal, amit a teljes belső lényükkel, lelkükkel kifejezni tudnak, hiszen a táncművészet, a tánc az egyik legősibb a művészeti ágak közül, az emberi megnyilvánulás egyik legjelentősebb és legbelsőbb indítatásból adódó formája.

Úgy gondolom, hogy a mai este is ezt fogja bizonyítani. Az intézet elismerése mellett szól az is, hogy ma több külföldi ország köszönti a Táncművészeti Főiskolát. 10 külföldi ország képviselői mind köszönteni jöttek, a művészetüket hozták el, és bízom benne, hogy a *Kállai kettős* után – amit a néptánc tagozat kiváló előadásában láthattunk –, a nemzetközi művészek produkciója is méltó ünnepet jelent a Táncművészeti Főiskolának.

Kívánom a magam és az Oktatási és Kulturális Minisztérium nevében is rektorhelyettes uraknak, professzoroknak, professzor asszonynak, mestereknek, mesternőknek, a hallgatóknak, diákoknak, hogy vegyék komolyan ezt a szakmát, ezt a pályát. Ezt csak komolyan érdemes csinálni. Ne gondolják azt, amit nekem sokszor mondott valaki, hogy „*mi táncosok sokszor csak a vízbe írunk, és nem marad nyoma*”. Ma már nyoma marad mindennek, hiszen a technika rögzít mindent.

Azt kívánom, hogy fejlessék tökéletességre művészetüket, ahogy ezt az elődök tudták nyújtani, és tekintsenek példaképpel azokra a művészekre, akik itt vannak még maguk körül, Önök körül, Ti körülöttetek, s igyekezzenek a legtöbbet adni, Nektek a legtöbbet nyújtani.

Önöknek, kedves vendégeink, szép estét kívánok! A Táncművészeti Főiskolának pedig sok sikert és erőt ahhoz, hogy a következő 25-50-75-100 évben képezzen olyan táncosokat Magyarországnak, akik itthon maradnak, itt próbálják művészetüket érvényesíteni, és itt próbálják a mi izlésünket, érzelmeinket, gondolatainkat gazdagítani.
Jó szórakozást!

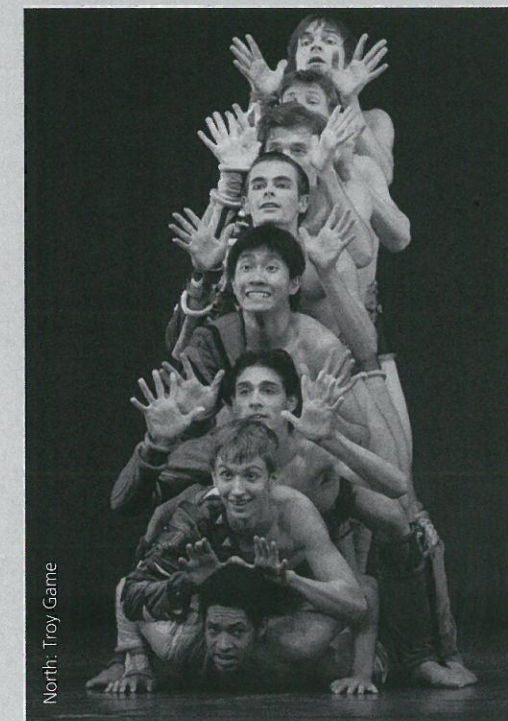
(Elhangzott a Thália Színházban,
2008. október 29-én,
a jubileumot köszöntő
Nemzetközi Ifjúsági Táncfesztivál megnyitójaként
– A Szerk.)

Növendékek Houstonból

Növendékek Münchenből

North, Troy Game

A fotókon: a Nemzetközi Ifjúsági Táncfesztivál külföldi vendégei

Köszöntő

Simón Attila, a Herendi Porcelán Manufaktúra Zrt. vezérigazgatója és a házigazdák: Kaán Zsuzsa és Kálmán Tamás

TISZTELT HÖLGYEIM ÉS URAIM!

A TÁNCPALETTA® 2008 – XVIII. MAGYAR SZTÁRGÁLA AZ OPERÁBAN AZ ÖNÁLLÓ MAGYAR TÁNCFOLYÓIRAT: A TÁNCMŰVÉSZET ELEGÁNS TÁNC-KONCERTJE.

Főszerkesztőként 1991 óta – egyszer egy évben, egyetlen estén – több mint 200 táncost hívok meg a Magyar Állami Operaház színpadára, hogy a közönség ne csak az Operaház balettegysége: a Magyar Nemzeti Balett szólólistáival és együttesével találkozhatson, hanem kiváló modern balett-együttesek, professzionális és amatőr társulatok művészeivel is szerte az országból – a legváltozatosabb táncnyelvek és tendenciák képviselőiben. Ilyen a néptánc, a klasszikus, a modern és a kortárs balett, valamint a versenytánc vagy a show-tánc.

„A minőség a legméltóbb helyen!” – ez a mottója a TÁNCPALETTA®-Gálának, mely egyedülálló mind a nemzeti, mind a nemzetközi táncéletben.

Igazán „hungarikum”, hiszen a magyar táncművészet különféle ágazatait és stílusait vonultatja fel az ország első színházában. Legyen ez a gála – miként az elmúlt 17 évben – a szakma és a táncszerető közönség nagy találkozója!

Kaán Zsuzsa
Budapest, 2008. november 17.

TÁNCPALETTA® – Gondoskodás a magyar tánc tájképéről

Az idén második alkalommal veszek részt a TÁNCPALETTA®-Gálán, s remélem, meglepetések érnek majd. Túl egy esemény minőségével és hatáskörével kapcsolatos, szokásos meghatározókon, mindig az a kérdés, hogy létezik-e vagy sem a kockázatnak az a fajtája, amitől felülünk és figyelni kezdünk. Léteznek-e, például, a kockázatok az az típusai, amelyek támadást indítanak egy művészeti forma ellen? Nos, igen, voltak ilyenek. Helyükön voltak azok a klasszikus alapok, amelyek meghatározzák a minőséget és a technikát? Igen, a klasszikus alapok a helyükön voltak. És kicsoda eredmények születtek ezeknek az elemeknek a kombinációjából, melyek sikeressé tették a TÁNCPALETTA® receptjét!

Egyik tavalyi darabot sem ismételték meg az idén. Ez egy lényeges kijelentés a program tiszta térfogatát nézve. Több mint 23 darabot, köztük 4 premiert mutattak be. Az est nem késlekedett, ahogy haladt, s nem rekedt meg egészen addig, míg le nem ment a függöny. Az ego-kat félretették a mindent átható élmény kedvéért. Bár a lista túl hosszú ahhoz, hogy mindenkit megemlítsünk, az est kétségkívül mindenki közös sikere volt.

A SZERVEZÉS TALÁLKOZIK A TEHETSÉGGEL

A tánc világában rengeteg táncos van, akik remek adottságokkal rendelkeznek. Számítatlan atléta van, akik csodálatos dolgokat csinálnak. Mindenhon vannak céltudatos, jól képzett csoportok. De addig a pillanatig, amíg egy táncos, koreográfus, rendező, vagy ezek kombinációja

nincs megszervezve, s eladva a közönségnek, addig az csak sok mozgó test, akik megtöltik a színpadot. Ami lényegileg megfogott ezzel a fórummal kapcsolatban, az az, hogy a játékosok sztárokhoz hasonlóan képesek szórakoztatni. És azok a sztárok, akik már megteremtették a maguk státuszát, azok önzetlenül megosztják a színpadot a feltörekvőkkel. Végül, és nem utolsósorban a szervezők képesek összeegyeztetni a lehetőségeket azzal a szemléletmóddal, amely minden komoly gála sajátos gyakorlata. Ez egy este az elsőosztályú előadónak, az újaknak, s a tapasztaltaknak egyaránt.

Hála istennek, megkíméltek minket a végtelen ön-gratuláló beszédektől, amelyek a leginkább lerontják a banketteket és a záró-partikat. Helyesen nem a céges főszponzornak, hanem a „hungarikum” Herend-nek adták meg a bemutatkozó rivaldafényt. Nagyra értékelem a szervezők érzékenységét, s szeretném kihangsúlyozni, mennyire okos dolog elismerni egy művészet-közeli támogatót ilyen szívélyes módon, és nem halálra untatni a közönséget. Végül is a közönség a másik főszponzor. Szerencsére ez egy olyan esemény, amely a támogatókat és a szponzorokat a lista tetejére teszi. És olyan esemény, ahol ezt a helyet a támogatók és a szponzorok is büszkén vállalhatják.

A 18. TÁNCPALETTA® ...

...2008-ban is – szándékosan és konzekvensen – a legszélesebb spektrumon népszerűsítette a magyar táncművészetet. És, mint egy csokoládés dobozban: ebben is voltak olyan elragadó darabok, amelyekből még többet szeretne az ember.

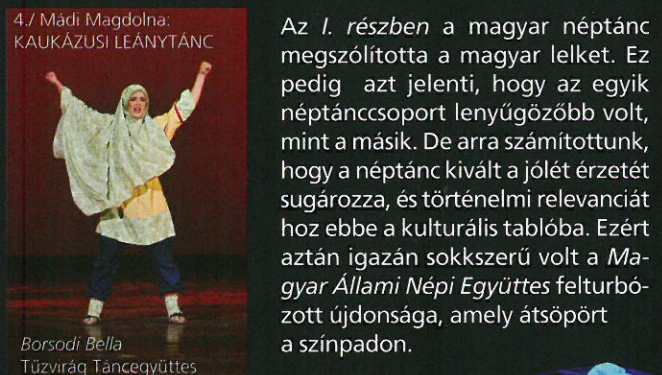
1 / Timár Sándor: RÁBAKÖZI ESZKÖZÖS TÁNCOK
Csillagszeműek és a Tündök Zenekar

2 / Timár Sándor: BIHARI ROMÁN TÁNCOK
Csillagszeműek és a Tündök Zenekar

3 / Mádi Magdolna: ÖRKŐI CIGÁNYTÁNCOK
Tűzvirág Táncgyűttes férfikara

4 / Mádi Magdolna: KAUKÁZUSI LEÁNYTÁNC
Borsodi Bella
Tűzvirág Táncgyűttes

5 / Kadri Sonuk: DERVIS – Takács Levente (Tűzvirág Táncgyűttes, Paks)

6 / Mihályi – Kovács G. – Sáy: LABIRINTUS
(Részlet a legújabb produkcióból) Magyar Állami Népi Együttes

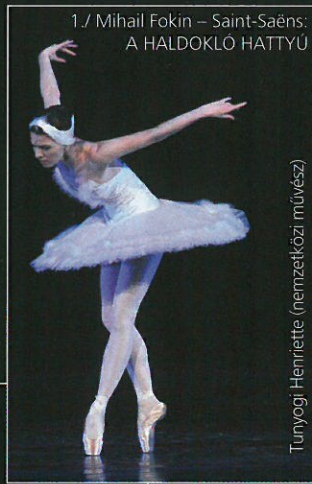
Itt a magyar néptánc találkozott a STOMP-pal. Fekete jelmezek, belvárosi szerkezet, elfojtott tombolás (nem tudom, mit énekeltek, de felismerem a pokoli örületet, ha halom), acéldobok, melyeket ütöttek, s mindehhez melodramai, ritmikus dobogás, amely egy bűncselekményhez hasonló crescendóvá erősödött. Hol volt a csillogás, a kosztümök színei és a magyar nők édes kiáltása, hívó szava? E zenei

futam ritmikus átélése megdöbbentette a közönséget. Csakhogy a Magyar Állami Népi Együttes Labirintusa együttműködést képviselt, és nem az örület portréját. Elég annyit mondani, hogy az ő "színpadi örületük" sokak fejében megmaradt másnap és még utána is. Nos, tisztelet a Magyar Állami Népi Együttesnek. Ez a csoport bebizonyította magáról, hogy változatos, tehetséges, fantáziadús és energikus.

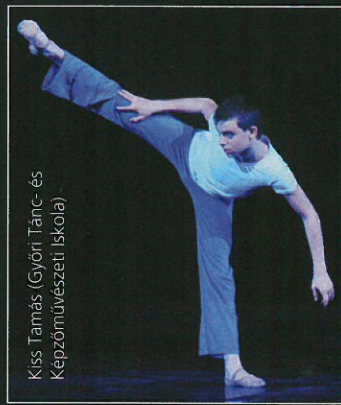

7 / Zsuráfszky Zoltán: KALÓTÁSZEGI HAJNALI ÉS LEGÉNYES (Részlet a „Fekete...piros tánc” című produkcióból) – Honvéd Táncgyűttes és zenekara

Fotók: Kanyó Béla

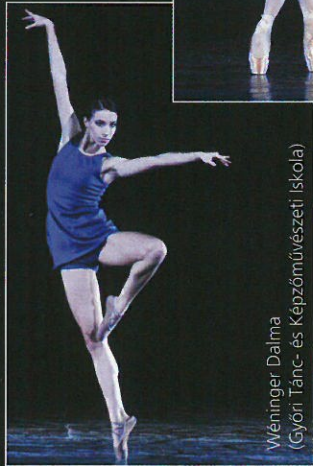

1./ Mihail Fokin – Saint-Saëns:
A HALDOKLO HATTYÚ

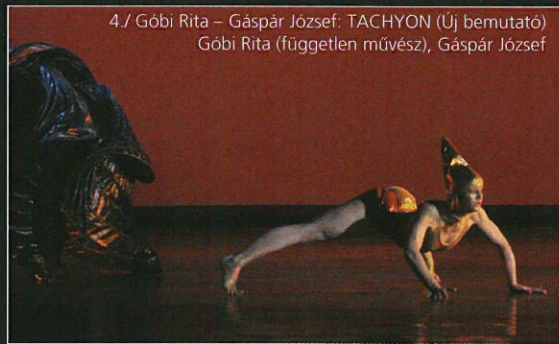

Kiss Tamás (Győri Tánc- és Képzőművészeti Iskola)

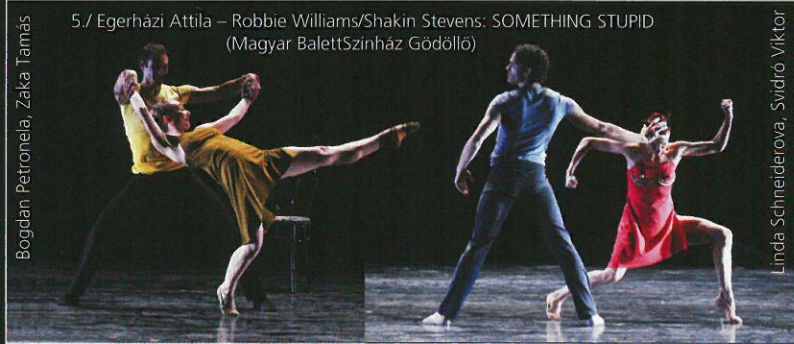
2./ Kulcsár Noémi – Prim:
SKELETON TELEPORT (Új bemutató)
3./ Kulcsár Noémi – montázs:
ÍZETLEN TRÉFA

Wéninger Dalma (Győri Tánc- és Képzőművészeti Iskola)

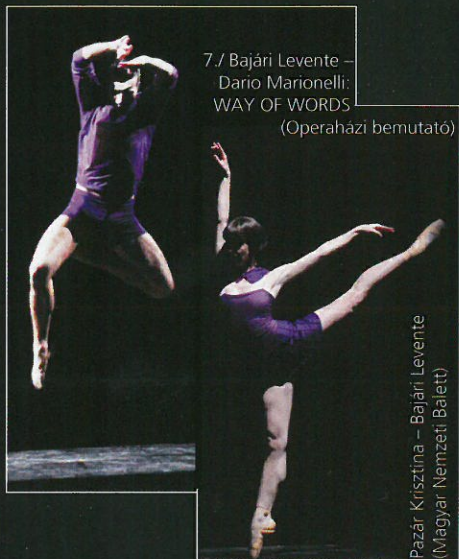
4./ Góbi Rita – Gáspár József: TACHYON (Új bemutató)
Góbi Rita (független művész), Gáspár József

5./ Egerházi Attila – Robbie Williams/Shakin Stevens: SOMETHING STUPID (Magyar BalettSzínház Góddöllő)

Bogdán Petronella, Zaka Tamás

Linda Schneiderova, Svídrtó Viktor

7./ Bajári Levente – Dario Marionelli: WAY OF WORDS (Operaházi bemutató)

Pazar Krisztina – Bajári Levente (Magyar Nemzeti Balett)

6./ Jurányi Patrick – Samuel Barber: AZ ÉLET ÁLOM (Új bemutató) KFKI Kamarabalett

Szólísta: Kováts Gergely Csanád

8./ Renato Paroni de Castro – St. Martin: A DÉLI SZÉL

Tunyogi Henriette – Nagyszentpéteri Miklós (Magyar Nemzeti Balett)

Nemcsak a II. rész, de az egész est egyik legkiválóbb darabja az idén is *Bajári Levente* új koreográfiája volt, amely úgy tűnik, megtalálta egyenes útját a sikerhez. A *Dario Marionelli: Atonement* című, lebilincselő felvételére készült *Way of Words* illő folytatása a 2007-ben alkotott *Point*-nak. Legyen szó koreográfusról, festőről, szobrászról vagy zeneszerzőről, nos, mindenfajta művész könnyöröghet egy ilyen kollekcióért.

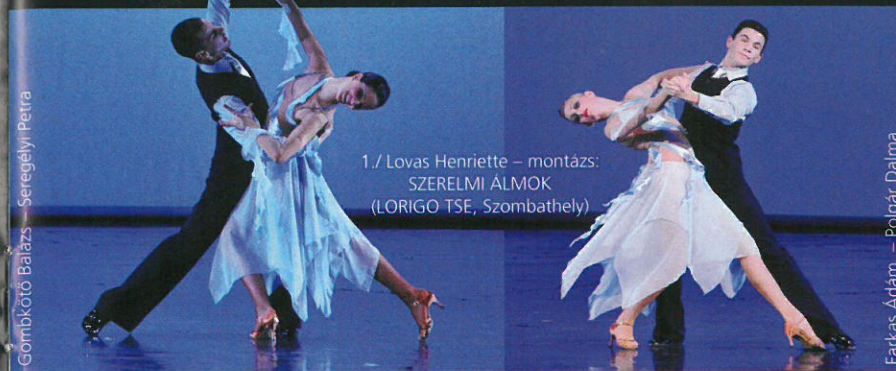
A *Way of Words* a második égkő Bajári koronáján.

A *Way of Words* és a *Point* magán viseli a zenei építéset jegeit – funkció és forma egyedi módon hat egymásra. Kölcsönhatásuk friss és lelkesítő, amelyből többet akarunk. Ez a két lebilincselő táncszám elindíthat egy műfajt a koreográfus számára, amely a jövőben trilógiává bővíthető, s ezzel gondoskodhat a fiatal művészek tehetséges csoportjának hosszantartó hirnevéről. *Pazar Krisztina* és *Bajári Levente* nem csillogott, hanem sziporkázott az idén.

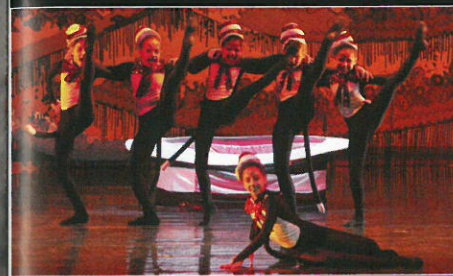
Nehezen tudok jobb tisztelgést felidézni *Martha Graham* öröksége előtt, mint *Jurányi Patrick* koreográfiáját, amelyet *Samuel Barber* gyönyörű zeneművére készített. Ez egyike volt azoknak az édes meglepetéseknek, amelyek bemutatásáért mindig hálás leszek a TÁNCPALETTA-nak. *Az élet álom* egy olyan elismerés, amelyért maga Graham lenne leginkább lekötve. Ebben biztos vagyok. *Jurányi Patrick* egy szenvedélyes rokonlélek, és Graham felismerné az ő hangszeresített törekvéséért egy szívdobbanásból.

Jurányi olyan módon elevenítette meg számomra Graham-et, ahogy a nevét viselő társulat még soha. Briliáns volt az a sajátos keverék, ahogy a finom koreográfia a mű folyamán is hű maradt Graham szenvedélyes líriságához, jelmezeihez, hangulatához és technikájához. Nem ártott az sem, hogy olyan tehetséges táncosokkal dolgozhatott, mint *Kováts Gergely Csanád*. *Jurányi* tisztelgése: szerető emlék egy táncos legendához.

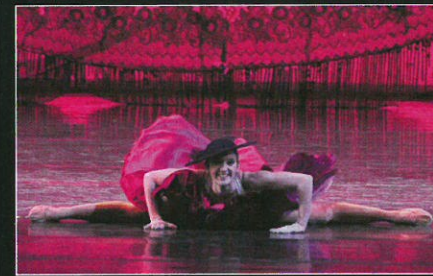
A folyamatosan felmerülő kérdést, miszerint hogyan tudja valaki sikeresen továbbítani a Graham-féle moderntánc örökségét – magán a koreográfián, egy növendéken vagy személyes interpretáción keresztül – a KFKI-Kamarabalett sikeresen megválaszolta a darab által.

1./ Lovas Henriette – montázs: SZERELMI ÁLMOK (LORIGO TSE, Szombathely)

2./ Gellért Tünde – montázs: CÍKÁK A KALAPBAN (Grácia Művészeti Intézet)

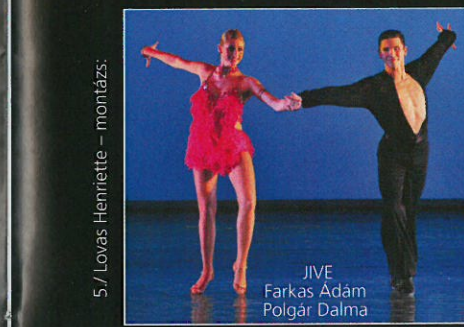

3./ Gellért Tünde – montázs: GÓLYAHÍR Sinkó Réka (Magyar Divat- és Sporttánc Szövetség)

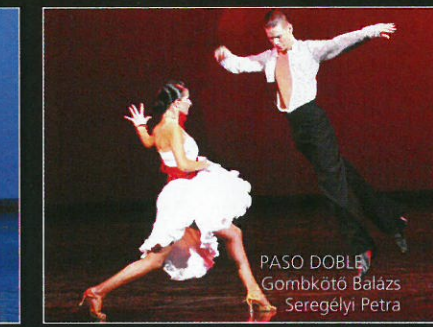
4./ Ahmet Demirbag – török népzene: MASKARÁK – Kungl Zsolt, Váradi Zsolt, Vass Zoltán

(Tűzvírág Táncgyűjtés, Paks)

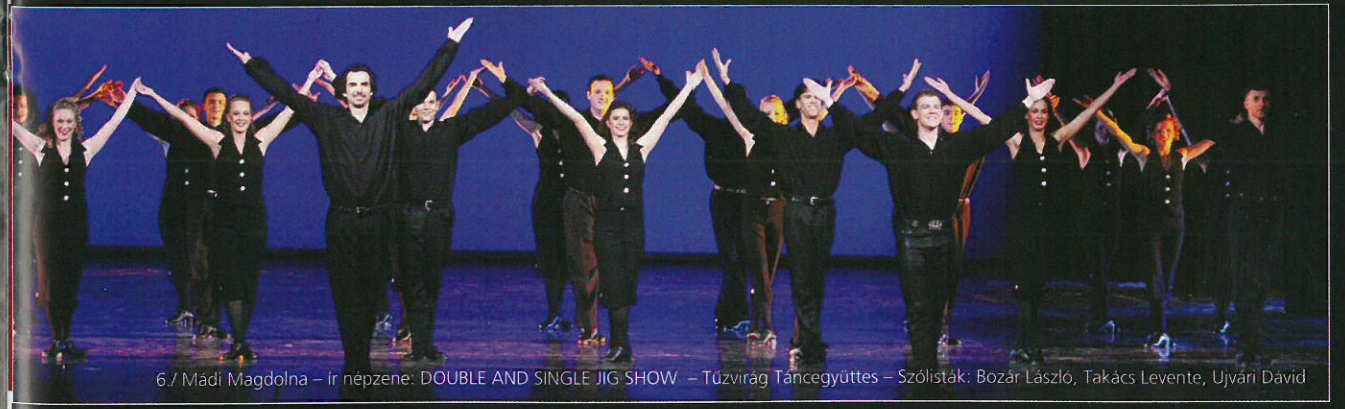

5./ Lovas Henriette – montázs:

JIVE Farkas Ádám Polgár Dalma

PASO DOBLE Gombkötő Balázs Seregélyi Petra

6./ Mádi Magdolna – ír népzene: DOUBLE AND SINGLE JIG SHOW – Tűzvírág Táncgyűjtés – Szólísta: Bozár László, Takács Levente, Ujvári Dávid

A show-ra térve, kinos bevallanom, de arra készültem, hogy utáni fogom a győri *Gráciák: Cíká a kalapban* című produkcióját (a III. részben). Öt perccel később legrosszabb félelmeim ellenére mosolyogtam. Ezek a gyerekek teljesen megnyertek, és jól példázzák, milyen képességek hatják át a magyar színházat. Nem csoda, hogy junior versenyt nyertek.

A MAGYAR TÁNC TÁJKÉPE

A TÁNCPALETTA® több mint egy olyan esemény, amely népszerűsíti a táncot. Egy működő dialógusnak tűnik a magyar táncművész közösség és annak éltető ereje, a közönség között.

Úgy tűnik, a magyar emberek ismerik táncművészetüket, s demonstrálják a tökéletesség iránti nagyrabecsülését – legyen szó az interpretációk széles spektrumával rendelkező, lenyűgöző néptáncról, vagy egy új, modern balettről. Az exkluzív desszertekhez hasonlóan a magyar táncművészetet sem lehet visszautasítani. Egyszerűen túl jó ahhoz, hogy kihagyjuk.

A „paletta” név pedig mindent elmond. Ez a színek keveréke, amely fokozatosan, ecsetvonásról ecsetvonásra áll össze egészen addig, míg meg nem jelenik a magyar tánc tájképe. S elképzelni sem lehetne jobb vásznat, mint a pompás *Magyar Állami Operaház*. Csakugyan gyönyörű tájkép.

Ajánlatos e vállalkozás rajongójává válni, és nem csak mint egy alkalmi jegyvásárló.

Én csakugyan rajongóvá váltam.
Katherine Thiry (USA)

Táncpaletta® 2008

Kanyó Béla
képrportfó

FOGADÁS A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZBAN

Diamant® Dance Shoes

A Diamant
standard és
latin tánccipők
hivatalos
magyarországi
forgalmazója:
Revoltade Bt.

*Minden,
ami tánc és mozgás*

Online áruházunk várja vásárlóit:
WWW.SANSHA.HU

www.diamant.net

Elérhetőségeink: 1066 Budapest, Ó u. 42. Tel/fax: 269-56-59 info@sansha.hu
Nyitva tartás: H-K-Cs-P: 10-18, Szerda: 11-19, Szombat: 10-13. www.sansha.hu

Pillanatkép a Pécsi Balettéről a Bolero tükrében

A 2008/09-ES ÉVAD ELSŐ BEMUTATÓJÁT A KÖZÖNSÉG MÁR JÚNIUSBAN LÁTHATTA A PÉCSI BALETT ÉS A PÉCSI SZABADTÉRI JÁTÉKOK KÖZÖS BEMUTATÓJAKÉNT A TETTYEI ROMOKNÁL. NOVEMBERTŐL PEDIG A PÉCSI NEMZETI SZÍNHÁZ NAGYSZÍNHÁZÁBAN JÁTSSZÁK RAVEL: BOLERO ÉS ORFF: CARMINA BURANA CÍMŰ MŰVÉT – A TÁRSULATVEZETŐ VINCZE BALÁZS VADONATÚJ ÉS HERCZOG ISTVÁN FELÚJÍTOTT KOREOGRÁFIÁJÁVAL. EZÜTTAL A BOLERO PRÓBAFOLYAMATA KAPCSÁN AZ EGYÜTTES NÉGY TÁNCOSÁT: KONCZ PÉTERT, KÓCSY MÓNIKÁT, BALÁSSY SZILVIÁT ÉS CZEBE TÜNDET KÉRDEZTEM – MŰLTRÓL, JÖVŐRŐL ÉS A HIVATÁSRÓL.

Koncz Péter

a Bolero abszolút főszereplője, aki idén a 2. évét tölti a társulatnál. Az előző évadban – még középiskolásként –, mint ösztöndíjas szerződött a Pécsi Baletthez.

„Kihívás volt számomra ez a feladat, mert hasonlóban az együttesnél még nem volt részem. Táncsal eleve 2003 óta foglalkozom a Pécsi Művészeti Szakközépiskolában. Előképzettség nélkül érkeztem, így nagyon nehezen indultam, de balettmesternőm, Kovács Zsuzsanna rengeteget segített; tőle kaptam a legtöbbet. Eleinte az is nehezítette a dolgomat, hogy 197 cm-es magassággal és hosszú végtagjaimmal nem tudtam jól dolgozni a baletttörőn. De az

iskolai évek alatt különböző táncszámokban megtanítottak arra, főként Uhrík Dóra igazgatóhelyettes, hogy tanuljam meg jól használni ezeket a különleges adottságokat, s örüljek nekik.”

Vincze Balázs Boleroja éppen ezekre az adottságokra épült: az egész jelenet alatt egy hordóban állok, csak a felsőtestem, a karom és az arcom látszik, s ezáltal történik a kifejezés, ami nem túl könnyű. Egy táncosnak mellőznie a láb munkát, s csak a többi testrészrel dolgoznia, nehezebb, mint képzeltem! Erőteljesebb jelenlétet, hangsúlyozott szuggesztivitást kívánt. De kivitelezésében nagyon sokat segített a koreográfus és az asszisztens Czebe Tünde is, akár csak Ravel zenéje, mely rendkívüli erővel lendített afelé a felfokozott állapot felé, amit a koreográfia igényelt. Ráadásul a munkában én is aktívan részt vehettem: magamra formálhattam a figurát, a mozgást. Mivel voltak elképzeléseim a szerepről, és meglehetősen kíváncsi is voltam, ez megkönnyítette a dolgomat. Ugyanis Anima-Animus alakja, akit táncolok, egy erősen narcisztikus személyiség, s mint ilyen, szöges ellentétben áll az én lelkivilágommal. Talán ezért fordulhat elő, hogy amikor kicsit rosszabb a kedvem, kifejezetten jól esik megformálnom ezt a szerepet. Próbálok minden előadásban valami újat felfedezni magamban és a fel-

adatban; igyekszem kreatív módon közelíteni hozzá. A visszajelzések mind megerősítettek abban, hogy jó úton járok. Vincze Balázs is meg volt velem elégedve az eddigi előadások után. Mindenesetre igyekszem kihozni magamból a maximumot. Szerettem ezt a munkát, de az együttest s a várost is. Egyelőre itt tervezem a jövőmet.”

Kócsy Mónika

2004-ben végzett a Pécsi Művészeti Szakközépiskolában, ahol rövid idő után kiderült: nem csak ideális testalkattal rendelkeznek, de a műhelymunkában is partner tud lenni. A Boleróban a nyolctagú leánykar egyike:

„Egy pécsi általános iskola tánctagozatán kezdtem a tanulmányaimat hétévesen, és hamar felismertem, hogy ez az, ami igazán érdekel. Így azután, mire a továbbtanulásról dönteni kellett, már határozottan tudtam, hogy a Pécsi Művészeti Szakközépiskolán a tánc tanulást szeretném folytatni. Viszonylag rövid idő után kisebb koreográfiákban már feladatokat kaptam, és így, kiemelve az osztályból, a színpadi munkában is segítettek magamra találni. Azt hiszem, abban az időben Uhrík Dóra volt az, aki felfigyelt a személyiségemre. Mostanában, az együttes munkában tanulom újra, hogy nem elég, ha mások lehetőséget látnak bennem, de nekem is tennem kell annak kibontakoztatásáért. Bár mindig is volt bennem alázat és szorgalom, amikor az együtteshez kerültem, gyorsan kiderült, hogy az itt kevés. Azóta a munkához való hozzáállás terén sokat tanultam az idősebbektől is. Lencsés Károlytól és Czebe Tündétől például azt, hogy hogyan kell dolgozni a gyakorlatokon.

Mi, akik a szakközépiskolában végeztünk, klasszikus technika terén hátrányban vagyunk a főiskolán tanultakkal szemben, de talán van egy kis előnyünk a modern technikákban.

vényesül, így könnyebben alkotunk homogén csoportot a 8 fős tánckar szerepében. Nem kecses, finom női mozdulatokról van szó, hanem erőteljes, dinamikus mozgásról. A koreográfus szándéka is az volt, hogy ne a női mivoltunkat hangsúlyozza. Táncunk nehéz fizikai munka, kemény izomerőt igényel, legalábbis én így életem meg. Sokáig küszködtem a lépésanyaggal, alig hittem el, hogy valaha képes leszek eltáncolni. Külön problémát jelentett, hogy nyolcan egy emberként mozogjunk. Borzasztóan kell figyelni egymásra, kompromisszumokat kell kötni, de mégis maradt tér arra, hogy önmagunk legyünk, és megmutassunk magunkból valamit. Ezt Vincze Balázs is támogatta: hagyta, hogy a személyiségünk érvényesüljön.”

tennek különbséget egyik vagy a másik szerep javára. A Bolero mint feladat számunkra érdelemmentes, szentelen előadású tánc, ám annál megterhelőbb fizikailag. Sok talajon történő mozdulatsort tartalmaz, ami intenzív karmunkával párosul, mi pedig inkább a könnyedebb, Limón-technika jellegű koreográfiákban próbáltuk ki eddig magunkat. Szóval ez is új volt számunkra. Mégsem érződött, hogy ki honnan jött. Meg tudtuk oldani a formanyelvet; jól tudtunk együtt dolgozni egymással, a koreográfussal s az asszisztenssel is. Igazából rövid volt a próbaanyag, de annál hatékonyabb. Én ezt élvezem: az intenzív munkát.”

Czebe Tünde

ma az együttes egyik rangidős tagja, s mint ilyen, a Pécsi Balett több korszakán átívelő pályája az övé. 1990-ben Tóth Sándor igazgató szerződtette, aki mellett művészeti vezetőként akkor még ott dolgozott az alapító-igazgató Eck Imre is. Az ezt követő időszakot (1992-2001) Herczog István neve fémjelmezte igazgató-koreográfusként. 2001-2005-ig Keveházi Gábor vezette a társulatot, mellette 2001-2003 között Egerházi Attila lett a művészeti vezető. 2005 óta Vincze Balázs az igazgató. Czebe Tünde 1999-ben a Philip Morris Magyar Balett díj junior kategóriájának díjazottja volt, 2001-ben Harangozó Gyula-díjjal tüntették ki.

„Pályám során a legtöbb lehetőséget Herczog István idején kaptam, ekkor fejlődtem táncosként is a legtöbbet. Nem véletlen, hogy különböző díjakkal is ez idő tájt jutalmaztak. Szerettem a szerepeimet. A szíve mélyén szerintem minden táncos arra vágyik, hogy főszerepeket, szólókat táncoljon. De nem rendített meg az sem, amikor Keveházi Gábor s Egerházi Attila idehozták a fiatalokat, a szólistáikat. Időről-időre mindig megtaláltak a szerepekkel őket is, ha szükség volt rá, én pedig fel tudtam dolgozni, hogy másokra került a sor. Az idei Bolero-előadásnak asszisztense is vagyok, de táncolok is benne. Ugyan a leghátsó sorban, de ezt kifejezetten én kértem a koreográfustól. Szerintem kell tudni, érezni, hogy mikor kell „háttérbe vonulni” – ha még csak jelképesen is. Szembe kell tudni nézni az idővel...”

Amúgy meg az asszisztensi munkát is nagyon szeretem. Örömmre nyolgál, hogy nem csak a magnó gombját nyomogatom, hanem aktívan beszállok a próbaanyagot egészébe. Sőt, a Bolero esetében sajnálom is, hogy még nem tudtam megnézni kívülről, épp amiatt, hogy benne vagyok, pedig biztos lennének meglátásaim. Van belső látásom a koreográfia menetébe is, ha látom, hogy nem jól alakul valami. Meg se tudom állni, hogy ne tegyem szóvá. Vincze Balázs e tekintetben partnerként kezel,

Balássy Szilvia

a Magyar Táncművészeti Főiskoláról érkezett az együtteshez. Keveházi Gábor, a Pécsi Balett akkori igazgatója szerződtette. őt először arról kérdezték, milyen érzésekkel döntött e vidéki együttes mellett, utalva az 1960-as évre, amikor az Állami Balett Intézet végzősei nem éppen felhőtlen boldogsággal várták az itteni munkát.

„2005-ben végeztem a főiskolán, és elhelyezkedésemben az a szempont döntött, hogy táncolni szerettem volna (már ötévesen elhatároztam, hogy balerina leszek), nem pedig pénzt keresni. Nagyon nyitott voltam s vagyok mindenre, ami a művészeteket illeti, így az, hogy kilenc éven át csak klasszikus balettel foglalkoztam és azt imádtam (mi még nem tanultunk a főiskolán modern technikákat),

nem zárta ki, hogy Pécsre jöjjenek. Tisztában voltam azzal, hogy ez egy modernebb alapokra épülő együttes, de engem épp ez érdekelt. Ki akartam próbálni magam, elmenni a modern tánc irányába, hisz erre addig nem volt lehetőségem. Rengeteget tanultam Pécsen az első években. Számomra ez az időszak igazi pozitív élmény lett, megtetszett a modern, egyszerűen beleszerettem. Modern gyakorlatokat is tartottak a számunkra. Szükség is volt erre, hisz például amikor el kellett engedni a kezem, hogy 'zuhanjon', nem ment. Nem is értettem, hogyan kell az izomzatot elengedni és miért... Azóta pedig egyáltalán nem bántam meg, hogy idejöttem, sőt! Megszerettem a várost, az együttest, az itt folyó munkát. Bár kartancosi minőségben, de már nagyobb szerepeket is kaptam. Kedvencem Vincze Balázs koreográfija, a Nem adom fel című darab. Nagy lehetőség volt ez számomra, mert, bár hárman táncoltuk, mégis csak egy főszerep jutott nekem: egy emberi kapcsolatokról szóló műben mutathattam meg magam. Egészen más a Boleróban a női kar tagjaként dolgozni, de nem

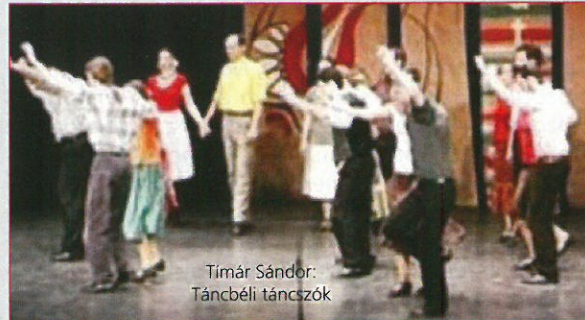
Balázs e tekintetben partnerként kezel, előbb-utóbb elfogadja az észrevételeimet. A Bolero próbái során például nagyon figyeltem arra, hogy semmilyen, általa már az előző műveiben használt mozdulat ne kerüljön a darabba. Ha egy ilyet megláttam, rögtön szóltam. Ebben a műben nem a nők nőisége és a férfi férfiasága dominál, inkább valamiféle lényekről van szó. De ehhez meg kellett találni a megfelelő formanyelvet, amit a táncosok mindannyian a magukénak is éreznek. Nehéz volt, de szerettem ezt a feladatot is. Úgy érzem, az együttes tagjaival jó a kapcsolat, gyakorlatokat is tartok nekik (modern- és klasszikus technikával is, hisz a főiskolán már elvégeztem a moderntánc pedagógus-, és most végzem a klasszikus balettpedagógus-szakot.) Jelenleg épp egy számomra egészen új feladatra készülök: a windsori víg nők című opera koreográfusi teendőit fogom ellátni a tavaszi bemutatón. Az együttesrel is próbálunk a tavaszi premierre: a Nemzeti Táncszínházzal közösen a Kamaraszínházban mutatjuk be új estünket, melyet a következő évadban Budapesten is játszunk. Zachár Lóránd készít egy darabot, Elérhetetlen területek címmel, a másik mű – Sakk-matt címmel – Raza Hammad koreográfiája lesz, aki Stefan Zweig: Sakknovella című művét dolgozza fel Sosztakovics zenéjére. Foglalkozunk a nyári produkciókkal is: az együttes két fiatal táncosa lehetőséget kapott arra, hogy Pécssett, a Sétatéren koreográfusként is bemutatkozhasson a nyári fesztiválok ideje alatt. A legnagyobb vállalkozásunk pedig – nagyszabású és egyedülálló együttműködés keretében – Dante: Isteni színjáték című művének balettszínvadi változata lesz, melyet a Győri Balett, a Szegedi Kortárs Balett és a Pécsi Balett közös produkcióként a 'Pécs 2010 Európa Kulturális Fővárosa' program keretében mutat be."

Nübl Tamara

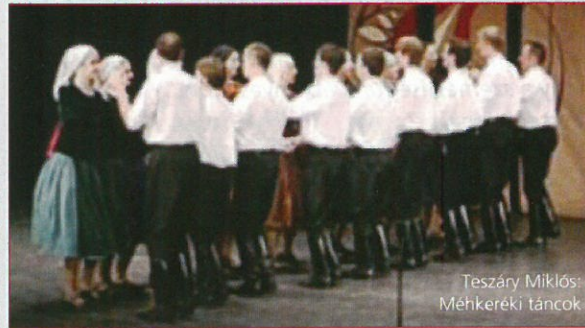

Vincze-Ravel: Bolero
Koncz Péter és a női kar
Foto: Körtvélyesi László

Ötvenéves a Bartók Táncegyüttes

Timár Sándor:
Táncbéli táncszók

Teszary Miklós:
Méhkeréki táncok

NOVEMBER AZ ÜNNEPLÉS JEGYÉBEN TELT A BARTÓK EGYÜTTES HÁZA TÁJÁN. NOVEMBER 9-ÉN A MŰVÉSZETEK PALOTÁJÁBAN KERÜLT SOR A BUDAPEST FŐVÁROS BARTÓK TÁNCGEYÜTTESÉNEK, NOVEMBER 29-ÉN A STEFÁNIA PALOTÁBAN PEDIG A BARTÓK TÁNCGEYÜTTES JUBILEUMI MŰSORÁRA. AZ EGYÜTTES ALAPÍTÓJA, TIMÁR SÁNDOR – KÉRDÉSEMRE – ELMONDTA: A BÉKESSÉG JEGYÉBEN NAGYON ÖRÜL ANNAK, HOGY KÉT MŰHELY IS ŐRZI LEGSZEBB ALKOTÁSAIT ÉS AZ EGYÜTTES HAGYOMÁNYAIT. NAGYON ÉRTÉKES MUNKÁVAL TALÁLKOZOTT KELENFÖLDÖN ÉPPÜGY, MINT A BEM RAKPARTON. A KÖZÖNSÉGNEK PEDIG AZ A HÁLÁS SZEREP JUTOTT, HOGY ÉLVEZZE A MUNKA GYÜMÖLCSÉT!

Fél évszázad nagy idő, nem csak egy ember, egy táncegyüttes életében is. Történeti távlat, azzal együtt, hogy hál' Istennek részt vehetett még az ünnepi műsorban az első bartókos nemzedék is. Szép számmal jelentek meg mindkét eseményen az alapítók és a későbbi táncos generációk is, és nem csupán a nézők-

zönség soraiban, hanem a színpadon is. A régi táncosok örömteli és erőteljes jelenléte, a maiak frissessége jellemezte az ünnepi előadásokat.

A Bartók Táncegyüttes 1958-ban alakult Timár Sándor vezetésével, s a társulat hamarosan az egyik legnépszerűbb amatőr néptáncgyüttesé nőtte ki magát. Az induláskor a gyöngyösbokrétás, valamint a Molnár-örökség birtokában kezdődött a munka, majd Timár saját, és Martin György gyűjtéseinek felhasználásával születtek meg az együttes első táncai. Timár ugyanakkor a hatvanas évek közepén még messze állt saját későbbi újfolklorista irányzatától: elsősorban Bartók- és Kodály-művekre komponált elvont és trikós táncokat, de a Fehér liliomszál is készen állt már ekkor. Ez utóbbi és a Hegedű duó is színre került a Stefánia Palotában, az előadók fiatal kora ellenére értő, kiforrott előadásban.

A Művészetek Palotájában a legendás Széki táncokkal indult az előadás – legendás táncosokkal. Mindkét esten színre került a horvátországi magyar nyelvű dalait és táncait összefűző kompozíció, a Szlavóniai kiérlelt koreográfiájával kiváló szerkesztésével lenyűgöző Őt legény tánca, a Vajdakamarási táncok, valamint az együttes használatára írt Nagy László-versre készült Táncbéli táncszók. A vers sorait választotta mottójául mindkét ünnepi előadás, a Stefánia Palotában pedig Balázi István színművész előadásában is hallhattuk a költeményt.

Timár Sándor olyan kiérlelt koreográfiákat az említettek, amelyek az elmúlt évtizedek során etalonná váltak, meghatározták a színpadi néptánc stílusát, gondolkörét, hatásuk – az együttes berkein jóval túl is – máig érzékelhető. A Bartók Együttes a hetvenes évektől kezdve nem elkülönült motívumokban gondolkodott, hanem táncfolyamatokban: Timár koreográfusként szinte eltűnt az autentikus anyag mögött. Elhagyta a zenekari feldolgozásokat és a stilizált jelmezeket, helyette a parasztszínház zenekari felállítását, játékmódját és hangzásvilágát hozta a színpadra – elsőként, a táncosok pedig eredeti viseletben léptek színre.

A Bartók Táncegyüttes hűségese őrzője nemcsak az elődök táncbéli hagyományának, de színpadi örökségének is: nem egyet a repertoár gerinceként tart műsorban a hetvenes évek óta készült művek közül, fenntartva ezzel az összeköttetést az együttes generációi között is.

Varga Zoltán finom humorú „kis Keménytelki”-je például mindig sikerdarab, de külön öröm, hogy a ritkábban látható Skandalálás is színre került mindkét esten. Az előbbi a Stefánia Palotában, az utóbbi a Fesztivál Színházban sikerült jobban, ugyanitt a Szegényes izés előadómódjával most is magával ragadta közönségét.

Az utóbbi húsz év terméséből mindkét együttes az azóta náluk dolgozó koreográfusok és együttesvezetők munkáiból adott ízelítőt. A Fesztivál Színházban

Németh Ildikó és Szabó Szilárd Felső-Tiszavidéki táncok című munkáját, Nagy Zoltán József moldvai táncanyagra épülő Édes Gergelem című koreográfiáját, Gyebnár László és Dobos Bea Mit árulnak el a képek? című darabját, végül az együttest jelenleg irányító Deffend Irén és Szappanos Tamás produkcióját láthattuk Egy vasárnap délután címmel. A Stefánia Palotában Teszary Miklós Méhkeréki táncok, valamint Fülöp Hajnalkával közösen készített Kis-Küküllő menti román karikázó című koreográfiája mellett Benedek Krisztina és Széphalmi Zoltán Galgahévízi, Demeter Erika és Kiss István Felcsiki táncai, valamint Deffend Irén és Hajdú Flórián Szatmári padkaporos című munkája került színre. Mindkét esten bemutatkoztak a legifjabbak is – óriási sikerrel.

Nem véletlenül hangsúlyozzák a Bartók Táncegyüttes kapcsán a zenekarok fontosságát: a két esten lehangzó produkciókat láthattunk. Halmos Béla mindkét műsorban tiszteletét tette, a Művészetek Palotájában János András és Virágvölgyi Márta primások mellett az együttes jelenlegi zenekara és számos régi zenésztársát színpadra lépett, az est egyik legfényesebb pontjaként „primásversenyben” csillogtatva meg tehetségüket. A Stefánia Palotában Halmos mellett a Sebő Együttest, a Tündök Zenekart és a Téka Együttest hallhattuk, Ókrös Csaba virtuóz játékával.

A Művészetek Palotájában óriási vetítésvásznonról köszöntek vissza a régi arcok a táncszámok között, néha közben is, a Stefánia Palotában az együttes néprajzos tagjai által rendezett kiállítás köszöntötte az odalátogatókat.

Joggal merül fel a kérdés: vajon mi az, ami a táncosok emlékezetében megmaradhat az együttes egy-egy korszakáról? Kimerítő próbák, legendás táborok, hazai fellépések, kárpátaljai, erdélyi és külföldi utak? Minderre jó emlékezni, s ezt örökítik meg a fotók is. Ám valószínűleg minden nemzedék emlékezetében egy kicsit több is él ennél. Számos művész bölcsője, ihletője, szárnypróbálgatásainak első tanúja, a Bartók Táncegyüttes volt: Sebestyén Mártától Zoboki Gáborig, Kovács Gerzson Pétertől Palya Beáig.

Nekünk, a kilencvenes években itt táncolóknak, pedig komoly szellemi műhelyt is biztosított a Teszary Miklós által vezetett együttes. Néprajzi iskola és pedagógusi fészkek volt s maradt mostanáig: nem véletlen, hogy az egykori táncosok közül sokan már néprajzusként dolgoznak, mások hivatásos táncosok, tánctanárok, együttesvezetők, koreográfusok lettek, és szinte senkinek sem szakadt meg a kapcsolata a táncsal.

S végül, ami a legfontosabb: megmaradtak a barátságok – akkor is, ha évekig nem láttuk egymást. A bartókos múlt összefűz: egy közös nyelv birtokában vagyunk, és szót értünk egymással. Erről tanúskodtak az ünnepi műsort követő táncházak is. Emlékezzünk hát a bartókos táncosokkal együtt mindarra, ami szép volt, és várjuk jó szívvel a következő ötven estendő!

M. Nagy Emese

Őszi trendek – kortárs táncról

ELŐLJÁRÓBAN ENGEDTESSÉK MEG LESZÖGEZNI: AZ ALÁBBI SOROK NEM TARTALMAZZÁK AZ EGYES ELŐADÁSOK KRITIKÁJÁT, HISZEN AZ ÉVAD ELSŐ FELÉNEK MÉRHETETLEN MENNYISÉGŰ (ÁTLAGOSAN – CSUPÁN BUDAPESTEN – NAPI 2-3) MOZGÁSRA ÉPÜLŐ ELŐADÁSÁT KOMMENTÁLTA MÁR AZ ERRE ORIENTÁLT SZAKSAJTÓ (A LÉNYEGESEBBNEK ÍTELTEK NAGY RÉSZÉT PAPÍR ALAPON IS, SZÉLESEBB KITEKINTÉST NYÚJTVA PEDIG A SOKKAL FRISSEBB MEGJELENÉST BIZTOSÍTÓ INTERNETES OLDALAKON). RÁADÁSUL MINDAZ, AMI AZ ITT LEÍRTAKBAN ÁLL, MINDÖSSZE EGY LAZA, EGYETLEN NÉZŐ TEKINTETE NYOMÁN KÉSZÜLT VÁZLAT, AMELY NÉLKÜLÖZI A PONTOS ÉS MINDENRE KITERJEDŐ DOKUMENTÁLÁS IGÉNYÉT!

Mégis, vajon milyen volt ez az őszi évad a színházi szezon első 3 hónapjában a művészet azon területén, amelyet itt önkényesen *kortárs táncnak* nevezek (kihagyva tehát a jelenkori balett- és néptáncművészetet)? Milyen jelenségek figyelhetők meg az előadásokat követve? Hol tartunk a „világhoz” képest? Van, amit már nélkül is tudhatunk, hogy belépünk „a színházba”, hisz a szórólapok, online meghívók sora biztosít felőle: sok a *táncszínházi előadás*. Persze nem azért, mert magas előadásszámoknak örvendhet a társulatok nagy része, (ez bizony nagyon nincs így!) – hanem mert egyre több a *produkciónként összeálló kisebb formáció* (akár szóló vagy kettős). A „független”, tehát közpénzekből nem, vagy csak töredékesen támogatott szakmai réteg egyedül azt engedheti meg magának, hogy néhány előadás erejéig létrehozzon egy-két bemutatót, amelyet az immár kizárólagos közpénz-forrásnak is tekinthető NKA támogat, valamelyest.

De félre bú (amennyiben ez vigasz): nincs ez másképp a világ „boldogabb felén” sem. November elején egy Brüsszelben dolgozó koreográfussal beszélgettem a témáról a Trafóban, fellépése előestjén. Elmondta: náluk magától értetődő az, hogy negyven év alatt senki nem kap állami támogatást a pályán... Nálunk viszont még negyvennél fiatalabbak is abban szocializálódtak, hogy az életben bizonyos dolgok (például, konkrétan: a tehetség megcsillanása nyomán azonnal odaítélt, teljes támogatás) „járnak”. Most tanuljuk – most igazán, a gazdasági negatívumok idején –, hogy ez így már nem működik. Ennek ellenére egyre ügyesebben társulnak táncosok, alapítványok, befogadó helyek, kulturális vállalkozók. (Igen, már az alternatív területen is létezik ilyen: lásd a *Bakelit*, az „Első Magyar Gyárszínház” vakmerő tulajdonosát!) Az előadások jó része elhagyja a hagyományos színházat, új közeget keresve/találva magának.

Ezt a világjelenséget is tükrözte (és most világjelenség alatt koncentráljunk az európai és észak-amerikai kultúrkörre) – többek között – a *Budapesti őszi Fesztivál* idei vendégjárása. Nem csupán saját programján szerepeltek térspecifikus, vagyis a nem hagyományos színházi térre készült előadások, de „off” sorozata, az *Artopolis Egyesület* által szervezett PLACCC-rendezvények kizárólag ilyenekből álltak. Az olyan produkcióknak persze, amelyek kimennek az utcára, netán le a metróauljáróba, vagy egy pláza nyüzsgése közepette zajlanak (mindegyik fajtából láthattunk pl. spanyol, holland, lengyel, izraeli vendégek által), nyilván nem a „spórolás” az elsődleges céljuk. Az ezúttal látott szépszámu csoportból (magam 7 ilyen előadásnak/happeningnek voltam tanúja a fesztivál ideje alatt) a legtöbb magáról az elvegyülésről szól. Arról tehát, hogy a nézőt részesesévé tegye a saját történéseinek. Akadt ezek között olyan, melynek során a néző akarva-akaratlanul, mégis aktívan befolyásolhatta e történéseket. Ilyen volt a Kamchatka társulat játéka a Nyugati téri auljáróban, ahol az

arra járók gesztusai, vagy váratlan zajok alakították a csoport mozgását. De volt olyan is, amelyek kész produkcióként a helyszínbe állítva kapott egyedi jelentést, mint a holland Wunderbaum: a sorozat messze legjobb előadása. Nyilván az efféle, spontán helyzetekből adódó, probléma-megoldó rutint követelő produkciók esetén is a szakmai tudás és hitelesség döntötte el a játszma sikerét. Valamint az, hogy volt-e valamilyen célja az előadásnak azon kívül, hogy magát a néző-bevonást tekintette fő érdekességnek, hisz az ilyesmi már jó ideje nemigen számít annak. Ezen az alapon lett unalmas és bosszantó a lengyelek „*Repülési lecke*” című produkciója, mely kimerült a közönség április elsejei típusú, középiskolai szintű leképzésében.

Működtek természetesen az őszi folyamán a *kortárs tánc hagyományos befogadó helyszínei* is, elsősorban a Trafó, a MU Színház, valamint a Nemzeti Táncszínház Refektórium. Az elmúlt évek gyakorlatához képest minimálisra csökkent a kortárs tánc megjelenése a *Merlinben* és a *Tháliában*, viszont a város távolabbi pontjain továbbra is tartja magát az *Artus* befogadói tevékenysége Lágymányoson, vagy az L1 szerepét is részben átvéve a *Bakelit* a Soroksári úton. Utóbb a *Mozdulatművészeti Stúdió* is elköltözött eddigi otthonából, a Rottenbiller utcából a Vágóhid környékére. A belvárosban ugyanakkor alternatív, nem színháznak épített helyeken, vendéglátó egységek égisze alatt is megjelent a kortárs tánc: a *Gödörben*, a *Sirályban*, a *Spinoza-házban*.

A Trafó vezetése konzekvensen válogat: a *külföldi meghívottak* közül az újabb trendek képviselőiben most is a viszonylag alacsony létszámú kortárs produkciók vezetnek, (nyilván a magas költségű utaztatás nem bír el ennél nagyobb rizikót), ám ezen az őszen is visszatért egy-két nevezetesség: pl. a világhíres, csaknem két évtizede befutott *Random Dance*, Nagy József „*Szkiye*” előadása – sokadjára is, vagy a kanadai *Dave St. Pierre* tabukat döntögető csapata.

A valódi újdonságot e helyszín következetes profilalakításában az „új cirkusz” térnyerése jelenti: *Szabó György* immár egy-két éve, ám az idei szezonra rendszeressé sűrítve hív meg olyan külföldi előadásokat, amelyek a cirkuszművészet új ágát: a színházi előadásként működő összművészeti produktumokat képvisi-

lik. Legutóbb a Compagnie 9.81 elnevezésű francia társulat egyszemélyes előadását láthattam e műfajban: olyan élményem volt, mint amikor egy-egy hagyományörző rendezvényen kézzel látok kovácsolni, korongolni, rokkán szőni. Ritka dolog ugyanis manapság, hogy a színpadi látványról, a „lenyűgözésről” nem az elektronika, a vetített trükkök és más technikai csodák gondoskodnak, hanem maga a szellem irányította emberi test.

Ami a Trafóban látható hazai fellépőket illeti, az ismétlések, felújítások jellemezték az idei őszt november végéig. Megismételt műsoraikkal láttuk itt a *Frenák Pál Társulatot*, valamint a *TranzDanz* (Kovács Gerzson Péter) és *Fortedanse* (Horváth Csaba) egyes produkcióit. Igaz, az ismétlések annak a dunapART rendezvénynek is köszönhetők, amelyet elsősorban külföldről meghívott szervezők részére rendezett a Trafó és a *KrétaKör*: a hazai progresszív színház egyik jelképe.

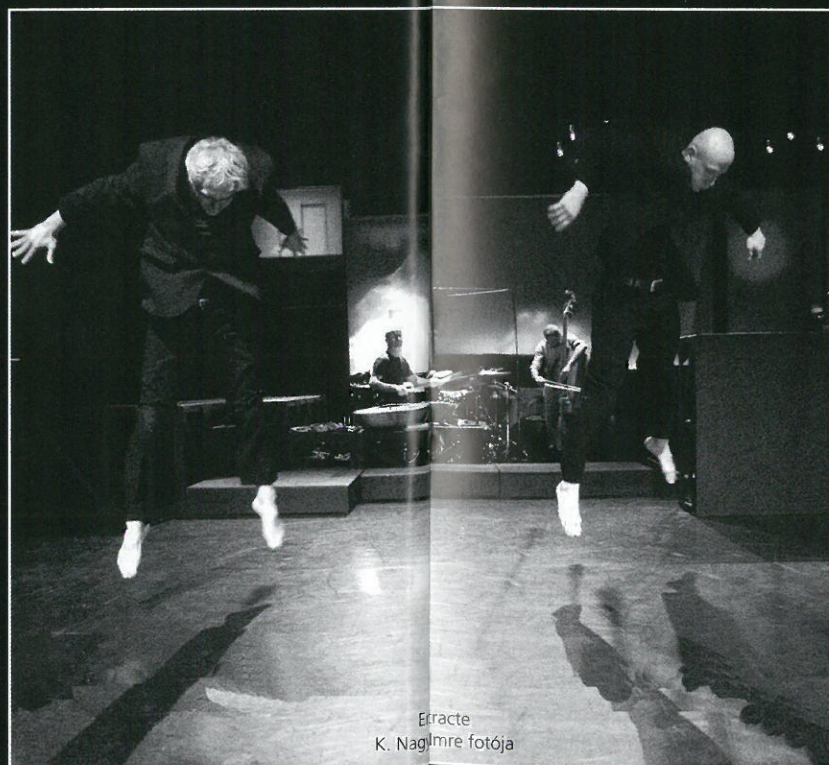
A második legjelentősebb kortárs tánc bemutató hely, a MU is mintha biztosra menne a tánc terén: néhány repríz tavalyról, a *MU Terminál* (a negyedik évadat élő „tanonc-társulat”) immár menetrendszerűen bemutatója mellett. (Amúgy itt egyre inkább a *színházi hódít* tért: szép számban kap lehetőséget a számos, osztással szaporodó alternatív színházi csoport is. Nem véletlen, hogy az őszi Fesztivál ide hozta egyik legmerészebb színházi előadását, a francia *Giselle Vienne* által rendezett, némely néző tűrőképességét meghaladó monológot.)

A *Nemzeti Táncszínház* kortárs táncot befogadó programját a rendszeresség jellemzi: vannak itt bizonyos fokú állandósággal látható társulatok: ilyen a *Szegedi Kortárs Balett*, a *Bozsik Yvette Társulat - Traviatá-ja* egyike az őszi kis számú premierjeinek -, de ilyen alapon tekinthetünk akár kortársnak a győri és a pécsi társulatok aktuális repertoárját is. E társulatok közül csupán a pécsiek hoztak őszi új programot: vezetőjük, *Vincze Balázs Bolerója* bemutatójának számít Budapesten, bár a győriek *Gaudiját* is csak a nyári Táncfesztivál nézői láthatták az évadkezdés előtt. Játsszik itt még folyamatosan a *Budapest Táncszínház*, ahol *Földi Béla* rendszeresen ad lehetőséget a fiatal táncosok alkotói bemutatkozására, valamint a *Magyar Mozdulatművészeti Társulat*, szerényen kísérletező előadásaival.

Alapítójának távollétében küzd a továbbélésért a *PR-Evolution*: a jelenleg külföldön dolgozó *Kun Attila* csapatának táncosai maguk készítik előadásokat, melyeket minőségi előadói teljesítmény jellemez. Stabílnak látszik ugyanakkor a *Közép-Európa Táncszínház* működése: évről-évre 2-3 új bemutatójukból idén őszi látható volt az első: *Hámor József* nekik készült alkotása.

Az évad „nagy” bemutatói tehát még váratnak magukra; november végén legalábbis ez a helyzet. Picit mindenki óvatosabb, hiszen tudjuk: a pénz jóval kevesebb, s még messze nem érzékelhetjük, kit hogyan érint majd a sokat megélt s nagy nehezen elfogadott *előadóművészeti törvény*.

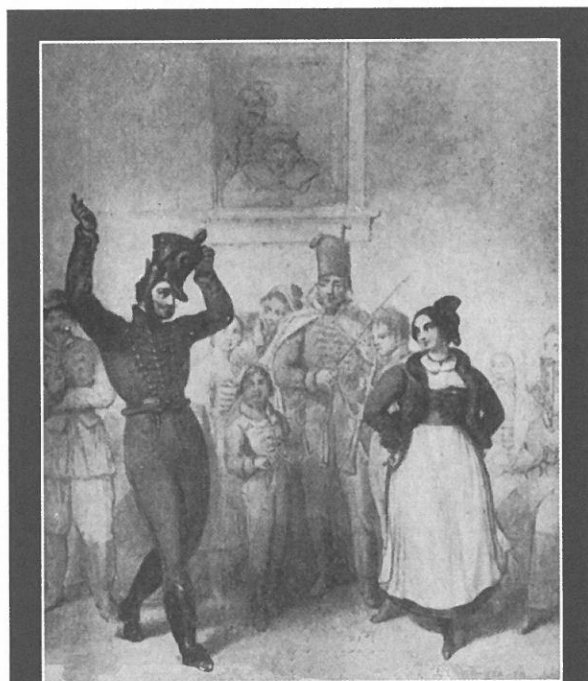
Lőrinc Katalin

Erracte
K. Nagl Imre fotója

Színpadai tánc az Operaház megnyitásáig

III. RÉSZ: TÁNC ÉS SZÍNPAD A REFORMKORBAN, A VÁNDORSZÍNHÉZET KORÁBAN

MAGYAR TÁNC 1825 TÁJÁN
(Georg Opitz vízfestménye
a Magyar Történelmi Képcsarnokban – Repr. Várkonyi)

Miként Thália első papjai is hiába keresték híveiket a polgárosodás kezdetleges fokán álló magyar városokban, Terpszikhóré gyermekei is évtizedeken át csak alkalmi pártfogásra, társulatigazgatóknak a táncot - a dráma és zene után -, eleve harmadrangúnak tartó nézeteire, a tánc (táncosok) számára gyakran kedvezőtlen művészetpolitikájára számíthattak. Rádásul a hazai színpadai táncművészet ekkor még korántsem volt önálló, hanem éppen a színház, azaz a hivatásos hazai színjátszás kezdetleges körülményeinek kiszolgáltatottja.

Hiába az európai minta, a Párizs teremtette hagyomány, amely szerint 1671 óta az operaház ad otthont a balettművészetnek. Nálunk a XIX. század elején még nincs balettművészet, de olyan önálló zenei intézmény sem, amely felkarolhatná és megérlelhetné a reformkori polgári színjátszás részeként mégiscsak meginduló színpadai tánckezdeményeket.

A reformkor, ezek szerint, nemcsak a magyar színé-

szet, de a színpadai táncművészet hőskora is, s egyúttal számos olyan gond, probléma bölcsője, amely szinte az elkövetkezendő százötven évre előre determinálja színpadai táncművészetünk fejlődéstörténetét. Hogy a művészi, színpadai tánc önállósulási folyamatát mégiscsak körvonalazhassuk, érdemes felvázolnunk a vándorszínhézet és a tánc kapcsolatának legjellegzetesebb tényezőit.

A főúri kastélyszínházak művészeti-kulturális jelentősége a XIX. század elejére csökken, és szerepét fokozatosan átveszi a tömegigényeket szolgáló városi színjátszás, amelyből az egyre erősödő nemzeti öntudat, nemzeti érzés is táplálkozhat.

A világi színjátszás magyarországi elterjedése pedig a táncnak a színházban való jelentését, sőt, kezdetben a színjáték és tánc, daljáték és tánc együttes előfordulását tudatosította és fogadtatta el a művészeti életben az önálló táncjáték műfaja helyett. Nem csoda, hiszen a közeli múlt: a jezsuita és református oktatási központok nyilvános előadásai, az „istenes diákjátékok”, bőjti passiók vagy világias, tréfás színdarabok saját táncos hagyománya is ehhez a „társuláshoz” szoktatta hozzá az „aktorokat” s a „publikumot” egyaránt.

Még akkor is, ha a színházművészet hivatásos művelőiként hazánkba is látogató külföldi színjátszók, a színdarabokon kívül, már a múlt században is bemutattak operabetéteket és önálló baletteket. Pozsonyban például a XVIII. század közepe óta játszottak ilyen német és olasz vándortársulatok. Híres gyermekbalett-társulatával 1762-1786 között hét alkalommal hazánkban is járt Felix Berner. 1774-es pesti tartózkodása idején a Rondellát nemcsak az ő tanácsára alakították színházzá, hanem egy színdarabbal, egy operettel és egy balettel (!) éppen az ő társulata nyitotta meg. (Staud 1963)

1801-ben a német színház mutatja be karmesterének, Chudi Józsefnek (az első magyar „opera”: a *Pikko herceg és Jutka Perzsi* szerzőjének) a balettjét: *Das Hospital der Wahnsinnigen* (Az örültek kórháza) címmel, amit a Budán bemutatkozó első magyar szintársulat is műsorára tűz. A bécsi és pozsonyi kastélyszínházaknál eltöltött több évtizedes színészi, táncos, majd szerzői múlttal rendelkező Franz Xaver Girzik pedig az *István, a magyarok I. királya* című színműve után gyermekbalettet is készít *Hungars Gastfreiheit* (Ma-

gyaros vendéglátás) címmel, amit a Pesti Német Színház 1802-ben tűzött műsorára.

A vendégművészek és balettszerzők között a korszak néhány neves koreográfusának nevét is ott találjuk. Pozsonyban és Sopronban például Noverre híres ellenfele, Hilverding családja tevékenykedik (Vályi 1969), míg a nyolcvanas években Budán a Schmallöger-féle balett-társulat Noverre-baletteket ad elő, köztük a *Megbosszult Agamemnon*t, a *Horatiusok és Curatiusok* és az *Amor és Psyché* címűt. (Vályi 1965)

A példa követendő, a hatás mégis elenyésző: a századfordulót követően nem folytatódik a balett e nemesebb tradíciója, helyette a balett alantasabb műfajai, a népi-polgári vásári komédia és a táncos pantomim válik ismertté és közkedvelté a magyar lakosság körében. Az ok szinte kézenfekvő: Mária Terézia színházi reformja következtében az osztrák színházoktól eltiltott vándorkomédiások egyik leglátogatottabb területe hazánk lett. Ők pedig azért, hogy a magyar közönséget is megnyerjék, számtalan népies humorban bővelkedő előadást is rendeztek, s általuk az arlekináda (azaz a bécsi változat: a *hanswurstiáda*) műfaját népszerűsítették hazánkban. Mutatványokban, látványosságban gazdag produkcióik ezért az első magyarországi balettkísérleteknek is népies jelleggel kölcsönöztek.

Valójában az arlekinádákkal, a századforduló e legjellegzetesebb táncos pantomimjaival kezdődött le a magyar színpadai táncművészet igazi története. Kolozsvárott 1804-ben, Debrenben 1805-ben, Pest-Budán 1811-ben mutatták be az első arlekinádákat, ezeket - az olasz commedia dell'arte komikus hőse, Arlecchino és társai kalandjaiból szőtt - némajátékokat, amelyeket „népi-, társas- és balett-tánc elemekből megszerkesztett táncok fűszereztek.” (Vályi 1956b)

Kerényi Ferenc *A reformkori magyar táncjátékról* című tanulmányában (1979 és Kaposi 1979) behatóan foglalkozik magyarországi pályafutásukkal, a vándorszínhézzel való kapcsolatukkal, amorf szerkezetük fokozatos letisztulásával. S ekközben nemcsak azt mutatja ki, hogy a magyar színházokon a nemzetközies képest megkétszerezten jelentkező táncjáték műfaját - az arlekinádák mellett - milyen hatások és kapcsolatok kötik a hivatásos szintársulatok műsorának egyéb, hagyományos színjáték típusaihoz (az énekesjátékhoz és a tündérbohózathoz), hanem ezen más típusú, más témájú cselekményes táncjáték útját is vizsgálja.

Kerényi szerint (1979) az általa elemzett 1805-ös debreceni darab, *A boszorkányok tántza a Szent Gellért hegyén vagy Pirost, a nevetséges kukta* (Reinwart Károly háromfelvonásos némajátéka) - szerkezetét tekintve - egyelőre egy „kettős fejlődésvonal közös kezdőpontján” áll. Mint a cselekményvázlatból kitűnik, az első két felvonásban némajátékkal (mutogató pantomimmal) előadott történet nyugópontjain zárt táncok következnek (szólók, csoport táncok); míg a harmadik felvonás igazi divertissement, amelyben csak „a helyszín laza kerete fogja egybe a táncok füzérét”.

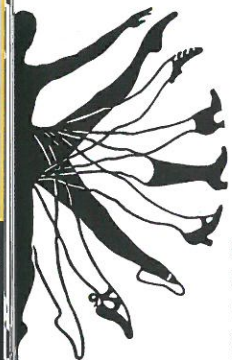
A kettősséget jól mutatja, hogy míg a pantomim és a táncszámok váltakozása, az opera recitativóinak és áriáinak megfelelően a formálódó cselekményes táncjáték cselekményszöveését előlegzi, addig a némajátékvégi táncsorozat a divertissement önállósulásához vezet. A két tendencia közül természetesen az első a fontosabb, mégis, a tízes években keletkezett művek között már az önálló divertissement műfaja is megjelenik. (Például 1811-15 között: *Zsidó lakodalom*, *Czigányok tanyája*, *Nemzeti Balett* stb.)

Az *álmos fonó lányok*, ez a „néma jelenésekből rakott (pantomimia) magyar balett” (a szerző Láng Lajos műfajmegjelölésével) Kerényi szerint viszont már azt a fejlődési fokot mutatja, amikor megszületik a cselekményes táncjáték szerkezeti sémája. Az énekesjátékkal is rokon mintára, „némajátékkal bonyolított cselekményét a jelenetek és felvonások végén táncok zárják, majdnem azon a módon, ahogyan a prózaszöveget koronázzák áriák, együttesek és kórusok az énekesjátékok előadásain.” (Kerényi 1979)

A múlt század tízes-húszas éveiben - a kibontakozó népszínmű s a daljáték, azaz a „beszédés” és az „énekes” színjáték típus mellett - a „néző-táncos”, vagyis a táncjáték népszerűsége is egyre nőtt. Olyannyira, hogy jelentőségét a magyar színjátszók is előbb-utóbb felismerve, nemcsak a táncbetéteket, hanem az önálló „baléteket” és „némázatokot” is állandósították műsoraikban.

Kétségtelen, hogy a tánc funkciója ekkor elsősorban a minél nagyobb számú közönség becsalogatása és szórakoztatása, valamint a bevétel növelése volt, nem beszélve az idegen ajkú lakosság iránti vonzerőről. Mindezt Mérey Sándor (helytartó-tanácsos), a Pesti Színház igazgatója szívesen játszott baletteket. Meg is vadolja őt a német társulat cseh származású vezetője, Cibulka Alajos karmester, mondván, hogy a magyar színészek a németek előtt a kasszasikereket veszik el. Ekkor Mérey a szerkesztő-újságíró Kultsár István által a Helytartósági Tanácshoz írott levélben így védi meg társulatát: „A Nemzeti Theatrum Társaság részéről maga tagjai által, részéről segítőkkel már 1811-dik Esztendőben lett Pantomimiákat és Baletteket szabadon adott és adhatott, s mint ezt nyomtatott czédulái bizonyítják. A Theatrumnak olly szükséges alkotó része a Mimica, Ének, Táncz és Muzsika, hogy ki ezeket tölle elszakasztani akarná, az a Theatrumot a maga természetéből kivekeztetné.” (Tóth 1978)

E lelkes hangú megállapítás nemcsak a színházi szakember elhivatottságát, hanem bizonyos fokig némi belterjességet is takar. Ebben az időben ugyanis - a tipikus szerepköröknek megfelelően -, a társulat minden tagjának még bármely művészeti ágban otthonosnak kellett lennie, így a táncban is. Ez a helytelen gyakorlat pedig a színpadai táncművészetnek mint művészeti ágának a színésztől való elszakadását is megnehezítette. Hiszen ahhoz, hogy a magyar táncművészet egész létében, így a működési feltételeiben is önállóvá váljék, még amúgy is hiányoztak a szükséges személyi-tárgyi feltételek; az említett szín-

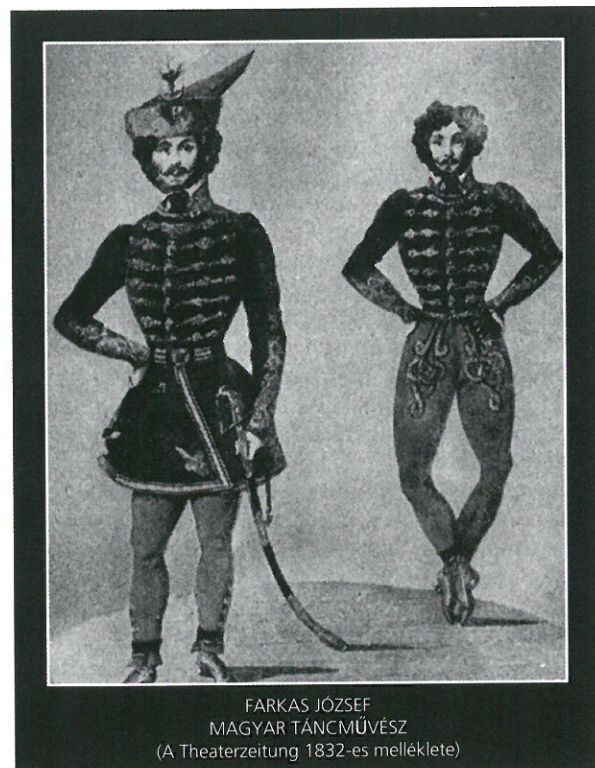

házi szokás miatt azonban hiányuk hosszú évtizedekig „fel sem tűnt”, le sem lepleződött.

Ennek ellenére, ha lassan is, a szétválás folyamata mégiscsak megkezdődött. Mégpedig azoknál a társulatoknál, ahol és amikor a tánc ügyét szakemberre bízták: az *ide utazó vagy ide hívott tánc- és balett-mesterekre*. Az 1810-es években egyelőre tőlük tanultak a pesti Rondella- és Hacker Szála-beliek, köztük Déryné is. De tőlük tanultak a vidéki színtársulatok tagjai is, Pozsonytól Marosvásárhelyig és Kolozsvárig. Kultsár István, aki 1813-15 között maga igazgatja a második pesti színtársulatot, így nyilatkozik a tánc fontosságáról: igyekezni kell „nem csak a „próbák” sürgetése, az Actorok buzdítása által, hanem az ó számokra [a színészek számára; K. Zs.] fogadott Tántz-mesterek tanítása által is őket a helyes lépésre, fordulásra, meghajlásra és a. t. formáltatni...” (B. Egey 1956)

Hív is táncmestert, a bécsi Ehrenstein János Antalt, aki – akárcsak az olasz Bernardini, a német Uhlich és mások – évtizedeken keresztül oktat a tánc és a pantomim „noble Kunstjára” (Déryné). A bökkenő csak az, hogy ezek a mesterek csupán a színészeket tanították ahelyett, hogy táncosokat képeztek volna! Szervezett táncosképzés ekkor még nem folyt hazánkban. Éppen ezért, az önállóulási folyamat következő állomásának azt kell tekintenünk, amikor színpadainkon mégiscsak megjelentek az első magyar hivatásos táncosok, akik önképzéssel vagy külföldön ellesett szakmai tudással, de mindenképpen magas művészi-előadói színvonalra tettek szert. Amit táncoltak és ahogyan előadták, az pedig akkoriban fontosabb volt, többet és mást jelentett az európai balett-technika és -művészet meghonosítási kísérleténél. Művészetük, színpadi szerepléseik jelentőségét ugyanis az adta, hogy minden tudásukkal és tehetségükkel a *verbunk* hívei és elkötelezett terjesztői voltak. Éppen azé a táncé, amely a reformkor idejére *nemzeti társastáncunk egyik forrásává vált*, és a magyarság nemzeti eszményeivel, a nemzeti öntudat hivatalos vállalásával kapcsolódott össze.

A verbunkot népszerűsítő magyar táncosok közül a gyöngyösi születésű (Borzas) Farkas József volt a legelső, aki színpadra lépett, tizenhárom éves korában. Huszonöt évesen (1825-ben) országos visszhangú sikerrel szerepelt a pozsonyi koronázási ünnepségen, harminckét évesen Bécsben – a korabeli színes könyvmotok szerint – attila-dolmányban, oldalán karddal jelent meg a színpadon. „Kardját leoldván – jegyezte fel róla a Hasznos multságok 1832. évi 26. száma – Biharinak nemzeti muzsika darabjai alatt tünteték ki a nemzeti táncnak minden szépségeit. Könnyű mozgás, nemes magatartás bélyegzik az előadást...” Honfitársa volt az erdélyi Háromszékről származó Szöllősy-Szabó Lajos, aki színészi próbálkozások után ugyancsak a magyar nemzeti tánc kiváló ismerője és előadója lett. De akárcsak Farkas József, nemcsak „magánytáncaival” szolgálta a magyar nemzeti tánc ügyét. Szöllősy 1829-ben Kassán megkezdte több évtizedes táncmesteri munkásságát, és ugyanebben az évben Farkas első koreográfiája, a *Véletlen vőlegény* is megszületett.

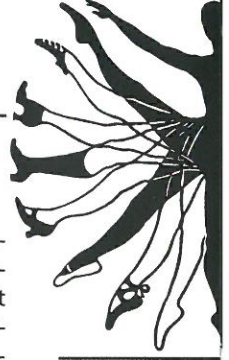

FARKAS JÓZSEF
MAGYAR TÁNCMŰVÉSZ
(A Theaterzeitung 1832-es melléklete)

A harmincas évek a táncosképzés megszerveződésében is fontos előrelépést hoztak. Amikor 1833-ban a Magyar Tudományos Akadémia pályázatot hirdetett, hogy „Miképpen lehetne a magyar játékszín Budapestben állandóan megalapítani?” (Schöpflin 1930), az első díjas Fáy András mimikai és tánciskolát is tervezett(!). De a második díj nyertese, Jakab István is balett és némajáték-konzervatóriumot javasolt(!) megoldásként. (A szükséges pénz természetesen hiányzott hozzá.) Maga az ötlet (s a pályázat komoly-sága) azonban minden bizonnyal közrejátszott abban, hogy az 1833-ban megnyitott Budai Színtársulat rendszeressé teszi a táncosképzést, és függetleníti a színészek táncoktatásától.

És még egy fontos intézkedésről van tudomásunk: „A Nemzeti Színházban balett-táncosok szerepeltetését Pest vármegye Játékszíni Igazgatósága 1834. szeptember havában rendelte el, meghagyta, hogy „idővel játékszínünknel magyar balett-táncosok is legyenek”. Ingyen táncitanítást ígért mindazon 8-12 éves fiú- és leánygyermeknek, akiket szüleik hajlandók lesznek a tanulás befejezése után a ballettekben kíségetésre átengedni.” (Schöpflin 1929) Ekkortól származtatható tehát a gyermekkorban kezdődő rendszeres táncosképzés, azok a gyermekek is, akik közül sokan neves táncosokká érnek majd a Nemzeti Színházban vagy a vidéki nagyvárosok színpadain.

A két jeles magyar táncost, táncitanítót és koreográfust: Farkast és Szöllősyt már 1833-ban ott találjuk a Várszínházban játszó Budai Színtársulatnál. Néhány hónap leforgása alatt, koreográfusi ambícióiknak köszönhetően, magyar társastánc- s néptánckompozíciók („egyes magyar” „nemzeti magány táncz”,

magyar tánc, oláh tánc, hatos körtánc stb.) kerülnek betétként a romantikus témájú, főként a magyar történelmi múltba kalandozó színdarabokba s melodramákba (Bocskai István, Béla futása, Zsigmond király álma stb.). Mellettük néhány, a magyarított arlekinadától is független, népi motívumokkal telített *cselekményes táncjáték* is színpadra kerül, Farkas Véletlen vőlegényének felújításán felbuzdulva, ezúttal Szöllősy tarsolyából: 1834 kora tavaszára *A haramiabanda*, s röviddel később a *Nagyidai lakodalom*, a korabeli magyar koreográfiai művészet két legjelentősebb táncjátéka is elkészül.

A siker egyik alapvető oka – a cselekmény betyár- és cigányromantikáján túl – a javuló színvonalú zenei anyagban keresendő. Bár a Nagyidai lakodalom partitúrája csak részleteiben maradt fenn, Herfuth Károly oboista zenéjét a zenetörténészek is jó minőségűnek tartják. A Haramiabanda zenéje, a bécsi klasszicizmus iskoláján nevelődött *Heinisch József* kompozíciója pedig egyenesen nemzeti balettenénk első, számottevő kísérleteként értékelhető. (Szenhegyi 1965) A szerző a kétfelvonásos táncjáték egyébként is határozott szerkezetét még zenedramaturgiai megoldásokkal is erősítette azáltal, hogy a pantomim-részleteket Beethoven-, Mozart- és Rossini-feldolgozásaiból született, ún. közhelyzenével festette alá, a zárt táncbetétekben viszont úgyszólván csak a nemzet szívdobogását visszhangzó verbunkos motívumait alkalmazta, főleg *Bihari János* szerzeményeinek felhasználásával.

Érdemesnek látszik azonban bizonyos táncdramaturgiai megoldásokra is felfigyelni az arlekinadással való összehasonlítás segítségével.

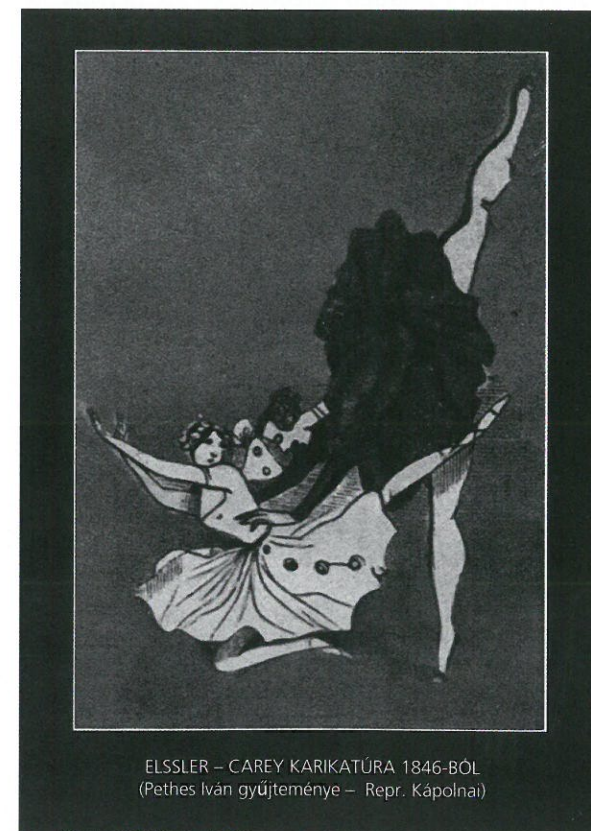
Míg az arlekinadákban a zárt táncszámok gyakran külön életet éltek a történetben, s amolyan „tánc a táncért” szerepet tölthettek be, addig Farkas és Szöllősy magyar tárgyú táncjátékaiban már szorosabbá vált a tánc és a tartalom közti kapcsolat. Mivel a környezet végre meghatározottan magyar város vagy környéke, ezért maguk a szereplők is és a táncok is viszonylag korhűen idézik a korabeli magyar társadalom alakjait és szokásait. A csodás elemek – tán a tündérbohózáttól való egyre távolibb rokonság miatt, ám az erősödő romantika ellenére – már nem kerülnek bele a darabokba, jelezve koreográfusaik egészséges realitásérzékét, valamint fejlődő dramaturgiai és kompozíciós készségét. Mint B. Egey Klára megállapítja: ezeknek a némajátékoknak a „meséje is egyszerű, a gyakran előforduló esküvői jelenetek, vagy a szüret természetes táncalkalmakat jelentenek, ilyenkor a táncbetétek szervesen illeszkednek a darabokba...” Továbbá: „A meghatározott magyar környezetnek megfelelően a betétek mind magyar táncok.” (B. Egey 1965)

Magyar téma, magyar környezet, magyar alakok, magyar táncok, magyar zenei motívumok... Mi kell még a romantikusan realiztikus magyar táncjátékhoz? Az út helyes; a magyar repertorár – ha lassan is, ha egyelőre csak néhány balettet mondva magáénak –, de mégis megszületni látszik.

A nem arlekináda típusú cselekményes táncjáték további fejlődési útjában azonban a harmincas évek közepétől kezdve lelassul, és helyét az ismét megszaporodó arlekinadák foglalják le. Ez a negatívum azzal függ össze, hogy a Várszínház igazgatósága a személyi okok miatt felmondott Farkas József helyére új, de német balettmestert szerződött: *Kaczér (Kätzer) Ferencet*, a soproni és pozsonyi német színház volt tagját. Kaczér 1834 májusában át is veszi a koreográfusi vezetést, és ezzel a Budai Színtársulatban kezdetét veszi az arlekinadák reneszánsza.

Kaczér – táncmesterkedésének két éve alatt – öt arlekinadát mutat be. Valamennyit hasonló szerkezeti sémára készíti, és – képzettségének megfelelően – bennük az idegen táncok komponálásával (és tolmácsolásával) jeleskedik a leginkább.

Közülük különösen az egyik, a *Pervonte a lámpás szigeten* (1835) című tündérbohózat számos „korszerű”, azaz romantikusan egzotikus vonást mutat. A Pervonte... helyszíne egy Kínához közeli sziget, illetve az angliai tengerpart. (A helyszín tehát már nem általános, mint a hagyományos arlekinadákban.) A táncokat illetően pedig elmondhatjuk, hogy az „idegen tánc”, azaz a balett és a színpadra vitt (egzotikus) néptánc, valamint a társastánc szinte egyenlő arányban van jelen. Hiszen a *tizenkettős nimfatánc*, a Bécsből szerződöttetett balerinák által előadott *ideális kettős tánc* feltételezhetően balett-típusú (technikájú) betét volt, a *chinai tizenkettős tánc* s a *zászlós lámpatánc* (valószínűleg ugyancsak kínai „helyi színezet” tükrözve) stilizált néptánc lehetett. A *kéményseprők nyolcas tánca* pantomimikus-

ELSSLER – CAREY KARIKATÚRA 1846-BÓL
(Pethes Iván gyűjteménye – Repr. Kápolnai)

karakterisztikus társastánc-feldolgozásra utal; Abeles úr magyar magánytáncza pedig a korban oly kedvelt „lassú magyar”, azaz ismét társastánc jelenlétére. A némajátékok befejező „víg angol tánc”, amellyel „szerelmük diadalának örömeben... tisztelkednek az őket védő Amazzilli tündérnek” (B. Egey 1956) viszont nem más, mint angol négyes tánc, facipővel, amit a társulat négy vezető szólistája: a bécsi *Wirdisch Katalin* és *Mayer Karolina*, illetve Szöllősy és Kaczér ad elő. Ebben a számban az angol néptánc megjelenésén túlmenően, valóban humorral, vidámsággal teli, felszabadult előadásmódot és színvonalas technikát sejtethetünk.

Természetesen százötven év távlatából szemlélve színpadi táncművészetünknek ezt a korszakát, szinte lehetetlen rekonstruálni és elképzelni, milyen is lehetett egy-egy előadás. A fellelhető dokumentumok alapján nincs megfelelő tudomásunk sem a tánctechnikai-koreográfiai megoldásokról, sem a kivitelezés színvonaláról. Mindezt tudomásul véve sem hagyhatjuk azonban figyelmen kívül, hogy Kaczér és Szöllősy táncmesterkedése idején, rajtuk s a Bécsből hozott táncosnők, no és a gyermek Szöllősy Jancsi kivételével, még mindig színészeink látják el a főbb táncos feladatokat. 1834-ben Lendvay Márton játszotta például Zindit, a *Nagyidai lakodalom* ifjú cigányfőnökét, míg Lendvainé Hivatal Anikó a *Pervontéban* Asmodeát, a gonosz tündért alakította. A *haramiabanda* tizenkettős végsőtáncának hat táncosnője is színésznő, köztük a fiatal Laborfalvy Róza, aki Farkas magyar kőrtáncában is fellépett. A harmincas évek egyik legnépszerűbb és legkitűnőbb drámai színésze, Megyeri Károly pedig a *Véletlen vőlegényben* s a *Nagyidai lakodalomban* egyaránt eljárta „a szerepéhez illő lassú, méltóságos, násznagytáncot”. (Kerényi 1979) Déryné naplója szerint a német mester, H. Uhlich 1836-ban Kassán is nagy balettelőadásokat rendezett, és bennük Egressy Gáborral együtt Déryné is fellépett. Szilgietti Edét pedig „még 1837-ben is csak úgy szerződtették havi negyven forintért a társulathoz, ha kötelezi magát, hogy minden évben eredeti darabot ír és amellyel a balettekben akármilyen szerepet vállal”. (Vályi 1969)

És még csak azt sem állíthatjuk biztosan, hogy ezeknek a táncosoknak a tolmácsolása – profi színészekről lévén szó – nem párosult profi színvonalú táncos kivittel. Hiszen miért is ne feltételezhetnénk, hogy a színpadi mozgást és társasági táncokat hivatásos táncmesterektől tanul s évek óta rendszeres képzésben részesülő színészek-színésznők a társasági és karaktertáncok terén hivatásos táncosokhoz méltó felkészültséggel rendelkeztek!

Kétségtelenül más a helyzet az „idegen” táncot: a *balettet* illetően. Technikájában ugyanis csak a bécsi szólisták lehettek jártasak a képzett Kaczér s a fogékony Szöllősy mellett. Mivel az alig néhány éve működő színházi tánciskola még nemigen hozott eredményt, az átlagosan 25-30 éves magyar „balettkar” felkészültsége jóval a nemzetközi színvonal alatt maradt. Ezért – tehát a klasszikus balett-technika művészetlen, sokszor dilettáns volta miatt – a hazai táncjáté-

kokban (s a táncszínpadokon) a balett nem is juthatott el oda, hogy hangulatteremtő, érzelmkifejező, gondolatközlő funkciót tölthessen be. Az egyes táncrészletek között így csupán karaktertáncokat, divertissement-szerű ünnepi, tréfás, de mindenkor szórakoztató betéteket vagy pantomimikus „némáztatokat” találunk, ahol a beszéd nélküli színészi játékra nőtt meg a szerepe. Ami tehát hiányzott a hazai táncszínpadokról, az éppen a *tiszta tánc*, azaz az akadémikus technikájú, romantikusan költői *danse pure* volt, amely a nyugati balett párizsi (londoni, milánói stb.) fellegvárában a romantikus balett legfőbb vívmánya, szimbóluma lett.

Amikor tehát a reformkori magyar színpadi táncművészetéről beszélünk, szó sincs és nem is lehet arról, hogy a nyugat-európai balettművészet viszonylag kizártult műfajára és technikájára gondoljunk. Igaz ugyan, hogy az egyetemes tánc történet tanúsága szerint ez idő tájt (*Vigano és Pierre Gardel* után) még a párizsi operaház baletjtét is viszonylagos műfaji tisztázatlanságok, a kialakuló romantikus balett műfaját megelőző kísérletezés, útkeresés jelzi. De 1830-ra Párizsban mégiscsak bemutatják az *Isten és a bajadér*t, és két év múlva az egész balett-történeti korszakot reprezentáló alapmű: *A Szilfid* is megszületik. Míg tehát *Filippo Taglioni* (majd *Jules Perrot* és mások) személyében európai nagyságú alkotóit, *Marie Taglioni*val (*Fanny Elsslerrel*, *Fanny Cerritóval* és másokkal) pedig első primabalerinait tudhatja magáénak a francia, az osztrák, a dán s egyben a nemzetközi balett színpad, addig a *Budai Színtársulat* 1835 októberében *elbocsátja táncosait*. Az elhivatottak számára azonban mindig terem pódium: vidéki tanítói működésük és gyakori fellépéseik során országos hírű táncosokká táncmesterekké válnak, miközben külföldön is igyekeznek rokonszenvet ébreszteni a magyar tánc s általa a magyar nemzet iránt.

Kaán Zsuzsa
(Folytatjuk)

Irodalom:

B. Egey Klára (1956): Színpadi táncművészetünk fejlődése a reformkorban és a szabadságharc első szakaszában. *A magyar balett történetéből*, szerk. Vályi Rózsi. Múvelt nép, Bp.

Kaposi Edit (1979): Szöllősy-Szabó Lajos élete és munkássága. *Tánc tudományi tanulmányok, 1978-1979.*, szerk. Dienes Gedeon és Pesovár Ernő, Bp.

Kerényi Ferenc (1979): A reformkori magyar táncjátékról. *Tánc tudományi tanulmányok, 1978-1979.*, szerk. Dienes Gedeon és Pesovár Ernő, Bp.

Staud Géza (1963): *Magyar kastélyszínházak*. Színház történeti Könyvtár. II. kötet, 11. sz., Bp.

Tóth Dénes (1978): A magyar balett őskora. *Táncművészet, 1978/4.* Bp.

Vályi Rózsi (1956b): Nemzeti tánc hagyományaink sorsa a színpadon, és a balett az abszolutizmus és a kiegyezés korában. A magyar balett történetéből, szerk. Vályi Rózsi. Múvelt nép, Bp.

Vályi Rózsi (1965): *A tánc. A kultúra világa*. 3. pótkötet Vályi Rózsi (1969): *A táncművészet története*. Zene-műkiadó, Bp.

Az unokák táncolják nagyapáik táncát

A szüreti bál nagy esemény a Kolozsvár melletti Szucság életében. Mint már több évtizede, most is hosszas előkészületek előzik meg településszerte: a szőlő megvásárlása, a koszorúk elkészítése, a terem feldíszítése, a zenekar megfogadása. De mindezek eltörpülnek „a nagy produkciónak” bemutatásáért hozott áldozatoktól.

A csőzök tánca kiemelkedő esemény. A hagyományban rögzített viselet és mozgás mellett meghatározott a táncosok személye is. Csak szucságiak: közülük is csak a nagylányok és olyan legények adhatják elő, akik még nem házas emberek. Több hétig, szinte minden nap tart a felkészülés. A palotás és a még nagyobb múltra visszanyúló szucsági csárdás és szapora alapjait a vezető pedagógus útmutatásai alapján sajátítják el.

Az idén hat pár táncolja. Többen már rutinosabbak, míg mások most lépnek először a közösség nyilvánosságára elé.

Kolozsvári iskolákba járó középiskolások, egyetemisták áldozták szabadidejüket a táncok megtanulására, a bál szervezésére. Szüleik, nagyszüleik készítik el a viseleteket, mint ahogyan az ő szüleik az övéiket, 50-60 évvel ezelőtt.

A ruhák színpompásak. Több divatáramlat, mondhatni, a történelem korszakai tükröződnek rajtuk. A fiúkon ősi bőgatya, a lányokon „modern”, minden vidéken elterjesztett „magyar ruha”. S bár a párta és a piros-fehér rövid szoknya modernségével ellentétben áll a legények gazdagon díszített, régi szucsági köténye, mégis jól megférnek egymás mellett. Ugyanúgy, mint a bálon megjelenő szucságiak és környékbeliek, fiatalok és idősek, magyarok, románok és romák. A buli - hiszen a bál valójában a mai discók megfelelője -, a korosztályok, népek megértését, békés együttélését mutatja.

A CSŐSZTÁNCTÓL A CSÁRDÁSIG

A multságba folyamatosan érkeznek a helyi fiatalok s a környékbeli mulatni vágyók. Szucságiak, akik már 30-40-50 szüreti bálon vettek részt. Megjelennek a hajdani csőzök is, hiszen kíváncsiak az ideai csőz tánca, no meg arra, vajon hogyan járnak a mai fiatalok a koreografált palotást, és ami talán ennél is fontosabb: a csárdást. Eljönnek, mert az unokáik táncolják most nagyapáik táncát. Kritikusan szemlélik, hogy az ő örökségüket mennyire sajátította el a XXI. század fiatalja. Vajon működik-e a tudás átadása olyan generációk között, akik nem is ismerhették egymást.

Működik! A szucsági hat lány és legény bevonulását feszült figyelem kíséri. Majd kirobbanó taps jutalmazza a felcsendülő nótákat. A zsúfolt teremben mindenki látni szeretne. Egy nagymama székre állva néz át a csodálók felett. Büszke mosoly ragyog az arcán. Unokája csújo-

gat, forog. Éppen úgy táncol, mint ő annakidején. Amikor vége az előadásnak, a táncosokat megrohanják a nézők, és elárasztják gratulációkkal. Aztán a zenekar tovább húzza elektromos hegedűjén, szintetizátorán és basszusgitárján a híres kalotaszegi primásoktól tanult régi dallamokat. És táncra perdül már mindenki. Szucsági öregek, mérai fiatalok, magyarországi folkuristák, tudományos igényű gyűjtők adják át magukat a táncos eksztázisnak. Divatos ruhában, „korszerű” hajszínnel a nagyvárosban élő emberek forognak úgy, mint az ötvenes években gyűjtött filmen látható csizmás öregek.

A csőzök nem veszik le egyébként nehéz viseletüket. Büszkén hordják és abban táncolnak, mint a többiek. Hol csárdást, hol mulatóst húz a zenekar. Aztán a tömeg Eddát kér. A gyűjtők elkeserednek: hiába, vége szakadt a hagyományos táncok felvételének. A magyar rock-blokk után azonban kellemes meglepetés éri a mulatózókat: felcsendül a legényes és a verbunk.

Most majd kiderül, ki az igazi legény! Ki a „király”! A zenekar előtt érdeklődők és vállalkozó legények, férfiak. Hátrébb a hölgykorszorú. Éber tekinteteik azonban a választottakra, vagy a jövőbeni jelöltekre szegeződnek. Itt nem számít a drága ruha, a mobil, vagy az autó ára. A szucsági bálon a táncbéli ügyesség dönti el, hogy a legények kit tisztelnek, s a lányok kire vágnak.

ÉLŐ HAGYOMÁNY

A falu több napig beszél a bálról. Megvitatják a csőzök énekének tisztaságát, a palotás változó koreográfiáját, a régi csárdás kimagasló rögtönzését, és hogy ki kivel táncolt. A nagymamák elmesélik, hány legény kérte fel az unokájukat. A Szüreti Bál fontos pont a közösség életében, hiszen családok egyesülnek újra. Hazlátogatnak az elszármazott gyerekek. Hozzák az unokákat: „hadd lássák, miként facsarja még mindig a lábát nagyapja!” A fiatal felnőtt szucsági csőzök sem sajnálják az időt. A bál élő hagyománya egyébként is kötelez: jövőre sem a kolozsvári bevásárlóközpontokban töltik az idejüket, hanem inkább a faluban, barátaik körében készülnek a táncra. Egy-két októberi szombatot biztosan a palotásra és csárdásra is száznak.

A diszkó várhat. Szucságon a Szüreti Bál vette át a helyét.

Kovács Henrik

Fotó: Kovács Henrik. Generációk találkozása

Új együttes született: a

PRESIDANCE
C O M P A N Y

„MAGYARORSZÁGON EDDIG EGYEDÜLÁLLÓ MŰVÉSZETI SZÍNVLONAL, LENYŰGŐZŐ LÁTVÁNYVILÁG ÉS NEMZETKÖZI HÍRNÉV” – EZT A HÁROM CÉLT TŰZTE KI MAGA ELÉ A 2008 NYARÁN ALAKULT PRESIDANCE NEVŰ TÁRSULAT, AMELY HUNGARYTHM CÍMŰ SHOW PRODUKCIÓJÁVAL, 2009 FEBRUÁR 22-ÉN MUTATKOZIK BE A NAGYKÖZÖNSÉGNEK. AZ ŐSBEMUTATÓ UTÁN HAVONTA TÍZ ALKALOMMAL LESZ LÁTHATÓ A DARAB. AZ ELŐADÁSOK HELYSZÍNE A XII. KER. MOM KULTURÁLIS CENTRUM FRISSEN FELÚJÍTOTT, 750 FŐS, IMPOZÁNS SZÍNHÁZA.

Az új együttes célja, hogy a páratlan magyar kultúrkincset újszerűen felhasználva olyan 21. századi produkciót hozzon létre, amely minősége és különlegessége révén az egész világon felkelti az érdeklődést Magyarországra, és képes egy új, pozitív országimázs kialakítására.

A Presidance kreatív „agya” és művészeti koncepciójának megalkotója Vári Bertalan, Harangozó-díjas táncos, aki nemcsak saját, eddigi tapasztalatait foglalja össze a most készülő előadásban, de az utóbbi évben a világ vezető táncársulatainak előadásait inspirációként használva egy Magyarországon eddig ismeretlen, és még a külföldi sztárfellépők (Cirque du Soleil,

Michael Flatley) tükrében is egyedülálló produkciót hozott létre.

Az ígért színvonalat jól jelzi a társulat válogatása és összetétele: az áprilisi castingon a Művészetek Palotájában az ország minden tájáról jelentkezők közül válogat

ták ki azt a 12 táncost, aki részt vehet a Presidance társulatban. Legtöbbjük a Magyar Táncművészeti Főiskolán tanult, és fiatal kora ellenére neves társulatoknál (pl. a Honvéd Táncszínháznál, az ExperiDance Táncegyüttesnél) szerzett szakmai rutint.

A táncosokat a színpadon az ANSELMO CREW formáció kíséri, és a Kerekes Band, valamint a Csik Zenekar zenéjét élőben játssza. A Kerekes Band autentikus (gyimesi és moldvai) népzenei együttesből hosszú, kitartó tanulás és örömmzenélés folytán vált olyan, egyedülálló stílust képviselő zenekarrá, amely a hagyományos dallamokat a populáris könnyűzene legkülönbözőbb műfajaival ötvözi. Korszakalkotónak is nevezhető újításuk, hogy az autentikus magyar népzene funk, jazz, rock, pszichedelikus és elektronikus zenei műfajokkal társítva formálják az egészen egyedi, általuk csak ethno-funkként aposztrofált stílusát. A Presidance színpadi világát az együtteshez csatlakozó két, a CIRQUE DU SOLEIL társulatából érkezett artista egészíti ki. Ők cirkuszi elemeket csempésznek a darab „sorai közé”, és ezzel nemcsak a tánc kedvelők, de minden, a szép és az érdekes iránt nyitott ember számára is feledhetetlenné teszik az előadást.

HUNGARYTHM

„Mi magyarok semmiben sem különbözünk más nemzetektől, kicsit mégis mások vagyunk” – mondja a Hungarythm filozófiájáról Vári Bertalan. – „Mi is szeretünk táncolni, zenélni, nagyokat mulatni. Minden napjainkat öröm és bánat, élet és halál tánca járja át. Az évszázadok harca égett zsigereinkbe, így ha nincs kivel, hát egymással harcolunk. Földünket vér és könny áztatta, mégis imádunk nagyokat nevetni és imádunk élni!” Ahogy Vári Bertalan összefoglalja: „Más ritmust ver a szívünk, más ritmusra jár a lábunk!” Ez a Hungarythm.

A kétszer ötvenperces produkció a tánc, a zene és a cirkusz elemeit felhasználva invitálja nézőit egy felejthetetlen utazásra, amelyben bepillantást nyerünk az emberek érzés- és érzésvilágába, s közben meglátjuk saját sorsunkat.

Vári Bertalan

Az eddigi visszajelzések minden várakozást felülmúlnak. Már jóval a hazai premier előtt – a producereknek köszönhetően – Kanadában, Montreálban egy művészeti vásáron bemutatkozott a társulat, és máris chilei, uruguayi, brazil, mexikói, szingapúri, és hongkongi fesztiválokra kapott meghívást. A színvonalat mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a fent említett országokkal kötött előszerződésükön kívül a new york-i Boadway-ra is meghívást kaptak, ahol a társulat menedzsmentje tárgyalásokat folytat színházakkal és produkciós ügynökségekkel. A bemutató után, 2009. augusztus-szeptemberében

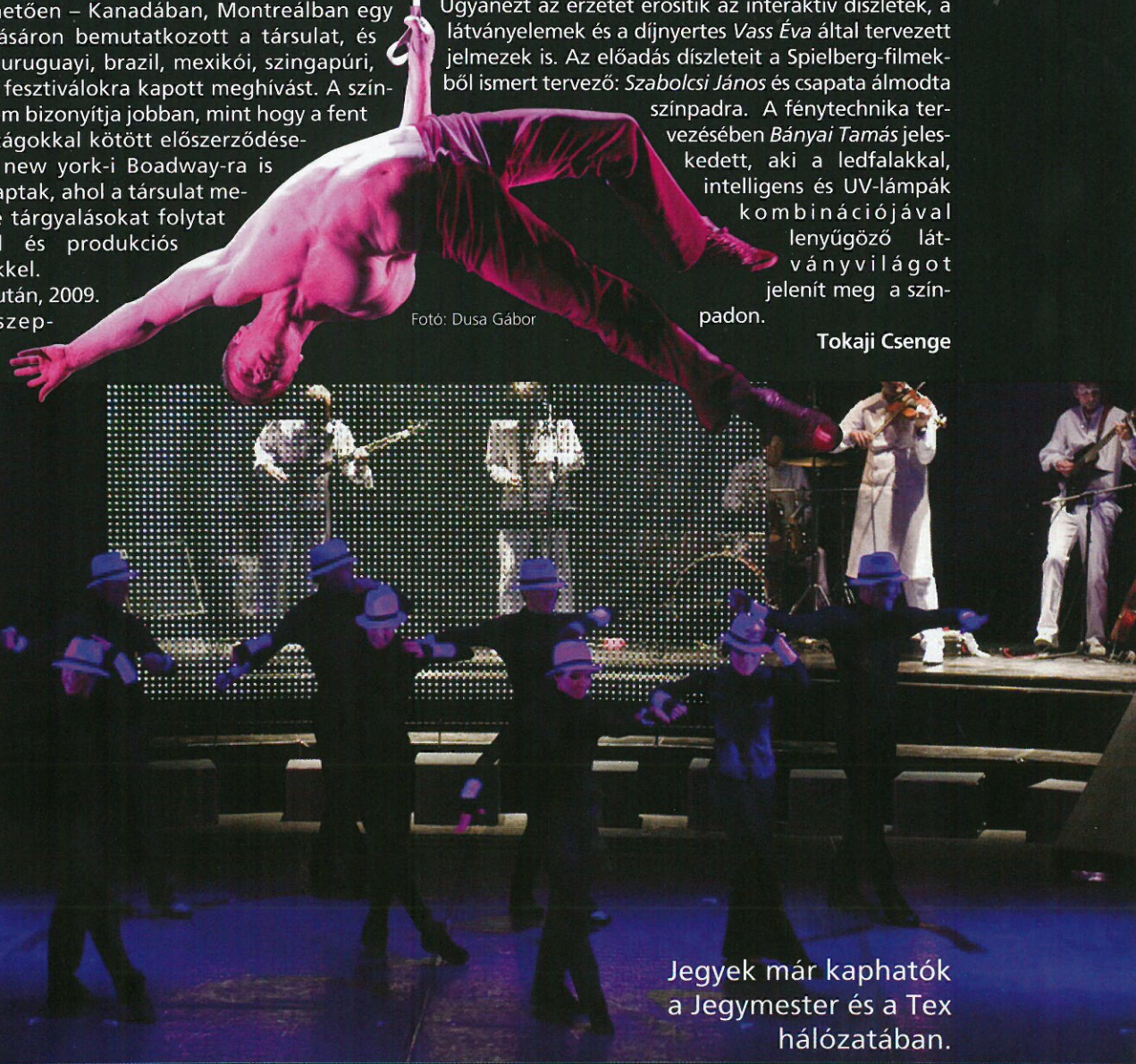

Foto: Dusa Gábor

padon.

Tokaji Csenge

Jegyek már kaphatók a Jegymester és a Tex hálózatában.

A Presidance Company előadásai a XII. ker. Művelődési Központban:
Február 22., 24., 26., 28. • Március 6., 8., 10., 12., 14., 18., 22. • Április 5., 6., 8., 10., 26.

Hazai tükör

egy 25 fellépésből álló turnén vesz részt a csapat, amely iránt élénk érdeklődés érkezett Japánból is.

LÉLEGZETELÁLLÍTÓ LÁTVÁNYVILÁG

„Előadásunk nem a szakmának szól, hanem az ingyenc és igényes közönségnek, aki meg fogja benne találni azokat az értékeket, amik számukra is egyedülállóvá teszik majd a társulatot” – mondja a Presidance ügyvezető igazgatója, V. László Ádám.

A produkció külsőségeiben is egyértelműen azt sugallja, hogy itt teljesen másról van szó, mint a megszokott, közheles „magyar” értékek sulykolásáról. A nálunk eddig ismeretlen, háromdimenziós fénytechnika és a táncosok mögött elhelyezett ledfal mind azt jelzik, hogy a magyar kultúra hagyományos elemei – megfelelően újraértelmezve – a 21. században is korszerű jelentéssel bírnak. Ugyanezt az érzetet erősítik az interaktív díszletek, a látványelemek és a díjnyertes Vass Éva által tervezett jelmezek is. Az előadás díszleteit a Spielberg-filmekből ismert tervező: Szabolcsi János és csapata álmodta

színpadra. A fénytechnika tervezésében Bányai Tamás jeleskedett, aki a ledfalakkal, intelligens és UV-lámpák kombinációjával lenyűgöző látványvilágot jelenít meg a színpadon.

Dance Palette – Providing for the Hungarian Dance Landscape

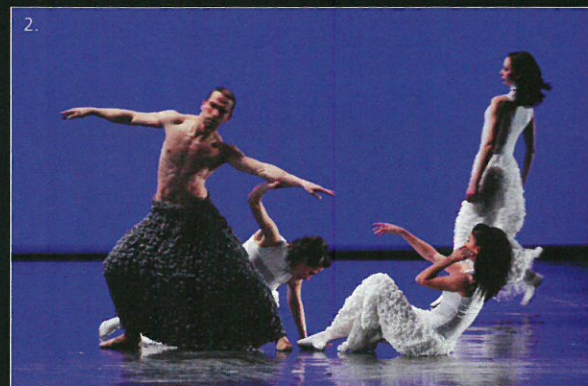
Attending the Dance Palette a second time made me realize that I carried a higher expectation than the previous year. I wondered if anything would take me by surprise. Beyond the usual determinations about the quality or scope of an event, there is always the question whether or not there will be the sort of risks that make us sit up and take notice. Were there, for example, risks of the type that make inroads into an art form? Well, yes, there were. Were the kinds of classical foundations that determine quality of technique in place? Yes, the classical basics were in place. What resulted from the combination of these elements makes for the Dance Palette's successful formula.

Not one piece was repeated from the previous year. This is a significant statement due to the sheer volume on the program. Over twenty three works with four premiers were listed. The evening never lagged as it was paced as not to bog down with extended curtain calls. Egos were put aside in favor of the overall experience. Although the vignettes were too numerous to mention, there was no doubt as to the collective success of the evening.

ORGANIZATION MEETS TALENT

There are many dancers with excellent facility throughout the world of dance. There are countless athletes who can do amazing things. There are well intentioned, well trained groups everywhere. But, until that moment when a dancer, choreographer, director or the combination there of has been organized and has sold an audience, it is just so many moving bodies that fill space and time. What strikes me significant about this particular forum is that the players are well able to entertain like the stars they fully expect to be. And, those stars who have already established themselves exhibit the right stuff by sharing their status selflessly on the same stage

with the up and coming. Finally, and not insignificantly, the organizers are able to reconcile the possibilities with a pragmatic approach. This is an event for first class performers whether novice or seasoned.

The Tableau of the 2nd Part • Photo: Béla Kanyó

We were thankfully spared the endless self-congratulatory speeches and introductions that are best relegated to banquets, receptions and after parties.

Rightfully so, not the main sponsor, but the Herend Porcelain Manufactory – a true 'Hungaricum' – was given the introductory limelight. I appreciate the sensibilities exhibited by the organizers and want to mention this more than casually – its plain smart to recognize a primary sponsor in such a gracious manner that can bore an audience to death.

The audience, after all, is the other major sponsor. Thankfully, this is one event that puts patrons and sponsors at the top of the list. An event, where the patrons and sponsors can proudly accept this place.

THE 18th DANCE PALETTE

whether by design or not, heralds Hungarian dance by allowing for the widest scope of treats in 2008 as well. Like a candy sampler box, there are some delightful treats that you want more of.

In the 1. Part the Hungarian folk dance invokes the Hungarian soul and is well appreciated for its important role as such. It shows: one Folk group is more superb than the next. We have come to expect that folk dancing will evoke a sense of well being as well as bring historical re-

levancy to the cultural table. So, the turbo charged novelty that stormed on stage via the *Hungarian State Folk Ensemble* was quite a shock.

This was Hungarian Folk Dance meets STOMP. Black costumes, inner city mechanisms, suppressed raging (I have no idea what was being chanted but I recognize mad-as-hell when I hear it), steel drums to beat upon and the melodramatic rhythmic stomping increased to a crescendo verging on a criminal act. Where was the glitter, the colors of the costumes and the sweet callings of Hungarian women? Experiencing this tirade stunned the audience.

But the Hungarian State Folk Ensemble's *Labyrinth* represented collaboration, rather than a portrait of madness. Suffice to say that the on stage frenzy was on a lot of minds the next day... and the next. So, kudos to the Hungarian State Folk Ensemble! This group ultimately proved themselves as diversified, talented, exuberant and gutsy.

One of the most outstanding treats of not only the 2. Part, but of the whole evening was Levente Bajári's newest choreography which seems to have found its way seamlessly to success. Set to the riveting soundtrack of *Dario Marionelli's "Atonement"*, *Way of Words* is a fitting sequel to *Pointe* which was featured in 2007. Whether a choreographer or painter, sculptor or composer, artists of every ilk beg a collection of works. *Way of*

The Tableau of the 3rd Part • Photo: Béla Kanyó

Words is a second jewel in the Bajári crown. Way of Words and Point have all the signs of sound architecture – function and form is interrelated in unique ways that leave us enthused, refreshed and wanting more. These two stunning works may have begun a genre for its choreographer, allowed for a future trilogy performance and help to ensure the lasting reputations of a talented group of young artists. Rather than shine this year, the *Krisztina Pazár* and *Levente Bajári* sparkled (1).

I am hard put to recall a better homage to *Martha Graham's* legacy than the one created by *Patrick Jurányi* to the beautiful sounds of *Samuel Barber* (2). It is one of those sweet surprises for which I will always be grateful to DANCE PALETTE for the introduction. *The Life is a Dream* is a tribute for which Graham herself would be most indebted. I am sure of it. Patrick Jurányi is a passionate kindred spirit and Graham would recognize his orchestrated fervor in a heartbeat. Jurányi has made Graham come alive for me in a way the Company bearing her name has not. This infusion of the Jurányi brand of gentle choreography while remaining true to the Graham passionate lyricism, costume, tone and technique was nothing short of brilliant. It did not hurt that he could work with such outstanding dancers like *Gergely Csanád Kováts*. Jurányi's tribute: love letter to a dance legend. The ongoing question as to how one successfully passes on the Graham dance legacy - whether by the choreographic pieces themselves, via pupil or through personal interpretations was answered successfully by *KFKI-Chamberballet*.

And now come to the show. It is embarrassing to admit that I was fully prepared to hate the *Pussycats in the Hat* by the *Gracia Artistic Institute* of Győr (in the 3rd Part). Five minutes later, I was smiling despite my worst fears. These children were totally engaging and are a good example of the skill sets that permeate Hungarian theatre. No wonder that they are junior competition champions (3.).

THE LANDSCAPE OF THE HUNGARIAN DANCE

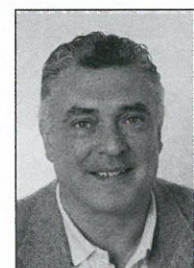
DANCE PALETTE is more than event that heralds dance. It seems to be a working dialogue within the Hungarian dance community and its lifeblood, the audience. The Hungarians seem to know their dance and they demonstrate their appreciation for excellence whether it's the magnificent folk dancing with its wide spectrum of interpretations or a new contemporary ballet. Like their rich, over the top deserts, you can't deny Hungarian dance. It is just too good to pass up.

The "palette" name says it all. It's a mix of colors gradually combining stroke by stroke until the Hungarian dance landscape appears. And, no better canvas can be had than the magnificent *Hungarian State Opera House*. A beautiful landscape indeed.

It is recommended to become a fan of this enterprise rather than a casual ticket holder.

As is, I have become a fan.

Katherine Thiry (USA)

The 2009 Hungarian National Ballet Summer Intensive

The Hungarian National Ballet Company will host its first Summer Intensive program at the Hungarian State Opera House

June 28th - July 23rd of the coming summer.

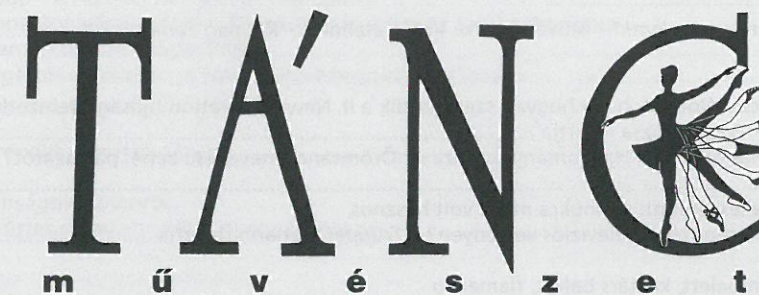

"It is a fitting international invitation on behalf of the Opera House's 125th year anniversary. We look forward to hosting our Hungarian as well as international participants", comments Gabor Keveházi, Artistic Director whose vision includes an international presence and relationship.

For young dancers on the professional track, the HNBSI will focus upon ballet hopefuls from ages 16-22 whose immediate needs run to receiving elite instruction as well as exploring a good match for their professional careers. The course will culminate in a public performance at the Hungarian State Opera House which will serve two purposes: an opportunity to dance Hungarian repertory as well as to be evaluated by visiting Artistic Directors from Europe, Russia and the USA as well as audition for the Hungarian National Ballet Company.

Keveházi has also created an opportunity for an international round table discussion among his professional colleagues in order to exchange ideas about appropriate strategies in the current economic environment..." among other topics facing the ballet community..." – expands Keveházi.

For further information, please contact www.hnbsci.com regarding application procedures and performance information.

Főszerkesztő: Kaán Zsuzsa

Tartalomjegyzék

2007-2008. • XXXVIII-XXXIX. évfolyam

EXKLUZÍV

- Kaán Zsuzsa*: Közép-európai táncközpontot szeretnék!
 Találkozás ifj. *Nagy Zoltánnal*, a Magyar Táncművészeti Főiskola rektorával2007/1/11
Kaán Zsuzsa: „A folklór benne foglaltatik az architektúrában!”
 Találkozás *Zoboki Gáborral*, a Művészetek Palotája építész-tervezőjével a tánc világnapja alkalmából2007/2/14
Kaán Zsuzsa: „Országaink balettkapcsolatait kis lépésekben, de újjá kellene élesíteni!”
 Találkozás *Clare Birginnel*, Ausztrália rendkívüli és meghatalmazott nagykövetével2007/3/18
Kálmán Tamás: „Az ausztrál balettel Londonra és New Yorkra figyel!”
 Beszélgetés *Keveházi Gáborral* ausztráliai tapasztalatairól2007/3/20
 „Az értékeremtésnek nem csak egyetlen módja van!”
 Találkozás *Hollerung Gáborral*, a Honvéd Együttes új igazgatójával2007/5/10
Kaán Zsuzsa: „Ez a revészínház évek óta eltartja magát!”
 Interjú *Klapka Györggyel* a Friedrichstadt Palastkarácsonyi műsoráról2007/6/12
 * „Aki a klasszikus balett alapjait elsajátította, az megél mindenütt a világon”
Kálmán Tamás interjúja *Szakály Györggyel*, a MTF rektorhelyettesével2008/1/14
 * „Vérfrissítés Németországból, visszajelzések Budapestről!”
 Találkozás *Popova Aleszjával* – *Kálmán Tamás* interjúja2008/2/24
Kálmán Tamás: „A mi tanáraink nemcsak remek táncművészek, de jó pedagógusok és jó emberek is!”
 Beszélgetés *Sárközi Gyulával*, az EuróPAS-díjas Madách Musical Tánciskola alapítójával2008/4/12

INTERJÚ

- EuróPAS-díjas: *Bajári Levente* – „Büszke vagyok arra, hogy nemcsak egy stílusban tudok megmozdulni!”
 – *Kálmán Tamás* interjúja2007/2/20
 *EuróPAS-díjas: *Cserta József* – „A táncművészetben a klasszikus balett a legnehezebb!”
Kálmán Tamás interjúja2007/5/17
 * „Nekem tíz csodálatos év jutott!” – *Mátai Györgyi* interjúja *Delbó Balázssal*2008 /1/16
 „Újra a néptánchoz szeretnék visszanyúlni!”
 Találkozás *Juhász Zsolttal*, a Duna Művészegyüttes művészeti vezetőjével – *Truppel Mariann* interjúja2007/6/14
 *EuróPAS-díjas: *Juronics Tamás* „Szeretek meglepetéseket okozni!” – *Jálics Kinga* interjúja2007/5/20
 EuróPAS-díjas: A Budapesti Operett Színház balettkara – „Előítélet és vastaps – ez a mi osztályrészünk!”
 – Beszélgetés *Lőcsei Jenő* balettagozatóval – *Mátai Györgyi* interjúja2007/4/12
 EuróPAS-díjas: *Mihályi Gábor* „Az együttes továbbra is nyitott műhely marad!” – *Truppel Mariann* interjúja2007/3/22
 „A mi Carmen-történetünk a férfilélek viszontagságairól szól!”
Truppel Mariann interjúja *Novák Péterrel*, a rendezővel2007/4/14
 * Elfújta a szél – Világpremier az Operaházban „Napjainkban is meg lehet találni *Scarlett* figuráját”
 Beszélgetés *Pártay Lilla* koreográfussal – *Kálmán Tamás* interjúja2007/1/14
 „Szükség van erre a sokszínű képzésre!” – Vizsgakoncert előtti beszélgetés *Zórándi Máriával*
Truppel Mariann interjúja2007/2/18
 „Megnőttünk, de még sokoldalúbbá váltunk!”
Truppel Mariann interjúja *Zsuráfszky Zoltánnal*, az új Honvéd Táncszínház művészeti vezetőjével2007/5/14
 „Köszönöm a sorsnak, hogy a jubileumi előadást én koreografálhattam”
 Találkozás *Zsuráfszky Zoltánnal*, a Honvéd Táncszínház művészeti vezetőjével – *Kaán Zsuzsa* interjúja2008/4/15

INTERJÚ KÉT HANGRA

- „Ha két táncos jól tud együttműködni, akkor azt mindenképpen érdemes kihasználni!”
 – Beszélgetés *Kozmér Alexandrával* és *Oláh Zoltánnal* – *Kálmán Tamás* interjúja2008 /3/11

PORTRÉ

*„A 25. születésnapomat ünnepelem!” – Művészportré Volf Katalinról – Kálmán Tamás írása2008/2/16

MEGKÉRDEZTÜK...

...Ékes GeorGINÁT és Kulcsár Noémit, hogy hogyan szerveződik a II. New Generation Ifjúsági Nemzetközi Balett-és Kortárstánc Verseny? – Kaán Zsuzsa riportja2008/1/18
 ...Mihályi Gábort, miért karolta fel a Hagyományok Háza az Örömtánc elnevezésű zenei pályázatot? Kaán Zsuzsa interjúja2008/2/18
 ...Horváth Zsófiát és Énekes Istvánt: számukra miért volt hasznos, hogy részt vettek az Örömtánc című televíziós versenyen? – Truppel Mariann riportja2008/4/18

KRITIKA – balett, modern balett, kortárs balett, flamenco

Bóta Gábor: Álomszerű víziók, szépséges végzet
 Rómeó és Júlia – A Les Ballets de Monte Carlo a Művészetek Palotájában2007/2/28
 Bóta Gábor: Három tánc, egy este - Kortárs baletttest az Operaházban.....2008/2/30
 Hinriika Lindqvist: Fehér fal – magyar táncalkotók és a finn PerformanceSirkus művészeinek koprodukciója.....2008/4/27 (Kovács Andrea fordítása)
 Kaán Zsuzsa: Korunk Hamletje - A Győri Balett bemutatója2007/1/16
 Kaán Zsuzsa: Kortárs csillagaink – Lépésről lépésre – A Magyar Nemzeti Balett kortárs estje az Erkel Színházban2007/4/16
 Kaán Zsuzsa: Balettvizsga 2007 – A Magyar Táncművészeti Főiskola végzős balettnövendékeinek koncertvizsgálója a Magyar Állami Operaházban2007/4/22
 Kaán Zsuzsa: XV. Világstárok az Operában – Nemzetközi balettgála a gyermekekért2007/5/23
 Kaán Zsuzsa: Tűzmadár /Szerelem C-ben – A MagyarBalettSzínház Gödöllő estje2008/1/30
 Kaán Zsuzsa: Juronics XX. százada a Szegedi Kortárs Balett műsorán2008/2/27
 Kaán Zsuzsa: Bolero/Déjà-vu – Két premier és a Carmen a Magyar Balettszínház Gödöllő repertoárján2008/3/30
 Kaán Zsuzsa: Táncszertartás katarzissal – A Shen Wei Dance Arts a Művészetek Palotájában2008/3/34
 Kaán Zsuzsa: Vizsgakoncert'08 – A Magyar Táncművészeti Főiskola végzős balettnövendékei a Magyar Állami Operaházban.....2008/4/24
 *Kaán Zsuzsa: A kortárs svéd balett és a Sziget – A Stockholm 59° North bemutatkozása.....2008/5/14
 * Kaán Zsuzsa: Gaudi – A Győri Balett világpremierje.....2008/5/20
 Kaán Zsuzsa: Spartacus 2076 – a Pécsi Balett előadása a Művészetek Palotájában.....2008/5/22
 Kaán Zsuzsa: XVI.Világstárok Balettgála2008/5/18
 Kaán Zsuzsa: A bajadér – Az évad balettpremierje a Magyar Állami Operaházban2008/6/12
 Lippai Andrea: Nem mind arany, ami fénylik – Maria Serrano fellépése a Jövő Házában2007/2/27
 * Máta Györgyi: Rómeó, Júlia és a Törvény – A 100 éves Dortmund Balett vendégjátéka2008/5/16
 Metz Katalin: Atlantától (Buda)pestig fújta a szél – Pártay Lilla táncjátékának ősbemutatója Margaret Mitchell nyomán2007/2/23
 Wagner István: Lully szenvedélyes élete – Seregi Viktória csapata az Iparművészeti Múzeumban2007/3/28

KRITIKA– színpadi tánc, musical

Kaán Zsuzsa: A vig özvegy – a Budapesti Operettszínház premierje2007/6/16

KRITIKA –mozdulatművészet, modern tánc, kortárs tánc

Cserje Zsuzsa: A LA Dance Company a MU Színházban2007/1/23
 Cserje Zsuzsa: Hajléktalanok – Magyar történelmi2007/3/35
 Cserje Zsuzsa: Café de la Danse.....2007/3/36
 Cserje Zsuzsa: Farkasok társasága/Farkasfalka és a lány – Variációk egy mesére, Artus-módra, felnőtteknek és gyerekeknek2007/5/26
 Cserje Zsuzsa: Az ismeretlen.....2008/1/34
 Cserje Zsuzsa: Woyczek – koncert – Fehér Ferenc és O. Caruso előadása a Sirályban2007/2/30
 Cserje Zsuzsa: Don Quijote mauzóleum – avagy egy mobil kiállítás képei Artus-módra.....2008/6/18
 Ladányi Gabriella: Az O Vertigo a Trafóban2008/2/28
 Ladányi Gabriella: Szóló-Duó Fesztivál2008/1/35
 Zalán Magda: Bozsik Yvette játszik.....2008/1/35

KRITIKA – néptánc, kortárs néptánc

*Fekete Zsuzsanna: Benyovszky – a Szegedi Szabadtéri Játékok premierje2008/5/24
 M. Nagy Emese: Magyar Concerto – A Magyar Állami Népi Együttes amerikai turnéműsora2007/1/20
 M. Nagy Emese: „Álom, álom, kitalálom” – A Dunaújvárosi Bartók Táncszínház mesejátéka a Nemzeti Táncszínházban 2007/1/21
 M. Nagy Emese: Monarchia – Népek táncjai – A Budapest Táncgyűttes bemutatója.....2007/3/30
 M. Nagy Emese: Néptáncvizsga 2007 – A Magyar Táncművészeti Főiskola Néptánc-Színházi Táncszínházának vizsgakoncertje az Erkel Színházban.....2007/3/32
 M. Nagy Emese: 50 éves a Duna Művészegyüttes – Jubileumi programsorozat.....2007/4/20
 M. Nagy Emese: Magyar Carmen – A Honvéd Táncszínház bemutatója2007/6/18
 M. Nagy Emese: Tavasz szél – A Duna Művészegyüttes bemutatója.....2007/6/20
 M. Nagy Emese: Mezőség – A Honvéd Táncszínház bemutatója2008/3/32
 M. Nagy Emese: Fekete Malom – Fitos Dezső darabjának bemutatója a Nemzeti Táncszínházban2008/4/28
 * M. Nagy Emese: Szeget szeggel avagy ReneDance a reneszánsz év alkalmából – Az ExperiDance táncgyűttes bemutatója.....2008/5/26

M. Nagy Emese: Ballada – A Honvéd Táncszínház bemutatója2008/6/16
 *Truppel Mariann: Zene-Bona-Szana-Szét – A Honvéd Táncszínház új gyermekműsora2008/1/32
 Truppel Mariann: Gyermektáncantológia 20082008/2/28
 Wagner István: A megértés alakzatai – A Fáklya Művészegyüttes előadása2007/6/22

JEGYZET

Lőrinc Katalin: Őszi trendek – kortárs táncról2008/6/32

HAZAI TÜKÖR – újdonságok itthonról

Tokaji Csenge: Új együttes született: a Presidance Company.....2008/6/40

VILÁGTÜKÖR – kritikák, tudósítások külföldről

Hézső István: A bajadér a Dam partján.....2007/2/34
 Hézső István: Balettsodák Berlinben.....2007/4/30
 Juhász Mónika: Say Pécs 2010 – A Tűzvirág Táncgyűttes Brüsszelben2008/5/32
 Kaán Zsuzsa összeállítása – Magyar néptánc Amerikában – a Magyar Állami Népi Együttes turnéjáról2007/3/24
 Kovács Henrik: Az unokák táncolják nagyapáik táncát – Szucsági Szüreti Bál, 20082008/6/39
 Macher Szilárd: Régi-új Csepkerózsika a Covent Gardenben2008/3/26
 Nádas Myrtil: A New York City Ballet kortárs estje.....2007/2/37
 Nádas Myrtil: Goodbye Darcey – Jegyzetek Darcey Bussell búcsúestjéről.....2007/4/35
 Nádas Myrtil: Matthew Bourne: The Car Man (Carmen) – A Sadler's Wells Színházban és az angol turnén.....2007/5/36
 Nádas Myrtil: Balanchine: Jewels – A Royal Ballet bemutatója a Covent Gardenben2008/2/32
 Nádas Myrtil: Két egyfelvonásos a Royal Ballet műsorán2008/3/28
 Sándor Zoltán: Az UNESCO Tánctanácsának 22. Tánc Világkonferenciája Athénban2008/4/32
 Téry Evelin: Bécsi Napló a jelen, a múlt s a jövő tükrében2007/5/34
 Wagner István: „Ujjé, a Práterben nagyszerű!” – Harangozó Gyula Tézene-premierjének sikere Bécsben2007/1/34
 Wagner István: Peter Breuer – 45 éve a színpadon2007/2/35
 Wagner István: MacMillan Manonjának felújítása – A Wiener Staatsoper és a Volksoper balettelőadása.....2007/4/36
 Wagner István: Három emlékezetes berlini balettest2007/6/33
 Wagner István: A „Le Corsaire” újralfedezése – Sikeres rekonstrukció a bajor fővárosban2008/2/33
 Wagner István: Scott Joplin után, Alkestis előtt – Peter Breuer legújabb koreográfiái Salzburgban2008/2/36

ÉLŐ TÁNC TÖRTÉNET

Falvai Károly: 2007 – A magyar néptáncmozgalom kialakulásának 60. jubileumi éve2007/3/40
 Harangozó Emlékműsor – Kálmán Tamás és Orosz Adél megemlékezése2008/3/16

TÁNC TÖRTÉNET

A RENESZÁNSZ ÉVE – 2008

Kaán Zsuzsa: Színpadi táncéletünk az operaház megnyitásáig
 I. rész: Középkori és reneszánsz táncemlékeink2008/4/34
 II. rész: Táncművészet a magyarországi barokk művészet központjaiban2008/5/34
 III. rész: Színpadi tánc a vándorszínház korában2008/6/34

VENDEGEINK VOLTAK

Kaán Zsuzsa-Kálmán Tamás:
 Ballroom for Life – Budapest a Jelizarov Táncszínház2008/3/42

TUDÓSÍTÁS

• Balett
 Kálmán Tamás: Balettművészeink az Operán2007/1/27
 • Néptánc
 Galambos Tibor: Köszöntjük a 80 éves Pesovár Ernőt.....2007/1/28
 Zalán Magda: Prima Prímissima-díjas a Csillagszemű Táncgyűttes – Ünnepélyes díjátadás a Művészetek Palotájában.....2007/1/30
 M. Nagy Emese: „Egyszer volt...” – Táncok és hangulatok a Maros mentéről – a Szentendre Néptáncgyűttes műsorán.....2007/1/32
 • Tánc és színház
 Zalán Magda: Szent Iván éjjelén – Csak fiataloknak!.....2007/2/31
 • Néptánc
 Dezső László: 30 éves a kolozsvári táncművészeti intézet.....2007/2/33
 Dezső László: XXVI. Táncművészeti Táncosok és Kórállományok napja2007/2/33
 • Néptánc
 M. Nagy Emese: Néptáncművészeti verseny és májusfakítáncolás – Körmen2007/4/26
 Dezső László: V. Ister Granum Népművészeti Fesztivál – Esztergom2007/4/27
 • Orkesztika
 Dienes Maya: Alkotói fantázia II. – Emlékezés az ének- és mozdulatkorosok alapítóira2007/4/27
 Dezső László: élő népzene, élő néptánc2008/2/38
 Dezső László: XVII. Országos Táncművészeti Táncosok és Kirakodóverseny2008/2/38

Dezső László: Ister-Granum Fesztivál Esztergomban.....	2008/4/30
Koczka Kata: Közkívánatra: Wünsch-tánc-tábor – Szalkszentmárton 2008.....	2008/4/30
Galambos Tibor: Molnár István jubileumi gálaestje.....	2008/4/31
Dezső László: Csillagszeműek – Timár Böske a Budapest Televízióban.....	2008/5/27

A CÍMLAPON

A Magyar Állami Népi Együttes a 36. Hong Kong-i Fesztiválon.....	2008/2/19
*Bogyai Katalin: Üzenet – Kaán Zsuzsa összeállítása.....	2008/2/20
Felméry Lili: „Olyan táncossá szeretnék élni, akire szükség van!” – Mészáros Anett interjúja.....	2008/1/12
Kaán Zsuzsa: Pán Péter, avagy a megtalált fiúk.....	2008/3/24
István, a király – Jubileumi előadás Zsuráfszky Zoltán koreográfiájával – Kanyó Béla képriortja.....	2008/4/22
Kálmán Tamás: A bajadér – Klasszikus balettszenzáció az Operaházban.....	2008/5/6
Nübl Tamara: Pillanatkép a Pécsi balettről a Bolero tükrében.....	2008/6/28

KÖSZÖNTJÜK A SZÜLETÉSNAPIJÁN

Orosz Adél 70 éves! – Kálmán Tamás összeállítása.....	2008/3/14
Orsovsky István 75 éves – Arany-Horváth Zsuzsa írása.....	2008/6/10

JUBILEUM

Soksevíts Dénes: A megértés alakzatai – Kricskovics Antal ötvenéves munkásságának jubileumi estje.....	2007/3/38
Kaán Zsuzsa: Három jubiléum egy műsorban	
– Rendhagyó köszöntő Kricskovics Antal, Galambos Tibor és Timár Sándor 50 éves alkotói jubileuma alkalmából.....	2007/4/28
Seregi László operaházi tagságának 50 éves jubileuma – Kaán Zsuzsa köszöntője.....	2007/5/30
Bombicz Barbara: 25 éves a professzionális táncosképzés Győrött.....	2007/5/32
Kaán Zsuzsa: 15 éves a Csillagszemű Táncegyüttes.....	2007/6/36
M. Nagy Emese: 50 éves a Bartók Néptáncegyüttes.....	2008/6/30

BÚCSÚZÓUL

Vágó Nelly (1937–2006) – Seregi László megemlékezése.....	2007/1/10
Havas Ferenc (1935–2007) – Keveházi Gábor, ifj. Nagy Zoltán és dr. Manherz Károly megemlékezése.....	2007/2/11
Nagy György (1959–2007) – Pinczés István nekrológja.....	2007/3/9
Igor Mojszejev (1906–2007) – Seregi László nekrológja.....	2007/6/8
Maurice Béjart (1927–2007) – Markó Iván nekrológja.....	2007/6/9
Géczy Éva (1921–2007) – Seregi László nekrológja.....	2008/1/8
Pesovár Ernő (1926–2008) – dr. Felföldi László megemlékezése.....	2008/1/8
Ifj. Nagy Zoltán (1966 – 2008)	
– Keveházi Gábor, Popova Aleszja, Szakály György, Dr. Manherz Károly megemlékezése.....	2008/2/11
Jeszenkszky Endre (1925 – 2008) – Kaán Zsuzsa, Klapka György, Egerházi Attila megemlékezése.....	2008/3/8
Ósi János (1928–2008) – Kaán Zsuzsa megemlékezése.....	2008/5/5
Téri Tibor (1914–2008) – Kővágó Zsuzsa megemlékezése.....	2008/6/6
Olga Lepesinszkaja (1916–2008) – Kálmán Tamás megemlékezése.....	2008/6/7

EURÓPAS MAGYAR TÁNCDÍJ

Az eddigi díjazottak.....	2007/2/40
XIV. EuróPAS Magyar Táncdíj és V. EuróPAS-Gála	
Antall Klára: Köszöntő.....	2007/3/12
Sajtótájékoztató.....	2007/3/13
Kaán Zsuzsa: Az idei kitüntetettek.....	2007/3/14
V. EuróPAS-Gála	
A díjátadást követő gálaest műsora.....	2007/3/15
A fogadás pillanatai a Budapesti Operettszínházban – Kanyó Béla képriortja.....	2007/3/17

XV. EURÓPAS MAGYAR TÁNCDÍJ ÉS VI. EURÓPAS-GÁLA

László Zsuzsa: Egy sajtótájékoztató hangulata.....	2008/3/18
Sajtótájékoztató és az új kuratórium.....	2008/2/19
A XV. díjátadás és a VI. EuróPAS-Gála a Budapesti Operettszínházban.....	2008/3/20
A fogadás – Kanyó Béla képriortja.....	2008/3/23

TÁNCPALETTA® 2007

XVII. Magyar Sztárgála az Operában – a TÁNCMŰVÉSZET című folyóirat gálaestje	
– Kanyó Béla képriortja.....	2007/6/24
Sajtótájékoztató a Belcanto étteremben.....	2007/6/25
*Kaán Zsuzsa: Ünnepi beszéd.....	2007/6/26
1. rész: Magyar és külföldi színpadi néptánc.....	2007/6/26
2. rész: Klasszikus, modern és kortárs balett.....	2007/6/28
3. rész: Musical, show, versenytánc, flamenco, argentin tangó.....	2007/6/29
Fogadás a Magyar Állami Operaházban.....	2007/6/30
*Katherine Thiry: Felelősséggel a magyar táncörökségért!.....	2007/6/31
László Zsuzsa: Élményteli este.....	2007/6/32

TÁNCPALETTA® 2008

– XVIII. Magyar Sztárgála az Operában.....	2008/6/22
*Katherine Thiry: Táncpaletta® – Gondoskodás a magyar tánc tájképéről.....	2008/6/22
1. rész: Magyar és külföldi színpadi néptánc	
2. rész: Klasszikus, modern és kortárs balett	
3. rész: Versenytánc és showtánc	
Kanyó Béla: Fogadás a Magyar Állami Operaházban (Képriort).....	2008/6/26

A TÁNC VILÁGNAPJA

Sasha Waltz: 2007 – Üzenet a Tánc világnapja alkalmából.....	2007/3/5
Gladys Faith Agulhas: Nemzetközi üzenet a Tánc Világnapján – 2008.....	2008/2/6
Magyar üzenet a Tánc Világnapján – 2008.....	2008/2/7

TÁNC ÉS KÖZÉLET

Kaán Zsuzsa: Mihályi Gábor, a Magyar Táncművészek Szövetségének új elnöke.....	2008/4/8
Kálmán Tamás: Keveházi Gábor, a Magyar Hivatásos Tánc- és Balett Együttesek Egyesületének elnöke.....	2008/4/9

KÖNYVJELZŐ

*Nádas (Mia) Myrtill: Piruettek és szenvedélyek – Fel nőni a vasszüggöny mögött – Lady Valerie Solti ajánlása.....	2007/1/36
Orsovsky István: Terpszikhore szolgálatában – Kaán Zsuzsa recenziója.....	2007/2/8
Hegedős Györgyi: Balettpatkány – Kaán Zsuzsa recenziója.....	2007/4/8
Lemhényiné Tass Olga: A tudatos mozgás művészete.....	2007/4/9
Lőrinc László: Ég és föld között – Seregi László előszava.....	2007/5/8

TERPSZIKHORÉ POSTÁJA

Kaán Zsuzsa: Elfújja a szél – Válasz a Népszabadság kultúrrovatában megjelent írásra.....	2007/2/38
A Nemzetközi Tánc- és Kultúra Alapítvány közhasznúsági jelentése (2006).....	2007/6/38

KIÁLLÍTÁSKALAUZ

Wagner István: Sztravinszkij-kiállítás Salzburgban – A Rupertinum emléktárlata.....	2007/3/37
Eifert János: Tekintetek – Karmesterek és szólisták – Vass Dániel kiállítása a Nemzeti Táncszínházban.....	2008/6/4

TÁNC ÉS IRODALOM

M. Nagy Emese: „Táncot, forgósat, édeset” – A tánc szerepe Szécsi Margit költészetében.....	2008/3/36
---	-----------

ÍRÓSAROK

Zalán Magda: Eliane Arditi kacskaringós életútja a célegyenesben.....	2008/5/28
---	-----------

PEDAGÓGIA

Manherz Károly: 25 éve már mai nevén működik a Magyar Táncművészeti Főiskola.....	2008/6/20
---	-----------

MELLÉKLET

II. New Generation Ifjúsági Nemzetközi Balett- és Kortárs Tánc Verseny.....	2008/1/19
---	-----------

PROGRAMAJÁNLAT

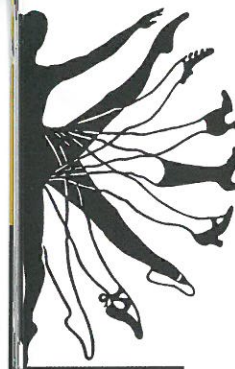
A Nemzeti Táncszínház 2007. márciusi és áprilisi műsora.....	2007/1/18
A Nemzeti Táncszínház 2007. májusi és júniusi műsora.....	2007/2/6
Nyári táncestek a Karmelita udvarban.....	2007/3/6
VI. Keszthelyi Táncpanoráma.....	2007/3/7
A Nemzeti Táncszínház szeptemberi és októberi műsora.....	2007/4/6
VI. Keszthelyi Táncpanoráma.....	2007/4/6
A Nemzeti Táncszínház novemberi és decemberi műsora.....	2007/5/6
A Nemzeti Táncszínház 2008. januári és februári műsora.....	2007/6/6
*Keveházi Gábor: Szünet – Kortárs balettest a Magyar Állami Operaházban.....	2008/1/27
A Honvéd Táncszínház márciusi és áprilisi programjai.....	2008/1/28
A Honvéd Táncszínház májusi és júniusi műsora.....	2008/2/8
A Honvéd Táncszínház augusztusi műsora.....	2008/3/6
A Honvéd Táncszínház szeptemberi és októberi műsora.....	2008/4/6
A TÁNCPALETTA® 2008 – XVIII. Magyar Sztárgála az Operában című gálaest műsora.....	2008/5/7
A Honvéd Táncszínház novemberi és decemberi műsora.....	2008/5/8
Labirintus – A Magyar Állami Népi Együttes új műsora.....	2008/5/11
A Honvéd Táncszínház januári és februári műsora.....	2008/6/8

OPERAPÁHOLY

Mátai Györgyi: A csábítás trükkjei – Sztravinszkij-művek a Tháliában.....	2007/6/23
---	-----------

OPERABÁL

12. Budapesti Operabál.....	2007/1/42
13. Budapesti Operabál.....	2008/1/42

TÁNC

m ű v é s z e t
DANCEART

Hungary's Leading Dance
Publication

Volume 39
No. 6. 2008

Editor-in-Chief: **Zsuzsa Kaán**

Patrons:
Iván Markó,
László Seregi

The Council of Patrons
and the Editorial Board:
Cecília Esztergályos,
Gyula Harangozó,
Gábor Keveházi,
Antal Krícskovics,
Zsuzsa Kún,
Myrtil Nádasi,
György Szakály,
Zoltán Zsuráfszky

English translator:
Tamás Kálmán
Assistant:
Ildikó Forró

Address of the Editorial office:
H-1300 Budapest,
Postbox: 142

Tel./fax: (36-1) 368-5470

www.tancmuveszet.hu

www.danceart.hu

e-mail:

danceart@t-online.hu

Art Designer:
Zsuzsa Kaán

Pre-press:

András Kató

Reading editor:

Zsuzsa Kaán

Pre-press Manager:

TRIONFO Studio

Published by:

**International Dance and
Culture Foundation**

Publisher: **Zsuzsa Kaán**

Sponsors of this issue:

NKA, OKM, NCA

**International Dance
and Culture Foundation**

TRIONFO Studio

HU-ISSN: 0134-1421

The No 6. issue selects
from dance events prior
to December 31, 2008.

Contents

- 4 EXHIBITION GUIDE
János Eifert: *Countenances – Conductors and soloists* – Dániel Vass's exhibition at the National Dance Theater
- 5 *The dance news of the Culture Point Office*
- 6 FAREWELL TO
Tibor Téri (1914-2008)- Obituary by **Zsuzsa Kővágó**
- 7 *Olga Lepeshinskaya (1916-2008)* – Obituary by **Tamás Kálmán**
- 8 PROGRAMME SUGGESTION
The January and February programme of the Honvéd Ensemble
- 10 BIRTHDAY GREETINGS
Zsuzsa Horváth Arany:
István Orsovsky is 75 years old
- 11 DANCE PALETTE® 2008
18th Hungarian Star Gala at the Opera®
– Patrons and sponsors
- 12 CRITICISM
• **Classical ballet**
Zsuzsa Kaán: *La Bayadère* – The ballet premiere of the season in the Hungarian State Opera House
- 16 • **Contemporary folk dance**
Emese M. Nagy: *Ballad* – The premiere of the Honvéd Dance Theatre
- 18 • **Contemporary dance**
Zsuzsa Cserje: *The Don Quixote Mausoleum in an old-new place*
- 20 PEDAGOGIC
The Hungarian Dance Academy is 25 years old – Welcome address by **dr. Károly Manherz**, secretary of the Ministry of Education and Culture
- 22 DANCE PALETTE® 2008
18th Hungarian Star Gala at the Opera®
Article marked * have an **English** version.
- 22 ***Katherine Thiry:**
Dance Palette® – Providing for the Hungarian Dance Landscape
Part 1: *Hungarian and foreign folk dance*
Part 2: *Classical, modern and contemporary ballet*
Part 3: *Competition dance and show dance*
- 26 **Béla Kanyó:**
Party at the Hungarian State Opera House (Photo report)
- 28 IN THE FRONT PAGE:
Tamara Nübl: *Snapshot about the Ballet Pécs in the mirror of the Bolero*
- 30 JUBILEE
Emese M. Nagy: *The Bartók Folk Dance Ensemble is 50 years old*
- 32 NOTE
Katalin Lőrinc: *Autumn trends - about the contemporary dance*
- 34 DANCE HISTORY
Zsuzsa Kaán: *Our stage dance life form the Renaissance to the opening of the Opera House – Part III.: Stage dance in the age of the strolling players* (to be continued...)
- 39 WORLD MIRROR
Henrik Kovács:
The grandchildren are playing the dances of their grandparents – Grape Harvest Ball at Szucság, 2008
- 40 HOME MIRROR
Csenge Tokai: *A new ensemble was born: the Presidance Company*
- 42 CRITICISM
DANCE PALETTE -
18th Hungarian Star Gala at the Opera
Katherine Thiry: *Dance Palette® – Providing for the Hungarian Dance Landscape*
- 45 CONTENTS
2007-2008 – Volume 38-39
- 50 CONTENTS

BODRI KRISZTINA
MISS WORLD HUNGARY
2007

Herend®

IDŐTLEN SZÉPSÉG,
ÖRÖK ÉRTÉK...

BUDAPEST, JÓZSEF NÁDOR TÉR 11., ANDRÁSSY ÚT 16., SZENTHÁROMSÁG U 5., HEREND, KOSSUTH L. U. 135., KECSKEMÉT, HORNVIK J. KRT. 4., KÖSZEG, FŐ TÉR 21., PÉCS, KIRÁLY U. 20., SOPRON, VÁRKERÜLET 98., SZEGED, OSKOLA U. 17., SZENTENDRE, BOGDÁNYI ÚT 1.